

Jacek Czaputowicz
Kamil Ławniczak

ANKIETA
TEACHING, RESEARCH AND
INTERNATIONAL POLICY 2014
W POLSCE
RAPORT Z BADAŃ

WYDZIAŁ DZIENNIKARSTWA I NAUK POLITYCZNYCH
UNIwersytetu Warszawskiego

**Ankieta Teaching, Research
and International Policy 2014
w Polsce**
Raport z badań

Uniwersytet Warszawski
Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych

Jacek Czaputowicz
Kamil Ławniczak

**Ankieta Teaching, Research
and International Policy 2014
w Polsce**
Raport z badań

Warszawa 2015

© Copyright by Jacek Czaputowicz, Kamil Ławniczak, Warszawa
2015

Wszelkie prawa zastrzeżone. Każda reprodukcja lub adaptacja całości bądź części niniejszej publikacji, niezależnie od zastosowanej techniki reprodukcji (drukarskiej, fotograficznej, komputerowej i in.), wymaga pisemnej zgody Autorów.

Niniejsza publikacja prezentuje rezultaty projektu badawczego „Nauka o stosunkach międzynarodowych w Polsce na tle innych państw – podobieństwa i różnice”, sfinansowanego ze środków Narodowego Centrum Nauki przyznanych na podstawie decyzji numer UMO-2013/09/B/HS5/00063.

Projekt okładki
Kamil Ławniczak

ISBN: 978-83-65497-05-5

Arkuszy wydawniczych: 7,5

Wydawca:
Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych
Uniwersytet Warszawski
ul. Krakowskie Przedmieście 3
00-927 Warszawa
tel./fax 48 22 55 20 293
www.wydawnictwo.wdinp.uw.edu.pl

Spis treści

Metodologia i charakterystyka próby.....	7
Dydaktyka	9
Specjalności badawcze	12
Metodologia i paradygmaty teoretyczne.....	15
Oceny pracy naukowej, awanse, obowiązki zawodowe....	17
Stan nauki o stosunkach międzynarodowych.....	19
Nauka a polityka międzynarodowa	21
Pytania skierowane do polskich badaczy.....	26
Tabele	35
Metodologia ankiety i charakterystyka próby	35
Dydaktyka.....	39
Specjalności badawcze	54
Metodologia i paradygmaty teoretyczne.....	64
Oceny pracy naukowej, awanse, obowiązki zawodowe	75
Stan nauki o stosunkach międzynarodowych.....	85
Nauka a polityka międzynarodowa	100
Pytania skierowane do polskich badaczy.....	133
O autorach	156

Metodologia i charakterystyka próby

Badanie ankietowe w ramach projektu *Teaching, Research and International Policy* prowadzone jest od 2004 r., a jego kolejne edycje (2006, 2008, 2011) obejmowały coraz szerszą grupę krajów. Piąta edycja ankiety w 2014 r. została przeprowadzona w 10 językach i skierowana do badaczy z 31 państw, w tym po raz pierwszy do Polaków¹. Polska jest pierwszym państwem Europy Środkowo-Wschodniej, które zostało włączone do projektu. Niniejszy raport przedstawia wyniki badania w Polsce na tle wybranych państw oraz całej populacji badaczy, którzy wzięli udział w badaniu. Państwa, które wybrano do porównania, to Stany Zjednoczone, Wielka Brytania, Niemcy, Francja, Włochy oraz państwa skandynawskie (Dania, Finlandia, Norwegia, Szwecja) traktowane łącznie.

Zadaniem zespołów badawczych w poszczególnych państwach, w tym polskiego, było utworzenie bazy badaczy stosunków międzynarodowych (SM), do których miała zostać wysłana ankieta. Zgodnie z założeniami ankietą miały być objęte osoby prowadzące badania lub nauczające w obszarze stosunków międzynarodowych rozumianych jako subdyscyplina nauk o polityce, afiliowane przy instytucji akademickiej lub badawczej. Chodziło zatem o osoby przejawiające politologiczne zainteresowanie kwestiami międzynarodowymi oraz pracujące na uczelniach i w instytutach naukowych, a nie zaś np. w administracji publicznej, biznesie czy *think tankach*.

Do utworzenia bazy potencjalnych respondentów wykorzystano bazę danych zamówioną w Ośrodku Przetwarzania Informacji, obejmującą spis osób, które uzyskały stopień doktora lub doktora habilitowanego w obszarze nauk o polityce. Wykorzystano

¹ Udział Polski w projekcie TRIP został sfinansowany ze środków Narodowego Centrum Nauki w ramach projektu badawczego „Nauka o stosunkach międzynarodowych w Polsce na tle innych państw – podobieństwa i różnice”, przyznanych na podstawie decyzji numer UMO-2013/09/B/HS5/00063.

także informacje ze stron internetowych poszczególnych uczelni i instytutów badawczych. W ten sposób ustalono adresy e-mailowe potencjalnych respondentów, na które została wysłana w formie elektronicznej ankieta przetłumaczona na język polski.

Pytania zadawane w ankiecie były konsultowane z partnerami z poszczególnych krajów, co pozwoliło na ich zweryfikowanie i dostosowanie do różnorodnych uwarunkowań lokalnych, związanych z odmienną organizacją pracy akademickiej czy różną wrażliwością kulturową².

Zespoły badawcze z poszczególnych państw miały możliwość dodania do ankiety dziesięciu pytań, które byłyby skierowane do badaczy z danego państwa. Zespół polski skorzystał z tej możliwości zadając pytania na temat stanu polskiej nauki o SM, które zostaną omówione w dalszej części raportu. Wyniki ankiety zostały opublikowane w języku angielskim w Internecie³.

Ankieta TRIP została skierowana do 12222 osoby w 31 państwach. Odpowiedziało na nią 5148 osób, wskaźnik odpowiedzi wyniósł 42,1%. W Polsce ankietę wysłano do 376 osób, uzyskując 193 odpowiedzi, czyli 51,3%. Najliczniej udzielili odpowiedzi badacze z Uniwersytetów: Warszawskiego, Jagiellońskiego, Wrocławskiego, Marii Curie-Skłodowskiej oraz im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Wskaźnik odpowiedzi z poszczególnych ośrodków wahał się od około 30% do ponad 70%. Szczegóły dotyczące liczby odpowiedzi z poszczególnych ośrodków naukowych przedstawia tabela 1.

² Na wniosek zespołu polskiego wprowadzonych zostało kilka zmian. Przyjęto sugestie by w pytaniach dotyczących regionów geograficznych wyodrębnić kategorię „Europa Środkowo-Wschodnia”, obejmującą te kraje byłego bloku wschodniego, które po 1989 r. związały się ze strukturami zachodnimi. We wcześniejszych edycjach państwa te były kwalifikowane jako Europa Wschodnia. Ponadto dodano studia europejskie i regionalne do opcji odpowiedzi w pytaniach dotyczących poddziedzin nauk politycznych, w których ankietowani się sytuują. Także w pytaniu o wyzwania dla polityki zagranicznej, z którymi musi zmierzyć się dane państwo, wprowadzono opcję odpowiedzi: „przyszłość Unii Europejskiej” oraz „drenaż mózgow”.

³ https://trip.wm.edu/reports/2014/rp_2014/ (data dostępu: 17.08.2015) oraz <https://trip.wm.edu/charts/#/> (data dostępu: 15.12.2015).

Blisko 60% respondentów jako swój najwyższy stopień naukowy wskazało stopień doktora, 25% doktora habilitowanego, a blisko 7% – tytuł profesora. Dwie trzecie ankietowanych zatrudnionych jest na stanowisku adiunkta, ponad 13% profesora nadzwyczajnego a 7% profesora zwyczajnego (tabela 2 i 3).

Wśród respondentów przeważali mężczyźni. W Polsce kobiety stanowiły ponad 40% respondentów, podczas gdy średnia dla świata wynosi nieco ponad 32% (tabela 4).

Wśród polskich respondentów dominowały osoby, które nie ukończyły 45 roku życia – było ich niemal 70%, podczas gdy na świecie 52% (w USA 42%, we Francji, Skandynawii i Włoszech blisko 60%, natomiast w Niemczech 77%). Niespełna 20% ankietowanych stanowiły osoby poniżej 35 roku życia, co jest wynikiem wyższym niż średnia dla całej ankiety, jednak znacznie niższym niż w Niemczech, gdzie osoby te stanowiły ponad 40% respondentów. W Polsce, podobnie jak Niemczech na ankietę odpowiedziało niewielu badaczy w wieku powyżej 65 roku życia. Można to zapewne wiązać z mniej aktywnym korzystaniem przez osoby w tym wieku z poczty elektronicznej oraz związanym z tym brakiem zainteresowania otrzymywanymi zaproszeniami do udziału w ankietach on-line.

Polscy respondenci deklarowali dobrą znajomość języków obcych; jedna czwarta utrzymuje, że zna biegle jeden język obcy, ponad połowa, że dwa, a 20% – trzy lub więcej. Obok Włoch jest to najwyższy wynik wśród porównywanych państw (tabela 6).

Dydaktyka

W części ankiety dotyczącej dydaktyki zadano pytania o tematy prowadzonych zajęć, sposób organizacji materiału, sugestie dotyczące programu nauczania stosunków międzynarodowych na poziomie studiów licencjackich, magisterskich i doktoranckich oraz ocenę ośrodków oferujących najlepsze studia w zakresie stosunków międzynarodowych. Pierwsze pytanie dotyczyło prowadzenia zajęć

dydaktycznych w ciągu ostatnich pięciu lat. Respondenci z Polski prowadzili podobne zajęcia, co uczestnicy badania w innych państwach, przy czym zajęcia dotyczące bezpieczeństwa były wskazywane nieco częściej (tabela 7).

Pytanie dotyczące ukierunkowania zajęć na poziomie licencjackim wskazuje, że w Polsce ważniejsze jest podejście praktyczne, skupione na polityce zagranicznej i problemach o charakterze międzynarodowym (w sumie 49%). Pod tym względem Polscy ankietowani bliżsi są Amerykanom (39%). Z kolei we Włoszech (42%), Niemczech (52%), Francji (56%), Skandynawii (58%) i szczególnie wyraźnie w Wielkiej Brytanii (66%) ważniejsze jest zapoznanie studentów z dorobkiem badawczym nauki o SM (w Polsce 25%, a w USA – 36%; tabela 8).

Podobnie jak w przypadku studiów licencjackich, również na studiach magisterskich wśród polskich dydaktyków dominuje podejście skupione na kwestiach praktycznych (60% odpowiedzi), co odróżnia Polaków od Niemców i Brytyjczyków (odpowiednio, 26% i 20% wskazań), a zbliża do Włochów (54%), Skandynawów (53%) i, w mniejszym stopniu, Francuzów (41%) oraz Amerykanów (42%). W Wielkiej Brytanii dominuje podejście skupione na dorobku badawczym SM (54%), podobnie w Niemczech (45%). W Polsce taki sposób prowadzenia zajęć deklaruje 21% ankietowanych (tabela 9).

Odpowiedzi badaczy z poszczególnych państw na temat organizowania materiału na studiach doktoranckich były zbliżone. W Polsce jednak, tak jak w innych państwach Europy kontynentalnej, a inaczej niż w Stanach Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii, relatywnie mniej osób organizuje materiał według paradygmatów/szkół teoretycznych (tabela 10).

Program zajęć z zakresu bezpieczeństwa narodowego lub międzynarodowego w Polsce nie różni się zbyt wiele od programu w analizowanych państwach. Zwraca jedynie uwagę częstsze uwzględnianie problematyki wojny informatycznej oraz rzadsze

omawianie postrzegania bezpieczeństwa z perspektywy płci kulturowej. Pod tym względem Polska przypomina Francję (tabela 11).

Ankietowani wskazali, że najlepsze studia w zakresie SM oferują w Polsce Uniwersytet Warszawski i Uniwersytet Jagielloński. Stosunkowo często wskazywane były również Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej (tabela 12).

Polscy respondenci częściej niż respondenci z innych państw wskazywali na przedmioty związane z polityką zagraniczną jako te, które powinny znajdować się w programach studiów pierwszego stopnia, a rzadziej wymieniali w tym kontekście przedmioty poświęcone teoriom stosunków międzynarodowych. Podobnie jak Francuzi i Włosi, Polacy częściej proponowali wprowadzenie prawa międzynarodowego, natomiast rzadziej międzynarodowej ekonomii politycznej (tabela 13).

Spośród porównywanych krajów w Polsce jest najwięcej zwolenników poglądu, że SM powinny być na poziomie licencjackim nauczane jako obszar interdyscyplinarny (68%), a najmniej, że jako subdyscyplina politologii (13%). Słabe w Polsce zakorzenienie w politologii występuje także we Francji (58% odpowiedzi za podejściem interdyscyplinarnym, 20% za politologicznym), Wielkiej Brytanii (odpowiednio 57% i 19%) czy we Włoszech (57% i 26%) i Skandynawii (56% i 27%). Inaczej jest w Stanach Zjednoczonych (47% i 33%) oraz w Niemczech (37% i 47%). Niemcy to jedyny kraj, w którym przeważają zwolennicy traktowania SM jako subdyscypliny nauk o polityce (tabela 14).

Opinie polskich badaczy ma temat znaczenia doświadczenia międzynarodowego w kształceniu w zakresie stosunków międzynarodowych nie odbiegają od opinii badaczy z innych państw (tabela 15).

Polacy, podobnie jak badacze z innych państw, uznają język angielski za najważniejszy dla adeptów nauki o SM. W mniejszym stopniu niż ogół badanych, uznają znaczenie języków chińskiego i arabskiego, natomiast silniej akcentują potrzebę nauki języka rosyjskiego oraz, już nie tak wyraźnie, niemieckiego (tabela 16). W porównaniu z badaczami z innych państw Polscy badacze relatywnie lepiej oceniają nauczanie na uczelniach brytyjskich, natomiast słabiej na uczelniach amerykańskich (tabela 17 i 18).

Jedynie niespełna 20% polskich respondentów twierdzi, że SM powinny być na poziomie studiów doktoranckich traktowane jako subdyscyplina nauk o polityce, znacznie mniej niż na świecie (ponad 40%). Podobnie jak we Włoszech i Francji, około połowa respondentów z Polski uważa, że na poziomie studiów doktoranckich SM powinny być niezależnym programem. W Stanach Zjednoczonych blisko 60% respondentów uznaje, że studia doktoranckie w zakresie SM powinny być zakorzenione w naukach politycznych (tabela 19).

Odpowiedzi na pytanie o potrzebę rozwijania praktycznych umiejętności na studiach doktoranckich są pozytywne, a respondenci z Polski nie różnią się pod tym względem od badaczy z innych państw (tabela 20).

Specjalności badawcze

Odpowiadając na pytanie o to, którą z dziedzin w ramach nauk o polityce ankietowani uznają za swoją główną, połowa polskich badaczy wybierała stosunki międzynarodowe, podczas gdy w Niemczech blisko dwie trzecie, a w Stanach Zjednoczonych ponad 60%. 22% Polaków i Włochów wskazywało na studia regionalne (w tym europejskie) jako swoją główną poddziedzinę, podczas gdy taką odpowiedź wskazało tylko 8% Amerykanów, 9% Francuzów, 12% Niemców, 16% Skandynawów i 18% Brytyjczyków. Badanie systemów politycznych (*comparative politics*) wybrało jako główny

obszar 15% Amerykanów, podczas gdy tylko od blisko 4% do nieco ponad 6% procent respondentów z Polski i innych państw europejskich. 9% Francuzów wybierało socjologię polityczną, kilkukrotnie częściej niż w pozostałych państwach (kolejny wynik to 3% w Wielkiej Brytanii). Skandynawowie nieco częściej wskazują na studia nad rozwojem (7%). Wśród badaczy z Francji i Włoch pewna grupa osób nie przypisuje się do politologii (tabela 21).

Rezultaty w pytaniu o dodatkową poddziedzinę nauk politycznych były podobne – ponownie Polaków wyróżnia zainteresowanie studiami regionalnymi i europejskimi – 31%, podczas gdy w pozostałych państwach europejskich około 20%, a w USA 16%. Potwierdzają się również inne zarysowane w poprzednim pytaniu zainteresowania: Amerykanów – badanie systemów politycznych, Francuzów – socjologia polityczna, Niemców – metody badawcze, natomiast Brytyjczyków – filozofia i teoria polityki (tabela 22).

Kolejne pytanie dotyczyło głównego obszaru badań w ramach stosunków międzynarodowych. W Polsce badania są skoncentrowane na kilku obszarach: stosunki międzynarodowe w określonym regionie/kraju (22%), studia europejskie (19%) oraz studia nad bezpieczeństwem międzynarodowym (17%). W innych państwach rozkład ten jest bardziej zróżnicowany. W Stanach Zjednoczonych 20% badaczy zajmuje się głównie bezpieczeństwem międzynarodowym, 12% międzynarodową ekonomią polityczną a 8% – amerykańską polityką zagraniczną. W Niemczech 15% respondentów zajmuje się głównie bezpieczeństwem międzynarodowym, 14% badaniem organizacji międzynarodowych a 13% integracją europejską. W Skandynawii na bezpieczeństwie międzynarodowym skupia się 18% ankietowanych, na studiach europejskich 13%, a 7% na studiach nad rozwojem. We Francji bezpieczeństwo międzynarodowe wskazało ponad 17% badanych, organizacje międzynarodowe – 14%, a stosunki międzynarodowe

w określonym regionie/kraju – 12%. We Włoszech wiodące obszary badań to stosunki międzynarodowe w określonym regionie/kraju – 16%, teorie SM – 14%, bezpieczeństwo – 14% i studia europejskie – 13%. Natomiast w Wielkiej Brytanii popularnością cieszą się badania z zakresu bezpieczeństwa międzynarodowego – 13%, międzynarodowej ekonomii politycznej – 12%, teorii SM – 12% i integracji europejskiej – 10% (tabela 23).

Wśród dodatkowych obszarów badawczych (można było wybrać kilka) ważne dla polskich ankietowanych są te związane z polityką zagraniczną – Polski lub innego państwa. Ponownie często pojawiały się zainteresowania dotyczące określonego regionu lub państwa, studia europejskie oraz studia nad bezpieczeństwem międzynarodowym. Obok Włochów Polacy dość często interesują się także historią międzynarodową, ponadto pewną popularność uzyskały teoria SM i badanie organizacji międzynarodowych (tabela 24).

Najliczniejsza grupa Polaków określiła Europę Zachodnią jako główny region badania (26%), podobnie jak Włosi i Skandynawowie – po 27%. Polacy licznie też wybierali ten region jako dodatkowy (31%). Od badaczy z pozostałych państw odróżnia Polaków większe zainteresowanie Europą Środkowo-Wschodnią, zarówno jako głównym (13%) jak i uzupełniającym przedmiotem badań (37%), oraz Rosją i obszarem byłego ZSRR (blisko 10% jako głównym i 15% jako dodatkowym). Polacy stosunkowo często wskazywali, że ich badania mają charakter globalny, w czym byli podobni do Amerykanów i Niemców. Względnie niewielką uwagę badaczy Polski przyciąga Bliski Wschód, podobnie jak Niemców i Francuzów, a inaczej niż Włochów. Polacy rzadziej niż badacze z innych państw (z wyjątkiem Włochów) koncentrowali swoje zainteresowania na aktorach transnarodowych lub organizacjach międzynarodowych (tabela 25 i 26).

Metodologia i paradygmaty teoretyczne

W odpowiedziach na pytanie o główną stosowaną w badaniach metodę najczęściej respondentów deklarowało metody jakościowe. Jednak w Polsce metody jakościowe cieszyły się relatywnie mniejszą popularnością – niespełna 40%, podczas gdy w Niemczech ponad 80%, w Skandynawii i Wielkiej Brytanii ponad 70%. Polscy badacze częściej od badaczy z innych państw wskazywali analizę polityki – ponad jedna trzecia odpowiedzi. W państwach takich jak Stany Zjednoczone, Wielka Brytania i Niemcy mniej niż 10% respondentów deklaruje tę metodę, jako główną (więcej we Francji i Włoszech). Jedynie niespełna 4% polskich respondentów deklaruje stosowanie metod ilościowych jako głównych (podobnie Francuzi i Włosi), podczas gdy w Stanach Zjednoczonych blisko 25%. Polacy stosunkowo często stosują analizę teoretyczną (11%), podobnie jak Włosi i Francuzi, a także analizę prawną lub etyczną (6%), podobnie jak Brytyjczycy (tabela 27).

Jeśli chodzi o metody stosowane jako dodatkowe, polscy badacze często deklarowali stosowanie analizy ilościowej, jakościowej, teoretycznej, prawnej i analizy polityki (pytanie miało charakter wielokrotnego wyboru). W wypadku Polski suma odpowiedzi wynosiła powyżej 170%, podczas gdy w innych państwach osiągała ona maksymalnie 140% (tabela 28). Stosowania deklarowanych metod nie potwierdzają badania artykułów i doktoratów z zakresu SM⁴.

Na kolejne pytanie (również wielokrotnego wyboru) odpowiadali badacze deklarujący stosowanie metod jakościowych. Największą popularnością cieszyły się studium przypadku (74%) i porównawcze studia przypadków (79%), co nie odbiegało zasadniczo od wyników z pozostałych państw, w których zadano to

⁴ Zob. J. Czaputowicz, K. Ławniczak, A. Wojciuk, *Nauka o stosunkach międzynarodowych i studia europejskie w Polsce*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, 2015, rozdz. 4.

pytanie. Wysoka jest także liczba wskazań analizy dyskursu i śledzenia procesu – po 43% (tabela 29).

Polacy przyjmują częściej niż badacze w innych państwach założenie o racjonalności aktorów; łącznie 46% przyjmuje różne warianty racjonalizmu, natomiast w innych państwach od 15% do 33% (tabela 30). Określają prowadzone przez siebie badania jako głównie podstawowe (23%) lub częściej podstawowe niż stosowane (39%), podobnie jak Niemcy i Brytyjczycy. Z kolei Amerykanie i Włosi relatywnie częściej wskazywali na badania stosowane – łącznie odpowiednio 33% i 37% (tabela 31).

W pytaniu o stanowisko epistemologiczne Polacy okazali się, obok Niemców i Amerykanów, większymi zwolennikami pozytywizmu, choć grupa badaczy określających się jako postpozytywiści jest również stosunkowo liczna. Mało było natomiast wskazań stanowiska całkowicie odrzucającego pozytywizm (niepozytywistycznego), najbardziej rozpowszechnionego we Francji (tabela 32).

Gdy idzie o stosowane paradygmaty, w Polsce największą grupą badaczy, prawie jedna trzecia, uważa się za realistów – najwięcej spośród analizowanych państw. Spośród Francuzów i Włochów za realistów uważa się jedna czwarta badaczy, więcej niż Brytyjczyków i Niemców, wśród których określa się tak jedynie kilka procent. Ponad 1/5 polskich badaczy deklaruje stosowanie paradygmatu konstruktywistycznego – mniej niż w Niemczech, Włoszech Skandynawii i Francji, a podobnie jak w Wielkiej Brytanii i Stanach Zjednoczonych. Na trzecim miejscu jest liberalizm – 15%, znacznie więcej niż we Francji, Skandynawii, Włoszech i Wielkiej Brytanii, a podobnie jak w Niemczech i Stanach Zjednoczonych (tabela 33). 17% polskich badaczy, obok Włochów najmniej spośród analizowanych tu państw, twierdzi, że nie stosuje analizy paradygmatycznej (por. tabela 34). Analiza stosowania paradygmatów w perspektywie czasowej pokazuje, że część polskich badaczy odeszła

od stosowanego na początku kariery naukowej realizmu lub marksizmu (mniej od liberalizmu), nastąpił natomiast wzrost liczby badaczy stosujących podejście konstruktywizmu oraz, w mniejszym stopniu, szkoły angielskiej. Podobna tendencja występuje w innych państwach (tabela 35–37). Zmiana paradygmatu następowała głównie na skutek własnych badań, przekonujących argumentów o charakterze teoretycznym zawartych w pracach innych badaczy oraz wydarzeń w systemie międzynarodowym (tabela 38).

Oceny pracy naukowej, awanse, obowiązki zawodowe

Rozkład czasu pracy na różne rodzaje pracy akademickiej w poszczególnych państwach jest podobny. Polakom nieco więcej czasu zabierają obowiązki dydaktyczne (42%), niż badania naukowe (38%), podobnie jak w Stanach Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii, a inaczej niż we Francji, Włoszech i Niemczech (tabela 39 i 40).

Zdecydowana większość respondentów z Polski twierdzi, że procedury postępowania w sprawie uzyskania stałego zatrudnienia są im znane (ponad 60%), więcej niż w analizowanych państwach europejskich (największa różnica występuje między Polakami a Włochami i Niemcami). Większość z nich twierdzi także, że procedury te są w sposób spójny stosowane w aktualnym miejscu pracy (blisko 60%). W tym pytaniu Włosi odpowiadali podobnie jak Polacy, natomiast ponownie odmienne odpowiedzi uzyskano w Niemczech gdzie przeważają odpowiedzi wskazujące na niespójne stosowanie kryteriów awansu (tabela 41 i 42).

Polscy badacze, podobnie jak badacze w innych państwach postulują, aby artykuły w czasopismach krajowych i rozdziały w pracach zbiorowych były bardziej doceniane przy procedurach awansowych. Większą rangę powinny mieć też książki wydawane w czołowych światowych wydawnictwach uniwersyteckich i pozauniwersyteckich. Mniejszą rangę powinny mieć natomiast artykuły nienaukowe o charakterze politycznym. Polaków wyróżnia

przydawanie dużego znaczenia raportom dla rządu i organizacji międzynarodowych (tabela 43 i 44).

We wszystkich porównywanych państwach przeważa sceptycyzm dotyczący używania statystyk cytowań jako obiektywnej miary wpływu naukowego. W Polsce jest on stosunkowo duży (53% badanych nie zgadza się ze stwierdzeniem, że „statystyki cytowań stanowią obiektywną miarę wpływu naukowego”, przy 67% w Wielkiej Brytanii, 61% w Niemczech, 55% we Włoszech i 48% we Francji), zaś najwięcej zwolenników mierzenia wpływu naukowego za pomocą cytowań jest wśród badanych ze Skandynawii i USA (tabela 45).

Ponad połowa polskich badaczy, podobnie jak badacze z analizowanych tu państw Europy kontynentalnej (70% Francuzów), a inaczej niż badacze w państwach anglosaskich, nie kieruje się systemami rankingowymi czasopism (tabela 46). Polscy badacze deklarują, że oceniając wpływ pracy badawczej danej osoby kierują się różnorodnymi wskaźnikami ilościowymi – ponad połowa wskazuje na SSCI czy dane z Google Scholar, co pokrywa się np. z dotychczasową polityką Narodowego Centrum Nauki (tabela 47). Można zatem przypuszczać, że wraz z uwzględnieniem przez tę instytucję danych z bazy Scopus wzrośnie jej ważność w oczach badaczy.

Pytania w ankiecie dotyczyły również problemu sytuacji badaczy na rynku pracy. W jednym z nich pytano o ocenę sytuacji osoby, która ukończyła studia doktoranckie w USA w porównaniu do osoby, która ukończyła takie studia na uczelni krajowej. Polscy respondenci, w przeciwieństwie do badanych z pozostałych państw europejskich, uznali, że absolwent uczelni amerykańskiej jest w lepszej sytuacji (53% przy 20% wyrażających przeciwne zdanie; tabela 48, por. tabela 49).

Stan nauki o stosunkach międzynarodowych

Polacy w mniejszym stopniu niż badacze z innych analizowanych tu państw europejskich zgadzają się z twierdzeniem, że nauka o SM jest dyscypliną zdominowaną przez Amerykanów (zdanie to najczęściej podzielają Francuzi i sami Amerykanie; tabela 50). Polacy są jednak w zdecydowanej większości przekonani, podobnie jak badacze z innych państw, że nauka o SM jest zdominowana przez Zachód (powyżej 80% odpowiedzi; tabela 51). Polacy względnie rzadziej niż badacze z innych państw uważają, że należy przeciwstawić się jednej i drugiej dominacji (tabele 52 i 53).

Pytania dotyczące publikowania w języku angielskim wskazują na podobieństwo polskich badaczy do tych z innych krajów Europy kontynentalnym. Podobnie jak oni, a częściej niż Amerykanie i Brytyjczycy, publikując w języku angielskim przywołują literaturę napisaną w innym języku niż angielski (tabele 54–56).

Większość polskich respondentów czuje się częścią wspólnoty badaczy stosunków międzynarodowych wyodrębnionej ze względu na przedmiot badań (53%) lub „ogólnoświatowej wspólnoty badaczy stosunków międzynarodowych” (26%), co nie wyróżnia ich spośród badanych z innych państw. Wśród ankietowanych z Polski częstsze były natomiast deklaracje przynależności do narodowej wspólnoty badawczej (23%, najbliżej badacze francuscy – 18%). Polacy, podobnie jak Niemcy, Skandynawowie, Brytyjczycy i Amerykanie często odczuwają również przynależność regionalną (19%, przy 2% we Włoszech i 5% we Francji). Najbardziej odbiegający wynik w omawianym pytaniu to 15% wskazań na przynależność do wspólnoty wyodrębnionej językowo (od 0 do 8% w innych państwach) oraz niskie wartości w odpowiedziach wskazujących na przynależność do wspólnot wyodrębnionych według kryteriów paradygmatu, epistemologii i metodologii.

Ci z polskich badaczy, którzy współpracują z przedstawicielami innych dyscyplin, szczególnie często podejmują współpracę

z historykami i ekonomistami, w czym są podobni do Włochów (tabela 58).

Gdy idzie o linie podziałów w ramach społeczności stosunków międzynarodowych relatywie wielu polskich badaczy twierdzi, że są to różnice generacyjne (ponad 35% odpowiedzi), podobnie jak we Francji. Ważna linia podziałów przebiega na linii teoria *versus* praktyka, a także stosowanych metod i paradygmatów (tabela 59).

Choć we wszystkich prezentowanych krajach przeważał deklarowany eklektyzm, to w Polsce stosunkowo najwięcej było odpowiedzi wskazujących na trzymanie się raczej jednej tradycji (ponad 30%, podczas gdy we wszystkich innych analizowanych tu państwach mniej niż 20%; tabela 60). Polscy badacze, podobnie jak Niemcy dostrzegają, że w konstruktywizm i feminizm są dzisiaj bardziej rozpowszechnione literaturze przedmiotu niż 20 lat temu. Natomiast inaczej niż Niemcy nie dostrzegają spadku popularności realizmu (tabela 61a i 61b).

Respondenci poproszeni zostali o wymienienie badaczy, których dorobek miał największy wpływ na naukę o SM w ostatnich 20 latach. Porównanie w poszczególnych państwach pozwala stwierdzić, że Alexander Wendt, Robert O. Keohane, Kenneth Waltz i John J. Mearsheimer są powszechnie uważani za najbardziej wpływowych. W przypadku badaczy z Polski zwraca uwagę duża liczba wskazań Samuela P. Huntingtona, Francisa Fukuyamy (nie znalazł się w pierwszej dziesiątce w żadnym innym porównywanym państwie) oraz Andrew Moravcsika (który uzyskał dużą liczbę wskazań tylko w Niemczech; tabela 62).

W odpowiedziach na pytaniach o najbardziej wpływowe czasopisma i wydawnictwa naukowe Polaków charakteryzuje ponadprzeciętna liczba wskazań „Foreign Affairs” oraz pominięcie „American Political Science Review” i „International Studies Quarterly”, a także względne niedoceny Cambridge University Press i akademickich wydawnictw amerykańskich (tabela 63 i 64).

Nauka a polityka międzynarodowa

Poglądy polskich badaczy w kwestiach gospodarczych różnią się istotnie od poglądów badaczy z innych państw. Polacy znacznie częściej opowiadają się za liberalizmem gospodarczym (44%), co jest na Zachodzie utożsamiane z poglądami prawicowymi. W innych analizowanych tu państwach występuje bardzo wyraźna przewaga poglądów lewicowych (zwłaszcza w Wielkiej Brytanii, a także w Stanach Zjednoczonych, Francji, Skandynawii i we Włoszech; tabela 65).

W dziedzinie społeczno-światopoglądowej rozkład jest bardziej równomierny, polscy badacze częściej deklarują społeczny liberalizm niż konserwatyzm (43% do 27%). W porównaniu jednak z pozostałymi państwami różnica jest również duża. W Stanach Zjednoczonych stanowisko liberalne reprezentuje 84% ankietowanych, a konserwatywne jedynie 6%, w Wielkiej Brytanii jest to odpowiednio 81% i 5%, we Włoszech 80% i 7%, w Niemczech 79% i 3%, we Francji 68% i 11%, a w Skandynawii 66% i 8% (tabela 66).

W zakresie prowadzenia działalności doradczej i eksperckiej Polacy nie różnią się w istotny sposób od ankietowanych z innych państw; niemal jedna trzecia nie wykonuje takiej pracy. Względnie częste jest doradztwo dla rządu, organizacji pozarządowych oraz *think tanków* i fundacji. Polacy, podobnie jak Niemcy, rzadko doradzają organizacjom międzynarodowym oraz rządzie niż inni oferują swoją wiedzę ekspercką rządcom innym państw (tabela 67).

Polacy częściej niż przedstawiciele innych państw uznają wysoką użyteczność badań ilościowych dla praktyki. Podobnie jak Skandynawowie i Brytyjczycy uznają też przydatność analizy polityki, natomiast znacznie rzadziej od pozostałych grup deklarują przekonanie o użyteczności historycznych studiów przypadków (tabele 68a i 68b).

Polscy badacze znacznie częściej uznają wpływ na politykę zagraniczną swojego kraju badań polityki zagranicznej państw – 56%, wobec od 7 do 17% w innych analizowanych tu państwach i 24% na świecie. Mają także częściej przekonanie o znaczeniu studiów nad bezpieczeństwem i prawa międzynarodowego. Z kolei relatywnie mniejsze uznanie wśród polskich badaczy znajdują takie obszary jak studia nad rozwojem czy środowisko naturalne (tabele 69a, 69b i 70).

Polacy, w podobnie jak ankietowani z innych państw twierdzili, że ważne wydarzenia na arenie światowej wpłynęły na intensywność zainteresowania badawczego danymi wydarzeniami. Częściej wymieniają upadek komunizmu w Europie oraz utworzenie Unii Europejskiej w 1992 r., natomiast rzadziej, zwłaszcza w porównaniu z Francuzami i Włochami, wojnę w Kosowie w 1999 r. i atak terrorystyczny 11 września 2001 r. Polacy najczęściej (obok Amerykanów) starali się ukierunkować badania w sposób użyteczny dla praktyków polityki (tabele 71–73).

Odpowiedzi na pytania o znaczenie poszczególnych regionów świata wskazują, że dla polskich badaczy najbardziej istotne pod względem strategicznym są Europa Zachodnia, w dalszej kolejności Europa Środkowa i obszar byłego ZSRR. Z kolei Francuzi i Włosi widzą strategiczne interesy swego państwa na Bliskim Wschodzie i w Afryce (tabele 74 i 75).

Polacy wyraźnie częściej niż badacze z innych państw uznają działania Rosji za wyzwanie dla polityki zagranicznej państwa (60% wskazań, najbliższą są ankietowani z Niemiec – 33%). Częściej niż w przypadku innych państw europejskich istotna jest ich zdaniem integracja regionalna. Za ważne wyzwanie Polacy uznali także drenaż mózgow. W przeciwieństwie do Włochów, Brytyjczyków i Amerykanów nie uznają oni konfliktu bliskowschodniego za ważną kwestię dla Polski. Mniej wskazań ma także terroryzm oraz zmiany klimatu, które są uznawane za ważne wyzwanie w USA, Wielkiej Brytanii i w Niemczech.

Kwestie ekonomiczne, takie jak międzynarodowe regulacje finansowe czy światowe dysproporcje bogactwa, dość często wybierane przez ankietowanych z Niemiec, Francji i Wielkiej Brytanii, były w Polsce wskazywane znacznie rzadziej (tabela 76). W perspektywie 10 lat polscy ankietowani wskazywali także na wyzwania w postaci niepewności co do przyszłości Unii Europejskiej, niedoboru surowców i imigracji, jednak nadal w niewielkim stopniu uznawali znaczenie światowych nierówności bogactwa, terroryzmu transnarodowego i zmian klimatu (tabela 77).

Dwa pytania dotyczyły oceny prawdopodobieństwa wojny w ciągu najbliższych 10 lat: między Stanami Zjednoczonymi a Chinami oraz między Stanami Zjednoczonymi a Rosją. W przypadku Chin średnia ocena prawdopodobieństwa w skali od 0 do 10 wahała się od 1,4 w Wielkiej Brytanii do 2,1 w Polsce, a średnia dla świata wyniosła 1,8. W przypadku Rosji średnia ocena oscylowała od 2,1 we Francji do 3 w Polsce, przy czym średnia dla świata wynosiła 2,5. W obu więc wypadkach Polacy uznali wybuch wojny za najbardziej prawdopodobny spośród analizowanych tu państw (tabele 79a, 79b i 80). Więcej niż połowa polskich respondentów, najwięcej spośród analizowanych tutaj państw, utrzymuje, że Rosja i Stany Zjednoczone zmierzają ku nowej zimnej wojnie (tabela 81).

Więcej polskich badaczy uważa decyzję prezydenta Obamy dotyczącą wycofania z Iraku za słuszną, niż za niesłuszną – podobnie jak we Włoszech i Francji, a inaczej w Niemczech. W Stanach Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i państwach skandynawskich uważa tak 2/3 respondentów (tabela 82).

Inaczej niż w innych państwach polscy badacze są w większym stopniu przekonani, że zbombardowanie przez siły amerykańskie syryjskich sił rządowych w 2013 r. zapobiegłoby wzmocnieniu Państwa Islamskiego (tabela 83). W większym stopniu niż w innych państwach uważają także, że korzystne byłoby uzbrojenie umiarkowanych grup syryjskich rebeliantów (tabela 84).

Polscy badacze są bardziej przychylni interwencjom militarnym w hipotetycznych sytuacjach opisanych w ankiecie. Największa grupa poparłaby interwencję wojskową w wypadku agresji Rosji na Estonię (56% różnicy między poparciem a sprzeciwem) i Ukrainę (24%). W tym drugim przypadku we wszystkich pozostałych porównywanych państwach dominowali przeciwnicy interwencji. Wyraźna przewaga zwolenników interwencji występuje również wśród Polaków w wypadku działania na rzecz zapobieżenia ludobójstwa ludności muzułmańskiej w Mjanmie (19% przewagi, podobnie w Niemczech, Skandynawii i Wielkiej Brytanii, a odmiennie niż we Francji, Stanach Zjednoczonych i Włoszech). Mniejsza przewaga wystąpiła w odniesieniu do łamania praw człowieka w Sudanie (6% różnicy, w pozostałych państwach przewaga przeciwników interwencji), wsparciu rządu Libii w walce z islamistami (8%, oprócz Polski nieznaczna przewaga zwolenników interwencji występuje jedynie we Włoszech) oraz pomocy Tajwanowi zaatakowanemu przez Chiny (1%, przy bardzo wyraźnej przewadze w innych europejskich państwach przeciwników interwencji, od 21% do 43%, nieco mniejszej w USA – 8%). Więcej polskich badaczy było przeciwnych interwencji w wypadku konfliktu izraelsko-palestyńskiego (18%, podobne jak badacze z Europy kontynentalnej, z wyjątkiem Skandynawii, gdzie przewaga przeciwników interwencji wynosi 2%, niewielka przewaga zwolenników interwencji wystąpiła zaś w Wielkiej Brytanii i w USA) i irańskiego programu jądrowego (25%, podobnie we Francji, w pozostałych państwach różnica jest większa; tabele 85a i 85b).

Polacy, tak jak badacze w Niemczech, Włoszech i innych państwach, w których było zadane to pytanie, utrzymują, że wielostronne porozumienia handlowe są dla państwa korzystne (tabela 86a i 86b). Oceniając możliwości międzynarodowego otoczenia regulacyjnego w zakresie zapobiegania kryzysom finansowym i Polacy, podobnie często jak Amerykanie i nieco

rzadziej niż Skandynawowie i Niemcy, uznają, że się one zwiększyły, podczas gdy Francuzi, Włosi i Brytyjczycy są w tej sprawie bardziej sceptyczni (tabela 87).

Z kolei oceniając zdolności instytucji międzynarodowych ds. ochrony zdrowia w zakresie zapobiegania rozprzestrzenianiu się epidemii Polacy okazali się najbardziej krytyczni spośród analizowanych tu państw - ocen negatywnych było o 23 punkty procentowe więcej niż pozytywnych (podobnie we Włoszech – 10 pkt. proc.). W Skandynawii i Francji zdecydowanie przeważały oceny pozytywne, a w Niemczech, Wielkiej Brytanii i Stanach Zjednoczonych odpowiedzi rozkładały się symetrycznie (tabele 88a i 88b).

Polacy, częściej niż badani z innych państw, postrzegają pomoc rozwojową przez pryzmat interesów ekonomicznych, a rzadziej jako instrument budowania relacji dyplomatycznych. Tylko nieco ponad 5% polskich badaczy utrzymuje, że celem pomocy rozwojowej państw BRIC jest poprawienie stosunków dyplomatycznych z rządami przyjmującymi pomoc. W innych państwach ta opcja jest najczęściej wybierana (tabela 89).

Nieco częściej niż ankietowani z państw zachodnich Polacy wyrażają przekonanie, że chińska pomoc rozwojowa dla Afryki jest bardziej efektywna (tabele 90 i 91). Zarazem Polacy, podobnie jak Włosi, powszechnie uznają, że zwiększanie lub zmniejszanie wsparcia gospodarczego stanowi skuteczny instrument oddziaływania na politykę innych państw (tabele 92a i 92b).

Ostatnie pytanie w międzynarodowej części ankiety dotyczyło tego, czy imigracja do kraju respondenta powinna być ograniczona, zwiększona, czy pozostać na obecnym poziomie. We wszystkich państwach oprócz Włoch więcej jest zwolenników zwiększania imigracji niż jej ograniczania, dotyczy to zwłaszcza Niemiec (odpowiednio 72% i 1%) i USA (53% i 6%). W Polsce 38% respondentów opowiedziało się za zwiększeniem imigracji, 8% za jej

ograniczeniem, a 39% za pozostawianiem jej na obecnym poziomie. Tę ostatnią opcję wybrała również największa grupa ankietowanych z Włoch – 33% (tabela 93).

Pytania skierowane do polskich badaczy

Partnerzy projektu TRIP w poszczególnych państwach mieli możliwość zadania dziesięciu pytań, które były skierowane wyłącznie do ankietowanych z danego państwa. W wypadku Polski pytania dotyczyły postrzegania stanu nauki o stosunkach międzynarodowych w Polsce oraz zmian, które się w niej dokonały w ostatnim ćwierćwieczu.

Pierwsze z pytań dotyczyło badaczy, którzy wywarli największy wpływ na polską naukę o SM (tabela 94). Najczęściej wymienianą osobą był tu Józef Kukulka – 52 wskazań na 91 odpowiedzi na to pytanie (można było wybrać cztery osoby). Kolejne osoby to Roman Kuźniar (37), Ziemowit Jacek Pietraś (33), Teresa Łoś-Nowak (24), Jacek Czaputowicz (22), Edward Haliżak i Marek Pietraś (po 21), Ryszard Zięba (16), Remigiusz Bierzanek (10), Andrzej Galganek, Janusz Symonides, Stanisław Parzymies (wszyscy 7), Konstanty Adam Wojtaszczyk (6), Czesław Mojsiewicz (5), Adam Daniel Rotfeld, Janusz Ruszkowski, Zbigniew Brzeziński (po 4), Stanisław Bielen, Włodzimierz Malendowski (po 3), Erhard Cziomer, Henryk Batowski, Jan Zielonka, Lubomir W. Zyblikiewicz, Ludwik Ehrlich, Radosław Zenderowski (po 2).

Kolejne pytanie dotyczyło polskich czasopism naukowych z zakresu SM (tabela 95). Wyraźnie częściej od pozostałych wskazywane były „Sprawy Międzynarodowe” (66 wskazań na 83 odpowiedzi) i „Stosunki Międzynarodowe” (53 wskazania). Na kolejnych miejscach były wymieniane „Studia Europejskie (24), „Politeja” (17), „Przegląd Zachodni” (15), „Przegląd Politologiczny” (10), „Polski Przegląd Dyplomatyczny” i „Przegląd Europejski” (po 9), „Rocznik Strategiczny” (7), „Studia Polityczne” (6), „Studia

Międzynarodowe” i „Athenaeum” (po 5), „Przegląd Strategiczny” (4), „Państwo i Prawo”, „Studia Politologiczne”, „Przegląd Dyplomatyczny”, „The Polish Quarterly of International Affairs” (po 3), „Rocznik Integracji Europejskiej”, „Bezpieczeństwo Narodowe”, „Rocznik Polskiej Polityki Zagranicznej”, „Żurawia Papers”, „Yearbook of Polish European Studies”, „Krakowskie Studia Międzynarodowe” (po 2).

W pytaniu o najważniejsze dla rozwoju polskich SM wydawnictwa naukowe (tabela 96) najczęściej wskazań uzyskały Wydawnictwo Naukowe Scholar (57) i Wydawnictwo Naukowe PWN (50). Na kolejnych miejscach znalazły się Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego (36), Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego (24), Wydawnictwo Adam Marszałek (23), Wydawnictwo PISM (12), Dom Wydawniczy Elipsa (10), Oficyna Wydawnicza ASPRA (9), Wydawnictwo Difin i Wydawnictwo UMCS (po 8), Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego (6), Wydawnictwo Akademickie DIALOG (5), Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM (4), Wydawnictwo Instytutu Zachodniego i Wydawnictwo Universitas (po 3), Państwowy Instytut Wydawniczy, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne oraz Wydawnictwo Naukowe UAM (po 2).

W odpowiedziach na pytanie o ośrodki naukowe, które najbardziej przyczyniają się do rozwoju nauki o SM w Polsce (tabela 97), wymieniane były instytucje na różnych poziomach: uczelni, wydziałów czy instytutów naukowych. Podsumowanie odpowiedzi na poziomie uczelni i innych samodzielnych podmiotów pokazuje, że za najważniejsze polskie ośrodki nauki o SM najczęściej uważane są uniwersytety: Warszawski (łącznie 89 wskazań), Jagielloński (60), im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (41), Wrocławski (40) oraz Marii Curie-Skłodowskiej (36). W dalszej kolejności wymieniano: Polski Instytut Spraw Międzynarodowych (12 wskazań), Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu i Uniwersytet Łódzki (po 9),

Collegium Civitas (3), Szkołę Główną Handlową oraz Ośrodek Studiów Wschodnich (po 2).

Na pytanie o najbardziej wpływowe książki napisane przez polskich badaczy SM (tabela 98) respondenci wymieniali najczęściej: *Teorie stosunków międzynarodowych. Krytyka i systematyzacja* (J. Czaputowicz, 20 wskazań), *Stosunki międzynarodowe. Geneza, struktura, dynamika* (red. E. Halizak, R. Kuźniar, 15 wskazań), *Teoria stosunków międzynarodowych* (J. Kukulka, 14 wskazań), *Historia współczesnych stosunków międzynarodowych 1945–2000* (J. Kukulka, 12 wskazań) oraz *Stosunki międzynarodowe. Teorie, systemy, uczestnicy* (T. Łoś-Nowak, 11 wskazań). Pozostałe wymieniane pozycje to: J. Kukulka, *Wstęp do nauki o stosunkach międzynarodowych*, R. Kuźniar, *Polityka i siła. Studia strategiczne – zarys problematyki*, Z.J. Pietraś, *Podstawy teorii stosunków międzynarodowych* (po 8), E. Halizak (red.), *Geoekonomia*, Z.J. Pietraś, *Decydowanie polityczne* (po 6), E. Cziomer, L.W. Zyblikiewicz, *Zarys współczesnych stosunków międzynarodowych*, R. Bierzanek, J. Symonides, *Prawo międzynarodowe publiczne*, R. Zięba (red.), *Wstęp do teorii polityki zagranicznej państwa* (po 5), A. Gałganek, *Historia teorii stosunków międzynarodowych*, R. Bierzanek, *Współczesne stosunki międzynarodowe* (po 4), C. Mojsiewicz, W. Malendowski (red.), *Stosunki międzynarodowe*, J. Kukulka, *Międzynarodowe stosunki polityczne*, J. Kukulka, *Problemy teorii stosunków międzynarodowych*, M. Pietraś (red.), *Międzynarodowe stosunki polityczne*, R. Zięba, *Instytucjonalizacja bezpieczeństwa europejskiego*, T. Łoś-Nowak, *Wstęp do teorii stosunków międzynarodowych*, Z.J. Pietraś, *Teoria gier jako sposób analizy procesów podejmowania decyzji politycznych* (po 3), C. Mojsiewicz, *Leksykon współczesnych międzynarodowych stosunków politycznych*, R. Kuźniar, *Droga do wolności. Polityka zagraniczna III Rzeczypospolitej*, W. Dobrzycki, *Historia stosunków międzynarodowych w czasach nowożytnych 1815–1945*, Z. Brzeziński, *Wielka szachownica*, Z. Cesarz, E. Stadtmüller, *Problemy polityczne współczesnego świata* (po 2).

Ankiety uzupełniały cztery pytanie otwarte o to, co uległo zmianie w ciągu ostatnich 25 lat w polskiej nauce o SM, jej słabe i mocne strony oraz cele na najbliższą przyszłość. Odpowiadając na pierwsze z nich respondenci wskazywali najczęściej na likwidację cenzury i wprowadzenie wolności badań (niemal trzy piąte odpowiedzi). Nastąpiło ponadto całkowite odejście od marksizmu i przeorientowanie na teorię realistyczną i liberalną.

Ankietowani wskazywali na dynamiczny rozwój dyscypliny, który przejawiał się zwiększeniem zasobów kadrowych, liczby magistrów i doktorów oraz liczby periodyków zajmujących się SM, zwłaszcza w dziedzinie bezpieczeństwa. Nastąpił jakościowy i ilościowy rozwój publikacji, w tym w czasopiśmie zagranicznych i w językach obcych, głównie w języku angielskim. Wzrosła liczba uczelni wykładających stosunki międzynarodowe oraz ośrodków badawczych, co pobudziło konkurencję między nimi. Silny rozwój SM jako kierunku studiów skutkowało zwiększeniem obowiązków dydaktycznych. Zmienił się także program nauczania. Źle ocenianym zjawiskiem jest wzrost obciążeń administracyjnych.

Powszechny dostęp do literatury zagranicznej skutkowało upowszechnieniem ważnych dzieł i wzrostem zrozumienia trendów występujących w nauce światowej. Wzrosła świadomość teoretyczna i różnorodność stosowanych paradygmatów. Rozwija się interdyscyplinarność SM.

Inną cechą jest rozwój współpracy międzynarodowej i kontaktów naukowych z ośrodkami zagranicznymi. Pojawiła się możliwość udziału w prestiżowych konferencjach światowych. Polskie środowisko badaczy zostało poddane europeizacji, przejęło sposób myślenia w kategoriach Zachodu. Równocześnie część ankietowanych uważa, że spadł poziom naukowy badań i obniżeniu uległy standardy metodologiczne.

Ważną zmianą zdaniem części respondentów jest wprowadzanie nowego systemu oceny dorobku i rozliczania

pracowników, wdrażanie podstawowych standardów naukowości (np. recenzje) oraz ustanowienie grantów na badania w ramach Narodowego Centrum Nauki.

Nowym zjawiskiem jest wzrost świadomości własnej tożsamości w ramach nauk o polityce oraz dążenie do wyodrębnienia dyscypliny. Sprzyja temu powstanie Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych, które przyczynia się do integracji środowiska organizując coroczne konwencje. Następuje zmiana generacyjna, pojawiło się wielu utalentowanych młodych badaczy, poprawił poziom znajomości języków, wzrosła liczba kobiet. Formułowane były także opinie o intelektualnej dominacji dyscypliny przez badaczy z Instytutu Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego.

Część respondentów wskazuje na otwarcie na nowe wyzwania w stosunkach międzynarodowych, takie jak kwestie surowcowe, migracje, problemy globalne. Rozwinęły się międzynarodowe stosunki gospodarcze, studia regionalne (*area studies*) oraz studia europejskie, przy czym te ostatnie odebrały spory obszar badań stosunkom międzynarodowym. Podejmowana dziś tematyka badawcza szerzej uwzględnia wymiar praktyczny. Spotyka się także opinie przeciwne, że brak środków skutkuje większym ukierunkowaniem na teorię niż na analizy praktyczne (tabela 99).

Odpowiadając na pytanie o trzy najważniejsze słabe strony polskiej nauki o SM respondenci podnosili słabość teoretyczną („niewystarczający rozwój studiów teoretycznych”, „ateoretyczność, opisowość, wtórność”, „moda na teoretyzowanie versus brak wiedzy o teoriach”). Inną bolączką jest ich zdaniem brak biegłości warsztatowej i dominacja metody opisowej („mialkość metodologiczna”, „brak rzetelnej wiedzy o prawidłowym stosowaniu różnorodnych metod badawczych”, „częsty eklektyzm badawczy”, „niechęć do metod ilościowych”, „brak badań empirycznych, ciągle teoretyzowanie”, „wtórność problemów badawczych”).

Zarzucono bezkrytyczne przejmowanie paradygmatów zachodnich, zwłaszcza przez młodych pracowników nauki, brak oryginalności, „intelektualną mimikrę”, „zbyt duże naśladownictwo podejścia anglosaskiego”, „zależność od myśli zachodniej” oraz „brak polskich ujęć teoretycznych rozwoju stosunków międzynarodowych, czy polskiej szkoły stosunków międzynarodowych”. Zwracano uwagę na opóźnioną percepcję dorobku światowego i „bazowanie od dekad na tych samych autorytetach naukowych np. Huntington lub Fukuyama”. Zdaniem ankietowanych Polacy są raczej słabo osadzeni w literaturze zagranicznej, bezkrytycznie powielają obce wzory i wykazują brak zrozumienia dla osób nie reprezentujących paradygmatu realistycznego.

Pod względem obszaru zainteresowania polskie stosunki międzynarodowe cechuje „polonocentryzm, europocentryzm i amerykańnocentryzm”. Są zbyt mocno ukierunkowane na Zachód kosztem innych regionów. Badania nie uwzględniają zmieniającego się układu sił w świecie, brakuje np. dobrej jakości badań sinologicznych i afrykanistycznych. Kontakty pozaeuropejskie, zwłaszcza azjatyckie, są wątłe. Nie ma silnych *think tanków*, a system grantów jest niesprawiedliwy. Badania są w niewielkim stopniu wykorzystywane przez praktyków polskiej polityki zagranicznej.

Cześć respondentów wśród bolączek wymieniała niski poziom plac. Proces weryfikacji jakości dorobku jest nierzetelny, występuje zbyt duży nacisk na liczbę publikacji. Słabością są także niskie kompetencje językowe, utrudniony dostęp do źródeł oraz „brak tłumaczeń na język polski najważniejszych dzieł dla SM, który skutkuje brakiem rzetelnej ich znajomości”. Polskie środowisko naukowe nie jest zintegrowane, cechują je wewnętrzne podziały, zawiść, brak merytorycznej dyskusji, „satrapie, kolesiostwo i brak kadencyjności władz”, czy kumoterstwo i „partykularyzm naukowy, rozumiany jako promowanie »swoich« ludzi w nauce, pod kątem osobistych znajomości, a nie osiągnięć naukowych”. Jak to ujął jeden

z respondentów „rozproszenie środowiska i (wewnętrzne) wojny skutkujące zaniżeniem poziomu merytorycznej dyskusji na rzecz osobistych animozji”. Inne przywoływane cechy negatywne to hierarchiczna, skostniała struktura, kompleksy, brak oryginalności i własnego stanowiska, prowincjonalizm, zaściankowość i zacietrzewienie polityczne. Część badaczy ma przeszłość komunistyczną, cechuje ich „postkomunistyczne myślenie” i prorosyjskość.

Zdaniem respondentów Polscy badacze są zamknięci w obiegu krajowym, prawie nie uczestniczą w badaniach międzynarodowych, relatywnie rzadko biorą udział w konferencjach międzynarodowych i publikują na łamach czasopism znajdujących się na „liście filadelfijskiej”, a w konsekwencji są rzadko cytowani na Zachodzie. Koncentrują się zwykle na tematach „mniej konkurencyjnych i marginalnych” (tabela 100)

Na pytanie o najważniejsze mocne strony polskiej nauki o stosunkach międzynarodowych część respondentów stwierdziła, że takich nie dostrzega (17%). Inni za takie uznali interdyscyplinarność, czy też „wielodyscyplinarność środowiska i badań”, „ugruntowanie w wielu dyscyplinach (baza historyczna, filozoficzna)”, „tradycje szkoły prawa międzynarodowego”, a także podejście geopolityki i geoeconomii. Wskazywano na „solidny warsztat naukowy”, „solidność opisu”, stosowanie badań jakościowych, ilościowych i technik statystycznych, „tożsamość, swoistość i spistość metodologiczną” oraz „dobieranie właściwych metod badawczych do celu”. Wskazywano także na „wiedzę wyniesioną z doświadczeń historycznych”, „historyzację stosunków międzynarodowych” oraz „umiejętne łączenie tradycji z wymogami współczesności” .

Część respondentów twierdziła, że polskie SM „twórczo i krytycznie przyswajają dorobek zachodniej nauki o stosunkach międzynarodowych”, a zarazem występuje „mniejsza niż w krajach

zachodnich skostniałość metodologiczna i paradygmatyczna”. Cechą polskiej nauki jest „brak obciążenia konsekwencjami kolonializmu”.

Respondenci wskazywali, że polskie SM nadrobiły zaległości po 1989 r., mają silną bazę instytucjonalną i cieszą się popularnością wśród studentów. Potencjał intelektualny i kompetencje kadry są wysokie, zwłaszcza młodego pokolenia. Istnieją dobre podręczniki oraz publikacje na temat teorii. Dużą wartość ma Polskie Towarzystwo Studiów Międzynarodowych.

Silną stroną są także kompetencje w zakresie studiów regionalnych, zwłaszcza „znajomość realiów Europy Środkowo-Wschodniej”, „rozumienie obszaru postsowieckiego”, a także rozwój studiów nad bezpieczeństwem, w tym „rozumienie zagadnień związanych z bezpieczeństwem energetycznym”. Inne silne obszary badań to studia europejskie, specjalizacja w europejskiej polityce wschodniej oraz koncentracja na polityce zagranicznej Polski (tabela 101).

Odpowiadając na pytanie o najważniejsze cele, które powinna postawić sobie polska nauka o SM na najbliższe 10 lat respondenci akcentowali potrzebę włączenia się w badania międzynarodowe („wejść szerzej do obiegu międzynarodowego”), zyskania międzynarodowego uznania („zaistnienie na poziomie globalnym”, „większa widoczność w nauce światowej”, „rozpoznawalność w wymiarze globalnym”) oraz uzyskiwania grantów zagranicznych. Jak to ujął jeden z ankietowanych chodzi o „wpisanie się na trwale w dorobek światowej nauki o stosunkach międzynarodowych”.

Respondenci dostrzegali także konieczność wzmocnienia badań teoretycznych i empirycznych, metod badawczych (zwłaszcza ilościowych), wprowadzenia rzeczywistej interdyscyplinarności badań oraz poprawienia jakości kształcenia. Wskazywano, że należy „podnieść poziom badań, ale bez popadania w »punktozę« i »grantozę«”, poprawić zaplecze naukowe (wyposażenie bibliotek, wsparcie techniczne przy grantach naukowych”). Postulowano by

wszystkie publikacje naukowe były zdigitalizowane i rozpowszechnione, co może przyczynić się o wzrostu liczby cytowań. Powtarzały się postulaty utworzenia „polskiej szkoły” stosunków międzynarodowych, „wypracowania własnych, oryginalnych paradygmatów badawczych wyjaśniających” oraz ułożenia właściwych relacji między nauką a praktyką polityki zagranicznej. „Up praktycznienie” rezultatów badań miałyby polegać na wsparciu merytorycznym polskiego MSZ i dyplomacji ekspertami. Wskazane byłoby także podniesienie zdolności do prognozowania, szkolenie kadr naukowców-praktyków oraz rozwinięcie silnych studiów azjatyckich i studiów europejskich (tabela 102).

Na pytanie: czy polska nauka o stosunkach międzynarodowych powinna dążyć do osiągnięcia odrębności dyscyplinarnej przez wydzielenie się z nauk politycznych? 60% respondentów odpowiedziało pozytywnie, 22% – negatywnie, a 18% stwierdziło, że w tej kwestii nie ma zdania (tabela 103).

Tabele⁵

METODOLOGIA ANKIETY I CHARAKTERYSTYKA PRÓBY

Tabela 1: Liczba odpowiedzi z poszczególnych ośrodków

Jednostka	Liczba zaproszeń	Liczba odpowiedzi	Wskaźnik odpow. (%)	Udział w odpow. (%)
Uniwersytet Warszawski	77	37	48,1	19,2
Uniwersytet Jagielloński	42	24	57,1	12,4
Uniwersytet Wrocławski	31	18	58,1	9,3
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej	29	15	51,7	7,8
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza	30	12	40,0	6,2
Uniwersytet Łódzki	14	9	64,3	4,7
Akademia Obrony Narodowej	10	7	70,0	3,6
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego	9	6	66,7	3,1
Uniwersytet Szczeciński	12	5	41,7	2,6
Instytut Zachodni	7	5	71,4	2,6
Szkoła Główna Handlowa	7	4	57,1	2,1
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie	5	3	60,0	1,6
Uniwersytet Gdański	5	3	60,0	1,6
Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu	8	3	37,5	1,6
Uniwersytet Jana Kochanowskiego	8	3	37,5	1,6
Uniwersytet Opolski	11	3	27,3	1,6
Inne	71	36	50,7	18,7
Łącznie	376	193	51,3	100,0

⁵ Dane w tabelach według stanu z dnia 20.07.2015 r. (Polska), 17.08.2015 r. (pozostałe państwa i świat łącznie) oraz 15.12.2015 r. (Skandynawia).

Tabela 2: Jaki jest najwyższy tytuł/stopień, który Pan(i) uzyskała?

Odpowiedź	Liczba	Udział (%)
Profesor (tytuł naukowy)	13	6,74
Doktor habilitowany	49	25,39
Doktor	111	57,51
Inny	5	2,6
Brak odpowiedzi	15	7,77

Tabela 3: Jakie stanowisko zajmuje Pan(i) obecnie w zatrudniającej Panią/Pana instytucji?

Odpowiedź	Liczba	Udział (%)
Profesor zwyczajny	13	6,74
Profesor nadzwyczajny	26	13,47
Adiunkt	128	66,32
Asystent	5	2,59
Starszy wykładowca/starszy instruktor	2	1,04
Wykładowca	1	0,52
Inne	3	1,55
Brak odpowiedzi	15	7,77

Tabela 4: Płeć ankietowanych (%)

Odpowiedź	Polska N=192	Niemcy N= 227	Skandynawia* N=244	Francja N=95	Włochy N=110	UK* N=344	USA* N=1590	Świat** N=5041
Kobieta	41,15	40,53	32,38	35,79	28,18	34,88	31,51	32,33
Mężczyzna	58,85	59,47	65,16	64,21	71,82	65,12	68,49	67,51

* – W tej i kolejnych tabelach Dania, Finlandia, Norwegia i Szwecja ujmowane są łącznie jako Skandynawia. Zastosowano ponadto skrót dla oznaczenia Wielkiej Brytanii (UK) i Stanów Zjednoczonych (USA).

** – Liczby w kolumnie „Świat” nie sumują się do 100%, ponieważ uwzględniono w tym przypadku również inne opcje odpowiedzi, które były dostępne w części państw i zostały wskazane przez 0,16% ankietowanych.

Tabela 5: Wiek ankietowanych (%)

Odpowiedź	Polska N=176	Niemcy N=211	Skandynawia N=177	Francja N=94	Włochy N=110	UK N=326	USA N=1510	Świat N=4515
<35	19,89	41,71	20,9	26,6	14,55	23,01	11,92	16,88
35-44	49,43	35,55	38,42	31,91	44,55	38,34	30,2	35,13
45-54	15,91	14,69	19,77	17,02	23,64	24,85	25,56	24,21
55-64	11,93	6,64	11,3	14,89	10	9,2	18,28	14,75
65+	2,84	1,42	7,91	9,57	7,27	4,6	14,04	9,04

Tabela 6: Nie licząc języka ojczystego, ile języków zna Pan(i) wystarczająco dobrze, by móc używać ich w pracy badawczej? (%)

Odpowiedź	Polska N=179	Niemcy N=220	Skandynawia N=244	Francja N=98	Włochy N=112	UK N=334	USA N=1570	Świat N=4698
Żadnego	0	0	1,64	0	0,89	32,34	29,75	16,24
Jeden	25,14	45,91	40,16	38,78	25	30,84	39,43	38,8
Dwa	54,19	38,64	30,33	39,8	40,18	22,75	20,13	30,12
Trzy lub więcej	20,67	15,45	27,87	21,43	33,93	14,07	10,7	16,62

DYDAKTYKA

Tabela 7: Czy w ciągu ostatnich pięciu lat prowadził(a) Pan(i) którekolwiek z poniższych zajęć dydaktycznych w aktualnym miejscu pracy? (%)

Odpowiedź	Polska N=190	Niemcy N=229	Skandynawia N=251	Francja N=99	Włochy N=112	UK N=343	USA N=1606	Świat N=4816
Tak, zajęcia o charakterze wstępu do stosunków międzynarodowych dla studentów studiów licencjackich. Zajęcia te odbywały się w sali.	47,89	59,39	42,23	59,6	44,64	55,98	60,71	57,25
Tak, zajęcia o charakterze wstępu do stosunków międzynarodowych dla studentów studiów licencjackich. Zajęcia te odbywały się online.	3,68	1,31	2,79	7,07	4,46	4,66	8,59	5,42
Tak, zajęcia dotyczące bezpieczeństwa narodowego lub międzynarodowego (dla studentów studiów licencjackich lub magisterskich).	50,53	39,74	33,86	25,25	39,29	36,15	42,4	38,14

Tak, zajęcia dotyczące stosunków międzynarodowych/ polityki międzynarodowej dla studentów studiów magisterskich o profilu praktycznym.	30	48,47	37,05	58,59	50	38,19	28,46	35,24
Tak, zajęcia dotyczące stosunków międzynarodowych/ polityki międzynarodowej dla studentów studiów doktoranckich.	12,63	8,3	12,75	17,17	32,14	14,29	15,94	12,27
Nie	17,37	13,97	29,48	15,15	8,04	21,28	14,88	4,86

Tabela 8: Czy program prowadzonych przez Panią/Pana zajęć o charakterze wstępu do stosunków międzynarodowych dla studentów studiów licencjackich służy zapoznaniu studentów z dorobkiem badawczym dyscypliny naukowej czy też przekazaniu im informacji na temat polityki zagranicznej i kwestii międzynarodowych? (%)

Odpowiedź	Polska N=92	Niemcy N=136	Skandynawia N=106	Francja N=59	Włochy N=53	UK N=194	USA N=978	Świat, N=2746
Zapoznaniu studentów z dorobkiem badawczym stosunków międzynarodowych	7,61	11,03	19,81	22,03	7,55	20,1	6,44	12,09
Obu, ale ważniejsze jest zapoznanie studentów z dorobkiem badawczym stosunków międzynarodowych.	17,39	41,18	38,68	33,9	33,96	46,39	29,35	32,74
Obu w równym stopniu.	26,09	29,41	18,87	16,95	26,42	18,56	25,15	22,98
Obu, ale ważniejsze jest przekazanie studentom informacji na temat polityki zagranicznej i kwestii międzynarodowych.	35,87	16,18	14,15	20,34	24,53	12,89	30,57	25,02
Przekazaniu studentom informacji na temat polityki zagranicznej i kwestii międzynarodowych.	13,04	2,21	8,49	6,78	7,55	2,06	8,49	8,19

Tabela 9: Czy program prowadzonych przez Panią/Pana zajęć dotyczących stosunków międzynarodowych/polityki międzynarodowej dla studentów studiów magisterskich służy zapoznaniu studentów z dorobkiem badawczym dyscypliny naukowej czy też przekazaniu im informacji na temat polityki zagranicznej i kwestii międzynarodowych? (%)

Odpowiedź	Polska N=57	Niemcy N=111	Skandynawia N=91	Francja N=56	Włochy N=54	UK N=132	USA N=453	Świat N=1648
Zapoznaniu studentów z dorobkiem badawczym stosunków międzynarodowych	7,02	14,41	12,09	7,14	5,56	18,18	11,26	13,23
Obu, ale ważniejsze jest zapoznanie studentów z dorobkiem badawczym stosunków międzynarodowych	14,04	30,63	21,98	26,79	24,07	35,61	21,85	24,64
Obu w równym stopniu	19,3	28,83	13,19	25	16,67	26,52	24,72	21,42
Obu, ale ważniejsze jest przekazanie studentom informacji na temat polityki zagranicznej i kwestii międzynarodowych	43,86	22,52	37,36	23,21	46,3	15,15	28,7	28,52
Przekazaniu studentom informacji na temat polityki zagranicznej i kwestii międzynarodowych	15,79	3,6	15,38	17,86	7,41	4,55	13,47	14,14

Tabela 10: Które z poniższych kryteriów najlepiej opisuje sposób, w jaki organizuje Pan(i) materiał na zajęciach dotyczących stosunków międzynarodowych/polityki międzynarodowej dla studentów studiów doktoranckich? (%)

Odpowiedź	Polska N=24	Niemcy N=19	Skandynawia N=32	Francja N=17	Włochy N=36	UK N=48	USA N=254	Świat*, N=586
Zagadnienia tematyczne	20,83	5,26	15,63	23,53	22,22	14,58	18,5	18,6
Poziomy analizy	4,17	0	6,25	5,88	8,33	4,17	6,69	5,63
Paradygmaty/szkoły teoretyczne	33,33	31,58	31,25	23,53	27,78	41,67	43,7	40,78
Kluczowe pytania i problemy	25	57,89	31,25	0	27,78	27,08	19,69	20,31
Podejścia racjonalistyczne vs. nieracjonalistyczne	8,33	0	12,5	0	2,78	4,17	1,57	1,54
Regiony	4,17	0	0	17,65	5,56	4,17	1,18	4,95
Inne	4,17	5,26	3,13	5,88	5,56	0	8,66	8,19

* – W Argentynie, Australii, Brazylii, Kolumbii, Danii, Finlandii, Indiach, Meksyku, Norwegii i Szwecji zastosowano odmienną odpowiedź dotyczącą kursów doktoranckich, którą wybrało 229 osób. Wyniki nie odbiegały znacząco od tych z pozostałych państw.

Tabela 11: Które z poniższych tematów uwzględnią Pan(i) w programie prowadzonych przez siebie zajęć dotyczących bezpieczeństwa narodowego lub międzynarodowego? (%)

Odpowiedź	Polska N=97	Niemcy N=92	Skandynawia N=85	Francja N=25	Włochy N=44	UK N=124	USA N=685	Świat N=1810
Zmiana klimatu	40,21	34,78	29,41	40	20,45	50	41,61	41,1
Cyberwojna	55,67	22,83	12,94	40	27,27	29,84	37,66	35,47
Choroby i inne problemy zdrowotne o charakterze globalnym	22,68	11,96	15,29	20	9,09	33,06	34,89	27,79
Płeć kulturowa	12,37	20,65	24,71	12	6,82	53,23	31,68	30,22
Wywiad	29,9	10,87	14,12	36	29,55	18,55	42,19	32,32
Wojna domowa	55,67	69,57	63,53	84	77,27	72,58	80,29	73,43
Strategia dotycząca broni jądrowej	50,52	36,96	30,59	84	50	41,13	65,55	56,41
Ubóstwo i/lub nierówności	43,3	33,7	32,94	20	29,55	49,19	41,9	42,04
Aktorzy prywatni, również w dziedzinie wojskowości i bezpieczeństwa	57,73	52,17	34,12	72	36,36	54,03	50,22	52,27
Niedobór surowców	56,7	39,13	27,06	36	25	44,35	41,75	40,61
Terroryzm	76,29	68,48	52,94	88	79,55	82,26	80	76,8
Żaden z powyższych	2,06	3,26	16,47	0	4,55	4,03	2,04	4,92

Tabela 12: Proszę wymienić pięć najlepszych szkół wyższych w Polsce dla studenta pragnącego podjąć studia licencjackie na kierunku stosunki międzynarodowe (%)

Odpowiedź	Polska N=120
Uniwersytet Warszawski	95
Uniwersytet Jagielloński	82,5
Uniwersytet Wrocławski	63,33
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	55,83
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej	41,67
Uniwersytet Łódzki	13,33
Szkoła Główna Handlowa	11,67
Collegium Civitas	7,5
Katolicki Uniwersytet Lubelski	4,17
Uniwersytet Gdański	4,17

Tabela 13: Gdyby od Pani/Pana zależało, które przedmioty będą obowiązkowe dla studiów licencjackich na kierunku stosunki międzynarodowe, niezależnie od innych kursów fakultatywnych, które cztery z poniższych by Pan(i) wybrał(a)? (%)

Odpowiedź	Polska N=75	Niemcy N=99	Skandynawia N=110	Francja N=43	Włochy N=58	UK N=135	USA N=708	Świat N=2050
Polityka zagraniczna swojego państwa	36	20,2	20,54	20,93	13,79	2,96	26,27	20,44
Polityka zagraniczna państw	44	26,26	26,79	39,53	22,41	15,56	17,8	22,98
Historia porównawcza	9,33	8,08	8,93	6,98	8,62	14,07	11,58	10,78
Historia dyplomacji	25,33	3,03	10,71	32,56	48,28	8,89	17,94	19,27
Etyka w stosunkach międzynarodowych	2,67	11,11	17,86	6,98	5,17	25,19	12,71	13,76
Rozwój międzynarodowy	6,67	13,13	18,75	9,3	8,62	14,07	14,69	14,2
Ekonomia międzynarodowa	22,67	9,09	13,39	11,63	34,48	6,67	17,94	15,37
Międzynarodowa polityka ochrony środowiska	5,33	1,01	3,57	2,33	1,72	1,48	5,79	4,98
Międzynarodowa ekonomia polityczna	18,67	41,41	41,96	20,93	24,14	48,89	55,37	45,56
Prawo międzynarodowe	29,33	17,17	11,61	51,16	36,21	17,04	14,12	19,95
Organizacje międzynarodowe	20	51,52	27,68	30,23	13,79	37,78	28,11	27,66

Teoria stosunków międzynarodowych	60	82,83	82,14	65,12	77,59	79,26	65,68	74,15
Bezpieczeństwo międzynarodowe	33,33	18,18	37,50	25,58	22,41	43,7	50,99	39,41
Socjologia międzynarodowa	14,67	10,1	7,14	34,88	8,62	11,11	2,82	6,83
Analiza polityki	13,33	9,09	10,71	4,65	1,72	11,11	7,06	8,88
Metody badawcze	32	58,59	43,75	23,26	27,59	41,48	38,7	35,9
Polityka zagraniczna USA	1,33	2,02	2,68	2,33	6,9	3,7	NA	11,8
Religie świata	8	2,02	1,79	6,98	12,07	4,44	3,81	3,51
Inny	10,66	4,04	6,25	2,33	10,34	5,92	4,09	5,67

Tabela 14: Proszę zaznaczyć na ile zgadza się Pan(i) z poniższym stwierdzeniem: „Na poziomie licencjackim stosunki międzynarodowe powinny być nauczane jako interdyscyplinarny obszar badań, a nie subdyscyplina nauk o polityce” (%)

Odpowiedź	Polska N=75	Niemcy N=98	Skandynawia N=113	Francja N=45	Włochy N=58	UK N=144	USA N=722	Świat N=2081
Zdecydowanie się nie zgadzam	2,67	13,27	5,31	11,11	5,17	5,56	9	7,26
Nie zgadzam się	10,67	33,67	21,24	8,89	20,69	13,89	24,38	20,66
Ani się zgadzam ani nie zgadzam	18,67	16,33	17,7	22,22	17,24	23,61	20,08	18,79
Raczej się zgadzam	48	24,49	37,17	40	37,93	36,11	27,7	34,94
Zdecydowanie się zgadzam	20	12,24	18,58	17,78	18,97	20,83	18,84	20,23

Tabela 15: Jak ważne jest doświadczenie międzynarodowe (np. studiowanie lub prowadzenie badań za granicą) jako element kształcenia na licencjackich studiach stosunków międzynarodowych? (%)

Odpowiedź	Polska N=76	Niemcy N=98	Skandynawia N=115	Francja N=45	Włochy N=58	UK N=144	USA N=721	Świat N=2086
Bardzo ważne	34,21	44,9	25,22	48,89	70,69	23,78	46,88	41,71
Ważne	42,11	37,76	40	35,56	20,69	42,66	36,34	39,55
Ani ważne, ani nieważne	19,74	13,27	26,96	11,11	6,9	28,67	12,9	16,06
Nieważne	2,63	3,06	6,96	2,22	1,72	4,9	2,22	3,36
Zupełnie nieważne	1,32	1,02	0,87	2,22	0	0	1,66	1,2

Tabela 16: Naukę których z poniższych języków polecił(a)by Pan(i) studentowi stosunków międzynarodowych na poziomie licencjackim (niezależnie od tego, czy Pani/Pana instytucja oferuje naukę tego języka)? (Polska, N=135; Świat, N=3903)

Odpowiedzi	Średnia ważona*		Suma wskazań (%)		Różnica między sumami
	Polska	Świat	Polska	Świat	
angielski	37,51	35,30	86,66	78,69	7,97
rosyjski	11,44	4,85	60	29,03	30,97
chiński	12,03	19,13	56,29	78,25	-21,96
francuski	8,68	9,02	40	44,61	-4,61
hiszpański	7,14	8,30	38,51	43,33	-4,82
niemiecki	6,79	2,85	34,82	16,14	18,68
arabski	4,68	11,82	27,41	58,95	-31,54
turecki	1,48	0,68	8,89	4,15	4,74
perski	0,65	1,27	3,7	6,97	-3,27
włoski	0,50	0,19	2,96	1,18	1,78
polski	1,42	0,13	2,96	0,56	2,40
portugalski	0,36	0,76	2,22	4,07	-1,85
hindi	0,44	1,27	2,22	7,2	-4,98
japoński	0,83	0,74	2,22	3,93	-1,71
koreański	0,09	0,38	0,74	2,1	-1,36

* – Ankietowani zostali poproszeni o uszeregowanie odpowiedzi od 1 do 4, gdzie “1” oznaczało język, który poleciliby w pierwszej kolejności, „2” w drugiej, itd. Średnią ważoną uzyskano poprzez zastosowanie dla pierwszych wskazań wagi 1, dla drugich wagi 1/2, dla trzecich 1/3, a dla czwartych 1/4.

Tabela 17: Biorąc pod uwagę studenta, który po studiach planuje karierę związaną z realizacją polityk w stosunkach międzynarodowych, proszę wymienić pięć najlepszych spośród oferowanych na świecie programów studiów na poziomie magisterskim (%)

Odpowiedź	Polska N=40	Niemcy N=57	Skandynawia N=82	Francja N=34	Włochy N=47	UK N=136	USA N=895	Świat N=2179
University of Oxford	50	17,54	24,39	20,59	21,28	34,56		19,14
Harvard University	47,5	49,12	69,51	50,0	55,32	58,09	54,86	54,98
London School of Economics and Political Science	37,5	38,6	56,1	50,0	53,19	52,94	18,1	32,63
Princeton University	25	10,53	24,39	29,41	17,02	27,94	39,89	30,66
Columbia University	22,5	8,77	35,37	32,35	38,3	32,35	38,77	32,68
University of Cambridge	20		19,51	8,82		14,71		
Georgetown University	15	26,32	24,39	14,71	21,28	27,94	66,37	43,64
Johns Hopkins University	15	24,56	19,51	26,47	38,3	34,56	52,85	37,49
George Washington University	10	7,02					30,73	17,3
Tufts University						14,71	34,86	21,52
Sciences Po--Paris		8,77	12,2	41,18				
Yale University				11,76	8,51			
Cornell University					10,64			
American University							21,45	
Stanford University			15,85				7,6	

Tabela 18: Biorąc pod uwagę studenta, który po studiach planuje karierę naukową w stosunkach międzynarodowych, proszę wymienić pięć najlepszych spośród oferowanych na świecie programów studiów doktoranckich (%)

Odpowiedź	Polska N=35	Niemcy N=51	Skandynawia N=84	Francja N=31	Włochy N=54	UK N=149	USA N=933	Świat N=2235
Harvard University	60	68,63	66,67	51,61	68,52	63,76	67,85	67,52
University of Oxford	54,29	35,29	36,9	25,81	24,07	40,27		28,05
London School of Economics and Political Science	34,29	25,49	44,05	35,48	40,74	45,64		24,3
Princeton University	31,43	47,06	38,1	51,61	29,63	36,91	59,59	48,28
University of Cambridge	25,71		29,76	25,81	18,52	21,48		17,18
Columbia University	22,86	17,65	22,62	35,48	42,59	30,2	39,01	33,11
Stanford University	22,86	27,45	30,95		25,93	26,85	56,7	40
Massachusetts Institute of Technology	17,14			16,13	16,67		17,47	
Yale University	14,29	13,73	13,1	19,35	22,22	21,48	28,94	25,73
University of Chicago							28,19	19,28
University of California-Berkeley		15,69	16,67				17,04	14,14
European University Institute		13,73			14,81			
Sciences Po--Paris				29,03				
Johns Hopkins University				12,9				
Aberystwyth University			14,29			15,44		
University of California--San Diego							21,11	
University of Michigan--Ann Arbor							19,4	

Tabela 19: Na poziomie studiów doktoranckich stosunki międzynarodowe powinny być: (%)

Odpowiedź	Polska N=131	Niemcy N=184	Skandynawia N=191	Francja N=84	Włochy N=102	UK N=252	USA N=1357	Świat N=3905
Traktowane jako subdyscyplina nauk o polityce	19,85	35,33	32,98	39,29	26,47	36,11	58,88	40,59
Łączone ze studiami regionalnymi	8,4	8,7	5,24	3,57	12,75	7,54	6,34	8,04
Łączone z historią międzynarodową	4,58	1,09	3,14	2,38	4,9	2,78	3,24	4,1
Łączone z ekonomią	12,21	3,26	2,09	2,38	0,98	2,78	0,88	1,66
Stać się niezależnym programem studiów doktoranckich	46,56	33,15	34,55	47,62	50	35,71	20,34	36,49
Nie wiem	8,4	18,48	21,99	4,76	4,9	15,08	10,32	10,76

Tabela 20: Czy programy studiów doktoranckich w zakresie nauk o polityce/stosunków międzynarodowych powinny: (%)

Odpowiedź	Polska N=75	Niemcy N=98	Skandynawia N=98	Francja N=42	Włochy N=47	UK N=141	USA N=720	Świat
W mniejszym stopniu skupiać się na wiedzy i umiejętnościach potrzebnych w pracy pozanaukowej.	8	7,14	3,06	7,14	2,13	4,96	3,61	5,6
Pozostać takie jakie są.	20	22,45	29,59	0	4,26	26,24	23,47	21,04
W większym stopniu skupiać się na wiedzy i umiejętnościach potrzebnych w pracy pozanaukowej.	53,33	48,98	51,02	73,81	76,6	54,61	63,75	62,06
Nie wiem	18,67	21,43	16,33	19,05	17,02	14,18	9,17	12,77

SPECJALNOŚCI BADAWCZE

Tabela 21: Którą z podanych niżej poddziedzin nauk politycznych może Pan(i) określić jako swoją główną? (%)

Odpowiedź	Polska N=179	Niemcy N=220	Skandynawia N=244	Francja N=98	Włochy* N=113	UK N=334	USA N=1579	Świat N=4713
Polityka swojego państwa	2,23	0,45	0,41	0	0	0,9	0,95	2,04
Studia regionalne (w tym studia europejskie)	22,35	12,27	16,39	9,18	22,12	17,66	7,66	14,24
Badania systemów politycznych	3,91	4,09	5,33	6,12	4,42	6,29	15,01	8,49
Studia nad rozwojem (Development studies)	0,56	1,36	6,97	4,08	0	3,59	1,77	2,44
Polityka międzynarodowa/ Stosunki międzynarodowe	50,84	65,91	42,62	44,9	47,79	45,81	61,18	53,47
Metody badawcze	0,56	2,27	1,23	0	0,88	0,3	0,38	0,74
Filozofia polityczna/Teoria polityki	2,23	1,36	2,46	2,04	0,88	4,79	2,28	2,57
Polityki publiczne/Administracja publiczna	1,68	0	2,05	3,06	1,77	0,6	0,89	1,21
Socjologia polityczna	1,12	1,36	1,64	9,18	1,77	2,99	0,32	1,19
Inną	8,94	8,64	13,93	10,2	6,19	10,78	5,32	7,89
Badam stosunki międzynarodowe poza dyscypliną nauk o polityce	3,35	1,36	4,51	6,12	7,96	4,49	2,66	4,8
Nie jestem politologiem	2,23	0,91	2,46	5,1	1,77	1,8	1,58	2,27

* – W przypadku Włoch wystąpiła również opcja „Polityka chińska”, którą wybrało 4,42% ankietowanych.

Tabela 22: Którą z podanych niżej poddziedzin nauk politycznych może Pan(i) określić jako swoją dodatkową? (%)

Odpowiedź	Polska N=168	Niemcy N=214	Skandynawia N=225	Francja N=87	Włochy* N=103	UK N=310	USA N=1504	Świat N=4338
Polityka swojego państwa	8,33	0,47	4	0	2,91	4,52	4,85	5,69
Studia regionalne (w tym studia europejskie)	30,95	19,63	20	20,69	20,39	20,65	15,56	20,86
Badania systemów politycznych	8,93	8,41	10,22	10,34	10,68	12,26	26,73	17,1
Studia nad rozwojem (Development studies)	2,38	9,35	6,67	1,15	1,94	3,87	3,92	4,43
Polityka międzynarodowa/Stosunki międzynarodowe	22,62	15,89	16,44	16,09	27,18	19,35	16,09	18,63
Metody badawcze	3,57	9,35	4,89	1,15	1,94	5,48	7,11	4,91
Filozofia polityczna/Teoria polityki	6,55	8,88	5,78	9,2	8,74	10,32	4,99	6,27
Polityki publiczne/Administracja publiczna	5,36	2,34	3,56	5,75	1,94	1,61	3,13	2,88
Sociologia polityczna	2,38	6,54	4	11,49	3,88	6,45	1,26	2,79
Inną	5,95	10,28	18,67	13,79	4,85	10,65	10,51	11,6
Żadną	2,98	8,88	5,78	10,34	10,68	4,84	5,85	6,2

* – W przypadku Włoch wystąpiła również opcja „Polityka chińska”, którą wybrało 2,91% ankietowanych.

Tabela 23: Jaki jest Pani/Pana główny obszar badań w ramach stosunków międzynarodowych? (%)

Odpowiedź	Polska N=179	Niemcy N=219	Skandynawia N=244	Francja N=98	Włochy N=112	UK N=334	USA N=1576	Świat N=4703
Polityka zagraniczna swojego państwa	2,79	2,28	2,46	3,06	6,25	1,8	8,31	7,72
Badania polityki zagranicznej państw	8,38	3,2	1,64	3,06	1,79	2,1	3,17	2,98
Studia nad rozwojem (Development studies)	0	2,74	7,38	2,04	0,89	2,99	3,93	3,53
Studia europejskie/Studia nad integracją europejską	18,99	12,79	12,7	6,12	12,5	10,48	4	7,51
Płeć kulturowa (Gender studies)	0	0,46	1,64	0	0	3,29	0,89	1,19
Globalne społeczeństwo obywatelskie	1,68	2,74	0,82	1,02	1,79	0,6	0,82	1,02
Historia dyscypliny stosunków międzynarodowych	0,56	0,46	0	0	0	0,3	0,19	0,74
Prawa człowieka	1,68	3,2	0,41	0	1,79	1,5	4,12	2,74
Bezpieczeństwo ludzkie (Human security)	1,68	0,91	2,87	0	0,89	1,2	2,03	1,85
Środowisko naturalne w ujęciu międzynarodowym	0	2,28	4,51	3,06	0	1,5	3,17	2,57
Etyka międzynarodowa	0	0,91	2,05	2,04	0,89	3,89	1,21	1,28
Problemy zdrowotne w ujęciu międzynarodowym	0	0	0,82	0	0	0,9	0,89	0,51
Historia międzynarodowa	0,56	0	1,64	2,04	4,46	1,8	0,82	1,98

Prawo międzynarodowe	2,23	0,91	1,23	1,02	0	1,5	2,28	1,91
Organizacje międzynarodowe	0	13,7	4,51	14,29	0,89	3,89	5,2	4,49
Międzynarodowa ekonomia polityczna	4,47	7,76	5,33	5,1	4,46	11,68	11,74	9,65
Stosunki międzynarodowe w określonym regionie/kraju	21,79	9,13	6,15	12,24	16,07	6,29	5,58	9,06
Teoria stosunków międzynarodowych	6,15	9,13	5,74	8,16	14,29	11,68	5,71	7,51
Bezpieczeństwo międzynarodowe	17,32	14,61	18,03	17,35	14,29	13,17	20,43	17,24
Filozofia nauki	0	0	0	0	0	0,3	0,32	0,28
Polityka zagraniczna USA	1,68	1,37	0,82	2,04	1,79	1,5	NA	1,51
Inny	7,82	10,05	12,3	8,16	9,82	11,08	8,88	9,42
Nie zajmuję się stosunkami międzynarodowymi,	2,23	1,37	6,97	9,18	2,68	6,59	6,28	4,87

Tabela 24: Jakie są Pani/Pana pozostałe obszary badań w ramach stosunków międzynarodowych? (%)

Odpowiedź	Polska N=175	Niemcy N=215	Skandynawia N=221	Francja N=88	Włochy N=109	UK N=305	USA N=1454	Świat N=4423
Polityka zagraniczna swojego państwa	24	12,56	9,5	12,5	11,93	3,28	19,53	17,68
Badania polityki zagranicznej państw	35,43	7,91	9,5	14,77	10,09	6,89	10,11	11,19
Studia nad rozwojem (Development studies)	6,86	13,02	6,79	6,82	5,5	9,51	9,15	8,32
Studia europejskie/Studia nad integracją europejską	19,43	18,14	14,03	17,05	16,51	5,57	5,91	8,32
Płeć kulturowa (Gender studies)	2,86	3,72	2,26	1,14	4,59	2,95	3,65	3,26
Globalne społeczeństwo obywatelskie	2,29	9,3	3,62	6,82	2,75	2,95	4,88	4,66
Historia dyscypliny stosunków międzynarodowych	5,71	3,72	5,88	5,68	8,26	3,93	2,75	4,5
Prawa człowieka	5,14	12,09	5,43	5,68	1,83	7,54	8,53	7,05
Bezpieczeństwo ludzkie (Human security)	6,29	6,98	6,79	9,09	5,5	3,93	5,85	6,71
Środowisko naturalne w ujęciu międzynarodowym	4,57	10,23	3,62	1,14	5,5	3,28	3,58	4,48
Etyka międzynarodowa	4,57	4,65	2,26	2,27	1,83	4,26	2,89	2,78
Problemy zdrowotne w ujęciu międzynarodowym	0	2,33	2,26	3,41	0,92	1,64	1,58	1,31
Historia międzynarodowa	13,71	5,58	5,88	4,55	12,84	5,25	5,09	6,44

Prawo międzynarodowe	8	9,3	2,71	5,68	0,92	3,28	7,98	5,61
Organizacje międzynarodowe	23,43	20,93	15,84	19,32	14,68	10,16	14,03	14,27
Międzynarodowa ekonomia polityczna	10,29	9,77	7,69	5,68	12,84	8,52	13,34	10,15
Stosunki międzynarodowe w określonym regionie/kraju	29,71	18,14	7,69	21,59	21,1	10,16	11,62	15,98
Teoria stosunków międzynarodowych	22,86	35,81	12,22	14,77	13,76	16,72	15,34	17,05
Bezpieczeństwo międzynarodowe	28	19,07	14,03	20,45	19,27	14,43	14,72	15,8
Filozofia nauki	4	5,58	4,52	1,14	2,75	3,93	1,99	2,62
Polityka zagraniczna USA	10,29	8,37	6,79	13,64	10,09	4,59	0	5,72
Inny	6,86	10,7	7,69	10,23	10,09	11,48	9,63	9,59
Żaden	2,29	3,26	3,17	4,55	0	4,59	3,99	3,26

Tabela 25: Który region świata stanowi główny przedmiot Pani/Pana badań? (%)

Odpowiedź	Polska N=180	Niemcy N=219	Skandynawia N=243	Francja N=97	Włochy N=111	UK N=333	USA N=1567	Świat N=4674
Antarktyka	0	0	0	0	0	0	0,06	0,04
Arktyka	2,22	0,46	4,12	1,03	0	0,3	0,13	0,60
Europa Środkowo- Wschodnia (w tym państwa bałtyckie)	12,78	4,11	6,58	5,15	2,7	5,11	2,94	3,44
Azja Środkowa (bez Afganistanu)	0	0,91	0	0	0	0,3	0,32	0,75
Azja Wschodnia (w tym Chiny)	5	1,83	2,47	6,19	11,71	4,8	7,79	8,37
Ameryka Łacińska (w tym Meksyk i Karaiby)	1,11	2,28	1,23	3,09	0,9	4,5	8,17	8,71
Bliski Wschód i Afryka Północna (w tym Turcja)	6,67	6,39	6,17	6,19	19,82	10,21	9,51	9,95
Ameryka Północna (bez Meksyku)	4,44	2,74	2,88	8,25	1,8	4,2	3,89	5,46
Oceania	0,56	0	0	1,03	0	0	0,19	0,58
Rosja/Były Związek Radziecki (bez państw bałtyckich)	9,44	2,28	3,7	4,12	0,9	3,6	4,79	3,98
Azja Południowa (w tym Afganistan)	1,11	3,2	2,06	2,06	0,9	2,4	2,74	4,75
Azja Południowowschodnia	1,67	4,11	3,29	1,03	0,9	1,8	1,79	3,17

Afryka Subsaharyjska	2,22	7,76	10,29	9,28	3,6	5,71	6,25	5,76
Europa Zachodnia	25,56	16,89	27,16	13,4	27,03	19,82	10,08	13,35
Cały świat/Korzystam z danych dotyczących wielu regionów	17,78	13,7	8,64	9,28	13,51	12,61	16,46	11,83
Aktorzy transnarodowi/ Organizacje międzynarodowe/ Międzynarodowe organizacje pozarządowe	7,22	21,92	14,4	22,68	4,5	10,21	12,06	11,45
Żaden z powyższych	2,22	11,42	7	7,22	11,71	14,41	12,83	9,63

Tabela 26: Które regiony świata oprócz zaznaczonego powyżej również stanowią przedmiot Pani/Pana badań? (%)

Odpowiedź	Polska N=176	Niemcy N=185	Skandynawia N=222	Francja N=85	Włochy N=98	UK N=278	USA N=1329	Świat N=4128
Antarktyka	1,7	0,54	0,45	0	0	0	0,75	0,70
Arktyka	3,41	1,08	7,21	3,53	0	1,8	1,5	1,99
Europa Środkowo- Wschodnia (w tym państwa bałtyckie)	36,93	14,59	17,57	9,41	10,2	12,95	11,66	11,99
Azja Środkowa (bez Afganistanu)	6,25	3,78	3,6	4,71	5,1	3,96	5,64	5,23
Azja Wschodnia (w tym Chiny)	13,07	8,65	9,01	4,71	12,24	10,43	12,49	14,51
Ameryka Łacińska (w tym Meksyk i Karaiby)	2,84	9,73	4,95	3,53	2,04	5,4	11,21	17,32
Bliski Wschód i Afryka Północna (w tym Turcja)	10,8	10,27	7,21	12,94	21,43	10,79	16,85	15,82
Ameryka Północna (bez Meksyku)	13,07	16,76	13,06	18,82	15,31	15,11	12,94	15,12
Oceania	1,14	2,7	0,9	0	1,02	0,72	2,03	2,20
Rosja/Były Związek Radziecki (bez państw bałtyckich)	15,34	8,11	8,56	5,88	10,2	6,83	11,21	8,89
Azja Południowa (w tym Afganistan)	4,55	4,86	6,31	3,53	10,2	6,83	10,84	2,18

Azja Południowowschodnia	5,68	4,86	5,41	4,71	13,27	6,83	10,53	9,57
Afryka Subsaharyjska	7,39	13,51	10,81	15,29	8,16	10,07	11,29	8,58
Europa Zachodnia	30,68	22,16	22,52	27,06	22,45	21,22	20,02	19,16
Cały świat/Korzystam z danych dotyczących wielu regionów	14,2	25,41	13,96	12,94	14,29	15,47	16,78	15,38
Aktorzy transnarodowi/ Organizacje międzynarodowe/ Międzynarodowe organizacje pozarządowe	23,86	24,32	20,72	23,53	21,43	26,98	24,15	23,33
Żaden z powyższych	8,52	10,81	9,01	5,88	2,04	11,15	11,89	9,67

METODOLOGIA I PARADYGMATY TEORETYCZNE

Tabela 27: Którą metodę stosowaną w swoich badaniach może określić Pan(i) jako główną? (%)

Odpowiedź	Polska N=180	Niemcy N=218	Skandynawia N=244	Francja N=94	Włochy N=111	UK N=328	USA N=1560	Świat N=4655
Analiza ilościowa	3,89	12,39	12,3	1,06	7,21	12,5	24,68	14,48
Analiza jakościowa	38,89	81,19	70,9	61,7	58,56	70,43	58,72	62,13
Wykorzystanie modeli formalnych	2,22	0	0,41	1,06	1,8	0,91	1,54	1,07
Metoda eksperymentalna	0,56	0	0,82	1,06	2,7	0,61	1,03	0,64
Analiza kontrfaktyczna	0,56	0	0,41	0	1,8	0,3	0,45	0,73
Analiza teoretyczna	11,11	3,21	2,46	7,45	9,91	4,88	1,54	3,44
Analiza prawna lub etyczna	6,11	0,46	0,82	2,13	0	5,49	2,82	3,01
Analiza polityki	36,67	2,75	11,89	25,53	18,02	4,88	9,23	16,33

Tabela 28: Które z pozostałych metod również stosuje Pan(i) w swoich badaniach? (%)

Odpowiedź	Polska N=177	Niemcy N=210	Skandynawia N=243	Francja N=91	Włochy N=110	UK N=325	USA N=1531	Świat N=4567
Analiza ilościowa	34,46	22,38	14,4	13,19	22,73	14,46	23,32	19,95
Analiza jakościowa	32,2	12,86	20,16	17,58	23,64	15,08	24,95	22,47
Wykorzystanie modeli formalnych	8,47	5,24	3,7	4,4	5,45	3,69	8,75	5,56
Metoda eksperymentalna	1,69	4,29	2,88	4,4	0,91	4	7,58	4,73
Analiza kontryfaktyczna	3,95	8,57	8,23	4,4	4,55	5,23	12,34	8,65
Analiza teoretyczna	31,07	21,9	15,64	8,79	11,82	20,31	8,16	13,66
Analiza prawna lub etyczna	22,03	10,95	10,7	9,89	5,45	9,23	10,84	10,4
Analiza polityki	33,33	34,29	41,56	48,35	32,73	37,85	37,1	40,25
Żadne z powyższych	3,39	13,33	12,76	16,48	13,64	14,77	11,63	12,26

Tabela 29: Które z poniższych metod jakościowych Pan(i) wykorzystuje? (%)

Odpowiedź	Polska N=126	Niemcy N=204	Skandynawia N=220	Francja N=74	Włochy N=91	Świat** N=1649
Indukcja analityczna	36,51	7,84	11,36	25,68	20,88	20,44
Narracja analityczna*		21,57	25,91	29,73	30,77	30,26
Porównawcze studia przypadków	78,57	78,92	61,82	60,81	70,33	66,28
Analiza zawartości*		55,88	32,73	28,38	28,57	35,35
Teoria krytyczna	21,43	12,75	18,64	14,86	12,09	20,01
Badania dialektyczne	1,59	2,45	3,18	4,05	0	3,46
Analiza dyskursu	42,86	47,55	33,18	40,54	26,37	35,78
Dociekanie etyczne	3,17	0,98	4,09	4,05	3,3	5,09
Metody etnograficzne	7,94	7,84	12,27	14,86	4,4	10,25
Hermeneutyka	6,35	13,73	10,91	0	4,4	7,28
Analiza narracyjna	17,46	23,04	20	14,86	16,48	22,2
Śledzenie procesu (proces tracing)	42,86	61,76	41,36	24,32	21,98	37,6
Studium przypadku	73,81	57,35	53,64	54,05	43,96	50,39
Opis gęsty	8,73	21,08	27,27	12,16	15,38	18,98
Inne	2,38	3,43	4,09	1,35	2,2	2,79

* – W polskiej wersji ankiety zastosowano kategorie z badania TRIP z 2011, aby zapewnić porównywalność z badaniami zawartości czasopism, por. J. Czaputowicz, K. Ławniczak, A. Wojciuk, *Nauka o stosunkach międzynarodowych i studia europejskie w Polsce*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, 2015, s. 88–89. W konsekwencji w ankiecie te dwie kategorie nie zostały uwzględnione.

** – Pytanie to zostało zadane tylko w niektórych państwach.

Tabela 30: Które z poniższych stwierdzeń najlepiej charakteryzują Pani/Pana pracę badawczą? (%)

Odpowiedź	Polska N=178	Niemcy N=219	Skandynawia N=244	Francja N=97	Włochy N=112	UK N=329	USA N=1560	Świat N=4643
Opieram swoje badania na teorii racjonalnego wyboru.	10,11	2,74	2,87	4,12	6,25	4,26	7,76	7,5
Moje badania są raczej racjonalistyczne, można je określić jako opierające się na „miękkim” ujęciu teorii racjonalnego wyboru, zazwyczaj zakładam, że aktorzy starają się maksymalizować użyteczność.	35,96	24,2	18,85	16,49	23,21	11,25	25,51	22,05
Moje badania opierają się zarówno na podejściach racjonalistycznych jak i alternatywnych, które nie zakładają racjonalności aktorów.	47,75	55,25	50,41	62,89	59,82	33,13	41,54	47,08
Moje badania nie zakładają racjonalności aktorów.	6,18	17,81	27,87	16,49	10,71	51,37	25,19	25,2

Tabela 31: Czy badania, które Pan(i) prowadzi określi można raczej jako podstawowe czy stosowane? Przez „badania podstawowe” rozumiemy badania podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy, bez konkretnego zastosowanie dla realizacji polityk publicznych. „Badania stosowane” podejmowane są natomiast z myślą o konkretnym zastosowaniu dla realizacji polityk (%)

Odpowiedź	Polska N=178	Niemcy N=220	Skandynawia N=245	Francja N=96	Włochy N=112	UK N=332	USA N=1568	Świat N=4681
Głównie podstawowe	23,03	25,45	21,63	27,08	18,75	21,99	17,35	19,53
Jedne i drugie, ale częściej podstawowe	39,33	37,73	34,69	28,13	26,79	38,55	29,46	31,85
Jedne i drugie w tej samej mierze	18,54	14,09	14,69	21,88	17,86	19,88	20,03	18,84
Jedne i drugie, ale częściej stosowane	15,73	16,36	17,55	14,58	23,21	14,46	21,43	21,11
Głównie stosowane	3,37	6,36	11,43	8,33	13,39	5,12	11,73	10,49

Tabela 32: Jak opisał(a)by Pan(i) swoją pracę badawczą pod względem ujęcia epistemologicznego? (%)

Odpowiedź	Polska N=171	Niemcy N=214	Skandynawia N=241	Francja N=85	Włochy N=111	UK N=325	USA N=1502	Świat N=4518
Pozytywistyczne	51,46	44,86	35,68	30,59	34,23	32,92	61,12	49,62
Post- pozytywistyczne	37,43	31,31	31,95	24,71	33,33	34,46	19,91	27,47
Nie-pozytywistyczne	11,11	23,83	32,37	44,71	32,43	32,62	18,97	24,77

Tabela 33: Który z poniższych paradygmatów najlepiej opisuje Pani/Pana podejście do badania stosunków międzynarodowych? Jeżeli nie uważa Pan(i), że którakolwiek z poniższych opcji pasuje, proszę wybrać tę, do której Pani/Pana dorobek przypisałaby większość innych badaczy (%)

Odpowiedź	Polska N=179	Niemcy N=220	Skandynawia N=244	Francja N=96	Włochy N=112	UK N=332	USA N=1562	Świat N=4670
Konstruktywizm	21,79	34,09	28,69	25	34,82	20,48	19,53	23,1
Szkoła angielska	4,47	1,36	5,74	2,08	7,14	6,63	2,3	4,28
Feminizm	0,56	0,45	1,64	0	0	3,92	1,66	1,84
Liberalizm	15,64	15	7,79	3,13	8,93	6,02	15,24	12,12
Marksizm	1,12	3,18	3,69	2,08	1,79	6,33	2,75	4,03
Realizm	32,4	4,55	11,07	23,96	25,89	6,63	17,67	18,69
Inny	6,7	11,82	13,11	7,29	6,25	18,37	9,28	11,03
Nie stosuję analizy paradygmatycznej	17,32	29,55	28,28	36,46	15,18	31,63	31,56	26,75

Tabela 34: Która z poniższych opcji najlepiej opisuje powód wybrania przez Panią/Pana odpowiedzi „Nie stosuję analizy paradygmatycznej” w poprzednim pytaniu? (%)

Odpowiedź	Polska N=31	Niemcy N=68	Skandynawia N=73	Francja N=35	Włochy N=17	UK N=106	USA N=492	Świat N=1230
Moje podejście do stosunków międzynarodowych nie jest oparte na żadnym paradygmacie lub szkole teoretycznej.	48,39	33,82	36,99	71,43	29,41	42,45	50	44,8
Moje podejście do stosunków międzynarodowych jest oparte na więcej niż jednym paradygmacie lub szkole teoretycznej.	51,61	61,76	54,79	22,86	70,59	42,45	40,24	48,37
Inny powód	0	4,41	8,22	5,71	0	15,09	9,76	9,02

Tabela 35: Czy odeszła Pani/odszedł Pan od paradygmatu (szkoły teoretycznej), w który był(a) Pan(i) zaangażowana/zaangażowany na początku swojej kariery naukowej? (%)

Odpowiedź	Polska N=178	Niemcy N=215	Skandynawia N=242	Francja N=96	Włochy N=112	UK N=322	USA N=1541	Świat N=4605
Tak, na rzecz innego paradygmatu lub szkoły teoretycznej.	21,35	18,14	16,53	14,58	21,43	16,15	13,56	17,81
Tak, przestając prowadzić badania oparte na którymkolwiek konkretnym paradygmacie lub szkole teoretycznej.	9,55	14,88	13,64	8,33	8,04	10,56	13,11	13,18
Nie, nadal prowadzę badania oparte na tym samym paradygmacie lub szkole teoretycznej.	41,57	39,53	38,84	31,25	39,29	39,13	37,25	39,33
Nie, moje badania nigdy nie były oparte na którymkolwiek konkretnym paradygmacie lub szkole teoretycznej.	27,53	27,44	30,99	45,83	31,25	34,16	36,08	31,51

Tabela 36: W którym paradygmacie (szkole teoretycznej) był(a) Pan(i) zaangażowana/zaangażowany na początku swojej kariery naukowej? (%)

Odpowiedź	Polska N=55	Niemcy N=74	Skandynawia N=73	Francja N=22	Włochy N=36	UK N=86	USA N=419	Świat N=1427
Konstruktywizm	16,36	18,92	27,4	22,73	5,56	18,6	12,41	14,3
Szkola angielska	0	6,76	5,48	4,55	8,33	13,95	2,39	5,4
Feminizm	0	1,35	20,55	0	0	2,33	1,19	1,05
Liberalizm	21,82	27,03	16,44	4,55	19,44	6,98	25,3	21,3
Marksizm	9,09	6,76	16,44	13,64	8,33	18,6	8,11	11,91
Realizm	52,73	21,62	13,7	36,36	50	17,44	36,75	33,99
Inny	0	17,57	27,4	18,18	8,33	22,09	13,84	13,95

Tabela 37: Porównanie odpowiedzi ankietowanych z Polski dotyczących paradygmatu przyjmowanego obecnie i na początku kariery naukowej (%)

Odpowiedź	Obecnie	Na początku kariery	Różnica
Konstruktywizm	36,36	16,36	20
Szkola angielska	9,09	0	9,09
Feminizm	1,82	0	1,82
Liberalizm	16,36	21,82	-5,46
Marksizm	0	9,09	-9,09
Realizm	18,18	52,73	-34,55
Inny	7,27	0	7,27
Nie stosuję analizy paradygmatycznej	10,91	NA	NA

Tabela 38: Zmienił(a) Pan(i) paradygmat lub szkołę teoretyczną ze względu na: (%)

Odpowiedź	Polska N=57	Niemcy N=72	Skandynawia N=73	Francja N=22	Włochy N=34	UK N=87	USA N=411	Świat N=1404
Przekonujące argumenty o charakterze teoretycznym, wywiedzione w ramach własnych badań.	38,6	41,67	35,62	36,36	14,71	45,98	37,23	36,97
Przekonujące argumenty o charakterze teoretycznym zawarte w publikacjach innych badaczy.	38,6	52,78	42,47	54,55	41,18	42,53	49,39	43,3
Rezultaty własnych badań empirycznych	42,11	50	49,32	54,55	50	45,98	44,53	43,02
Rezultaty badań empirycznych innych badaczy.	22,81	30,56	32,88	22,73	38,24	27,59	33,82	27,64
Wydarzenia/zamiany w systemie międzynarodowym.	38,6	16,67	17,81	36,36	26,47	19,54	26,28	28,7
Brak elastyczności lub możliwości zastosowania porzuconego paradygmatu.	21,05	33,33	28,77	18,18	26,47	33,33	33,58	31,62
Większe możliwości publikowania.	3,51	0	2,74	0	2,94	6,9	3,65	3,42

Większe możliwości pozyskiwania finansowania dla badań.	3,51	1,39	4,11	0	2,94	4,6	1,7	2,42
Zawodowe lub społeczne koszty związane z zaangażowaniem w porzucony paradygmat.	1,75	4,17	1,37	4,55	5,88	4,6	3,65	3,21
Zmiana przedmiotu zainteresowań badawczych.	14,04	45,83	27,4	40,91	26,47	32,18	30,9	31,05
Inne powody	0	2,78	9,59	4,55	0	5,75	4,87	4,13

OCENY PRACY NAUKOWEJ, AWANSE, OBOWIĄZKI ZAWODOWE

Tabela 39: Jak szacuje Pan(i) udział poniższych rodzajów pracy akademickiej w ogólnym czasie pracy w typowym dla Pani/Pana roku kalendarzowym? (N=164, %)

Odpowiedź	0%	1-5%	6-10%	11-25%	26-50%	51-75%	76-100%
Doradztwo	26,62	32,37	30,22	8,63	2,16	0	0
Ubieganie się o fundusze	7,14	35	37,86	15,71	1,43	2,86	0
Badania	1,23	1,23	2,47	32,1	35,8	22,22	4,94
Obowiązki dydaktyczne	0,62	0	3,73	14,91	51,55	25,47	3,73
Obowiązki administracyjne	5,03	18,24	23,27	27,67	20,13	5,66	0

Tabela 40: Jak szacuje Pan(i) udział poniższych rodzajów pracy akademickiej w ogólnym czasie pracy w typowym dla Pani/Pana roku kalendarzowym? Oszacowane czasu pracy poprzez wyliczenie średnich ważonych (%)

Odpowiedź	Polska N=164	Niemcy N=205	Skandynawia N=224	Francja N=89	Włochy N=111	UK N=303	USA N=1489	Świat N=4386
Doradztwo	5,76	6,09	15,76	9,02	8,29	3,88	4,03	6,45
Ubieganie się o fundusze	9,25	10,42	18,05	5,63	9,29	4,80	2,63	5,23
Badania	37,97	34,33	27,37	38,06	38,46	34,19	32,98	36,14
Obowiązki dydaktyczne	41,90	30,33	19,95	37,24	35,36	36,73	41,05	38,24
Obowiązki administracyjne	18,60	13,80	23,52	20,35	17,61	24,06	20,91	21,48

Tabela 41: Czy kryteria i procedury postępowania w sprawie uzyskania stałego zatrudnienia w Pani/Pana miejscu pracy (np. wydziale) są Pani/Panu znane? (%)

Odpowiedź	Polska N=90	Niemcy N=205	Skandynawia N=124	Francja N=49	Włochy N=60	UK N=158	USA N=756	Świat N=2219
Nie, nie znam dokładnych kryteriów i procedur związanych z uzyskaniem stałego zatrudnienia w moim miejscu pracy.	10	20,88	10,48	8,16	8,33	14,56	7,14	10,46
Mam świadomość co jest wymagane, ale nie znam dokładnych kryteriów i procedur związanych z uzyskaniem stałego zatrudnienia w moim miejscu pracy.	28,89	32,42	40,32	34,69	50	32,91	28,44	30,96
Kryteria i procedury związane z uzyskaniem stałego zatrudnienia w moim miejscu pracy są dla mnie jasne.	61,11	46,7	49,19	57,14	41,67	52,53	64,42	60,39

Tabela 42: Na ile spójnie stosowane są kryteria przy postępowaniach awansowych w Pani/Pana obecnym miejscu pracy? (%)

Odpowiedź	Polska N=90	Niemcy N=100	Skandynawia N=123	Francja N=48	Włochy N=60	UK N=159	USA N=760	Świat N=2228
Niespójnie	13,33	15	9,76	16,67	6,67	13,84	9,21	11,8
Raczej niespójnie niż spójnie	17,78	25	14,63	6,25	25	18,24	9,74	13,78
Raczej spójnie niż niespójnie	33,33	17	41,46	25	48,33	21,38	27,11	26,84
Spójnie	25,56	12	15,45	22,92	3,33	21,38	35	29,85
Nie wiem	10	31	18,7	29,17	16,67	25,16	18,95	19,52

Tabela 43: Jak oceniane są, w jednostce, w której jest Pan(i) obecnie zatrudniona/zatrudniony, poniższe rodzaje publikacji przy ocenie dorobku w związku z procedurami awansowymi względem artykułu w czołowym czasopiśmie naukowym? (%)

Odpowiedź	Polska	Niemcy	Skandynawia	Francja	Włochy	UK	USA	Świat
Artykuł w czołowym międzynarodowym czasopiśmie naukowym	100	100	100	100	100	100	100	100
Artykuł w czołowym krajowym czasopiśmie naukowym	82,08	74,63	62,32	125,61	100,22	84,46	NA	89,87
Książka w czołowym wydawnictwie pozauniwersyteckim	124,19	95,46	121,64	117,42	167,45	123,58	156,37	139,83
Książka w czołowym wydawnictwie uniwersyteckim	149	175,29	231,41	186,3	258,02	218,77	304,78	243,47
Artykuł w czołowym czasopiśmie politycznym	68,25	60,91	64,66	66,94	96,64	80,73	78,38	82,83
Raport na temat polityk dla dużej instytucji rządowej, organizacji międzynarodowej lub fundacji	79,66	49,62	43,73	59,45	56,89	72,67	54,94	64,09
Artykuł w gazecie lub piśmie opinii	28,6	30,01	19,83	41,27	63,65	35,01	26,92	34,41
Rozdział w książce pod redakcją	42,96	37,7	47,87	74,58	50,93	43,2	58,72	58,95

Książka w krajowym wydawnictwie uniwersyteckim	117,7	92,22	78,03	127,9	212,07	175,59	NA	128,42
Post na znanym blogu poświęconym stosunkom międzynarodowym lub naukom politycznym	20,08	19,14	15,64	35,89	39,88	31,95	20,59	27,45
Książka w czołowym światowym wydawnictwie pozauniwersyteckim	223,14	109,5	91,67	117,94	234,85	101,71	NA	135,12

Tabela 44: Jak w ramach dyscypliny powinno się oceniać, w kontekście procedur awansowych, poniższe rodzaje publikacji względem artykułu w czołowym czasopiśmie naukowym? (%)

Odpowiedź	Polska	Niemcy	Skandynawia	Francja	Włochy	UK	USA	Świat
Artykuł w czołowym czasopiśmie naukowym	100	100	100	100	100	100	100	100
Artykuł w czołowym krajowym czasopiśmie naukowym	99,53	85,55	67,4	119,45	99,06	88,29	NA	95,35
Książka w czołowym wydawnictwie pozauniwersyteckim	200,71	138,31	142,71	109,88	170,41	176,54	172,82	165,15
Książka w czołowym wydawnictwie uniwersyteckim	259,63	232,31	298,48	250,33	277,42	286,46	322,2	281,38
Artykuł w czołowym czasopiśmie politycznym	56,74	65,99	74,18	71,19	81,1	80,26	90	89,79
Raport na temat polityk dla dużej instytucji rządowej, organizacji międzynarodowej lub fundacji	121,16	54,8	51,57	72,1	64,76	77,24	74,67	78,51
Artykuł w gazecie lub piśmie opinii	28,46	31,26	23,91	37,71	42,9	37,21	33,97	38,8
Rozdział w książce pod redakcją	66	54,34	57,39	88,36	73,06	60,4	63,31	69,9

Książka w czołowym krajowym wydawnictwie uniwersyteckim	212,18	133,2	121,91	161,65	201,8	263,75	NA	168,15
Post na znanym blogu poświęconym stosunkom międzynarodowym lub naukom polityczny	26,38	25,71	25,44	50,3	30,25	28,01	26,14	32,61
Książka w czołowym światowym wydawnictwie pozauniwersyteckim	295,59	158,73	123,29	166,93	218,65	150,95	NA	168,01

Tabela 45: Na ile zgadza się Pan(i) lub nie zgadza z poniższym stwierdzeniem: „Statystyki cytowani stanowią obiektywną miarę wpływu naukowego” (%)

Odpowiedź	Polska N=88	Niemcy N=103	Skandynawia N=122	Francja N=46	Włochy N=62	UK N=157	USA N=754	Świat N=2216
Zdecydowanie się nie zgadzam	11,36	11,65	10,66	8,7	14,52	31,21	12,2	12,18
Nie zgadzam się	42,05	49,51	28,69	39,13	40,32	36,31	35,28	34,79
Ani się nie zgadzam ani zgadzam	21,59	16,5	26,23	23,91	30,65	10,83	20,16	21,57
Zgadzam się	20,45	19,42	28,69	19,57	11,29	19,75	26,79	27,89
Zdecydowanie się zgadzam	1,14	0,97	3,28	2,17	1,61	1,27	3,45	3,02
Nie wiem	3,41	1,94	2,46	6,52	1,61	0,64	2,12	2,3

Tabela 46: Czy oceniając wartość publikacji bierze Pan(i) pod uwagę różnego rodzaju systemy rankingowe/punktowe? (%)

Odpowiedź	Polska N=87	Niemcy N=102	Skandynawia N=117	Francja N=45	Włochy N=62	UK N=156	USA N=744	Świat N=2188
Tak, oceniam publikacje w czasopismach z listy Social Science Citation Index (SSCI) wyżej niż te spoza niej.	14,94	25,49	23,08	4,44	12,9	28,85	17,74	21,62
Tak, oceniam publikacje stosownie do ich impact score w SSCI.	9,2	16,67	21,37	11,11	19,35	16,67	15,19	16,04
Tak, używam nieformalnego rankingu czasopism.	22,99	13,73	23,08	20	29,03	31,41	47,72	33,36
Tak, używam innego systemu (prosimy o podanie jakiego):	3,45	3,92	5,98	2,22	1,61	3,21	4,84	4,57
Nie, wszystkie publikacje w recenzowanych czasopismach uznaję za równie wartościowe gdy oceniam dorobek naukowy badacza.	55,17	52,94	37,61	71,11	50	33,97	29,97	38,53

Tabela 47: Gdy ocenia Pan(i) wpływ pracy badawczej danej osoby na dyscyplinę, na przykład w związku z postępowaniem awansowym, jak ważne są dla Pani/Pana następujące wskaźniki? (N=82, %)

Odpowiedź	Nie używane	Nieważne	Raczej ważne	Ważne	Bardzo ważne	Nie wiem
Dane z Thompson-Reuters (Web of Science) Social Science Citation Index	12,66	13,92	32,91	18,99	5,06	16,46
Liczba cytowań w Google Scholar (Publish or Perish)	12,5	17,5	31,25	20	1,25	17,5
Indeks H w Google Scholar (Publish or Perish)	8,86	17,72	32,91	21,52	1,27	17,72
Liczba cytowań w Elsevier (SciVerse) SCOPUS	22,5	16,25	23,75	8,75	3,75	25
Liczba cytowań w SciELO citation count	23,08	17,95	17,95	10,26	1,28	29,49
Inny (jaki?):	40	0	6,67	6,67	6,67	40

Tabela 48: Czy sądzi Pan(i), że osoba, która ukończyła studia doktoranckie w USA jest w lepszej sytuacji na rynku pracy w Pani/Pana kraju niż osoba, która ukończyła studia doktoranckie na krajowej uczelni? (%)

Odpowiedź	Polska N=163	Niemcy N=205	Skandynawia N=225	Francja N=90	Włochy N=111	UK N=303	USA* N=1486	Świat** N=2856
Tak	53,37	23,9	16	12,22	22,52	34,65	80,69	47,9
Nie	19,63	54,63	64	58,89	57,66	48,18	8,82	37,43
Nie wiem	26,99	21,46	20	28,89	19,82	17,16	10,5	17,26

* – W tym przypadku pytanie brzmiało: „Czy sądzi Pan(i), że osoba, która ukończyła studia doktoranckie w USA jest w lepszej sytuacji na amerykańskim rynku pracy niż osoba, która ukończyła studia doktoranckie w innym kraju?”.

** – Bez USA.

Tabela 49: Według prawa kanadyjskiego, obywatele Kanady i inne osoby stale zamieszkujące to państwo mają pierwszeństwo w postępowaniach rekrutacyjnych na stanowiska akademickie. W innych państwach, na przykład w USA, nie ma tego rodzaju przepisów. Czy zgadza się Pan(i), czy też nie zgadza z postulatem, by prawo polskie przyznawało pierwszeństwo obywatelom i osobom stale zamieszkującym w Polsce w postępowaniach rekrutacyjnych na stanowiska akademickie prowadzonych przez jednostki naukowe? (%)

Odpowiedź	Polska N=165	Niemcy N=204	Skandynawia N=224	Francja N=91	Włochy N=110	UK N=306	USA N=1483	Świat N=4100
Zdecydowanie się nie zgadzam	11,52	31,86	36,16	21,98	26,36	39,54	42,48	30,95
Nie zgadzam się	40	47,06	40,18	37,36	40,91	39,87	34,59	37,46
Ani się zgadzam, ani nie zgadzam	20,61	18,14	16,52	19,78	22,73	14,05	15,37	18,49
Zgadzam się	25,45	2,45	6,7	16,48	5,45	4,25	4,79	11,29
Zdecydowanie się zgadzam	2,42	0,49	0,45	4,4	4,55	2,29	2,76	3,59

STAN NAUKI O STOSUNKACH MIĘDZYNARODOWYCH

Tabela 50: Proszę zaznaczyć na ile zgadza się Pan(i) z poniższym stwierdzeniem: „Nauka o stosunkach międzynarodowych jest dyscypliną zdominowaną przez Amerykanów” (%)

Odpowiedź	Polska N=71	Niemcy N=100	Skandynawia N=107	Francja N=46	Włochy N=52	UK N=167	USA N=746	Świat N=2181
Zdecydowanie się nie zgadzam	4,23	0	2,8	0	0	4,19	2,28	4,54
Nie zgadzam się	25,35	21	17,76	8,7	23,08	19,56	13,4	18,8
Ani się zgadzam, ani nie zgadzam	22,54	15	12,15	19,57	13,46	19,16	20,64	16,55
Zgadzam się	45,07	50	58,88	58,7	59,62	44,91	51,34	50,71
Zdecydowanie się zgadzam	2,82	14	8,41	13,04	3,85	13,17	12,33	10,96

Tabela 51: Proszę zaznaczyć na ile zgadza się Pan(i) z poniższym stwierdzeniem: „Nauka o stosunkach międzynarodowych jest dyscypliną zdominowaną przez Zachód” (%)

Odpowiedź	Polska N=93	Niemcy N=105	Skandynawia N=116	Francja N=45	Włochy N=57	UK N=137	USA N=746	Świat N=2205
Zdecydowanie się nie zgadzam	1,08	0	1,72	0	0	5,11	2,41	5,44
Nie zgadzam się	6,45	4,76	5,17	2,22	5,26	3,65	4,56	7,07
Ani się zgadzam, ani nie zgadzam	11,83	10,48	8,62	13,33	14,04	11,68	11,8	10,79
Zgadzam się	58,06	61,9	61,21	64,44	66,67	48,18	58,98	55,51
Zdecydowanie się zgadzam	22,58	22,86	23,28	20	14,04	31,39	22,25	23,04

Tabela 52: Czy uważa Pan(i), że ważne jest przeciwstawianie się amerykańskiej dominacji w nauce o stosunkach międzynarodowych? (%)

Odpowiedź	Polska N=34	Niemcy N=64	Skandynawia N=71	Francja N=35	Włochy N=33	UK N=97	USA N=474	Świat N=1326
Tak	52,94	60,94	67,61	48,57	51,52	81,44	53,16	64,56
Nie	35,29	29,69	21,13	34,39	27,27	10,31	33,76	26,32
Nie wiem	11,76	9,38	11,27	17,14	21,21	8,25	13,08	10,48

Tabela 53: Czy uważa Pan(i), że ważne jest przeciwstawianie się zachodniej dominacji w nauce o stosunkach międzynarodowych? (%)

Odpowiedź	Polska N=75	Niemcy N=105	Skandynawia N=97	Francja N=38	Włochy N=46	UK N=108	USA N=604	Świat N=1687
Tak	46,67	64,04	60,82	57,89	45,65	75,93	55,3	63,19
Nie	36	19,1	28,87	18,42	32,61	18,52	28,81	25,01
Nie wiem	17,33	16,85	10,31	23,68	21,74	5,56	15,89	13,81

Tabela 54: Jak często cytuje Pan(i) literaturę napisaną w języku innym niż angielski w swoich publikacjach w języku angielskim? (%)

Odpowiedź	Polska N=77	Niemcy N=100	Skandynawia N=102	Francja N=43	Włochy N=49	UK N=147	USA N=737	Świat N=2162
Nigdy	1,3	1	3,92	0	4,08	19,05	20,08	12,49
Rzadko	23,38	27	30,39	9,3	32,65	31,97	32,56	29,37
Czasami	27,27	45	38,24	30,23	36,73	27,21	27,68	29,23
Regularnie	42,86	25	27,45	53,49	24,49	21,09	18,72	27,06
Nie piszę w języku angielskim	5,19	2	0	6,98	2,04	0,68	0,95	3,47

Tabela 55: Co powstrzymuje Panią/Pana przed częstszym cytowaniem nieanglojęzycznej literatury w swoich anglojęzycznych publikacjach? (N=39, %)

Odpowiedź	Pierwszy wybór	Drugi wybór
Czytelnicy i recenzenci, którzy nie znają tego języka, nie byłoby w stanie sięgnąć do cytowanej literatury	30,77	15,38
Cytowanie źródeł nieanglojęzycznych wyдалoby częściowo moją tożsamość w procesie recenzyjnym	5,13	10,26
Zawsze istnieje równie dobre lub lepsze źródło anglojęzyczne, które mogę zacytować	25,64	15,38
Obawiam się, że recenzenci przypiszą niższą wiarygodność naukową źródłom nieanglojęzycznym	20,51	20,51
Nie korzystam z literatury nieanglojęzycznej i dlatego jej nie cytuję	10,26	7,69
Inny powód	5,13	7,69

Tabela 56: Jak często opiera się Pan(i) na materiale napisanym w innym języku niż Pani/Pana ojczysty w celu prowadzenia pracy badawczej? (%)

Odpowiedź	Polska N=76	Niemcy N=100	Skandynawia N=102	Francja N=44	Włochy N=49	UK N=147	USA N=735	Świat N=2161
Nigdy	1,32	0	0,98	0	0	12,24	15,51	8,65
Rzadko	3,95	3	10,78	0	8,16	29,25	31,97	19,85
Czasami	5,26	5	11,76	9,09	4,08	16,33	24,49	17,31
Regularnie	89,47	92	76,47	90,91	87,76	42,18	28,03	55,81

Tabela 57a: Które z poniższych określeń najlepiej opisuje Pan(i) miejsce w dyscyplinie? Czuję się częścią: (suma z dwóch możliwych odpowiedzi, %)

Odpowiedź	Polska N=73	Niemcy N=99	Skandynawia N=101	Francja N=40	Włochy N=49	UK N=146	USA N=726	Świat N=1971
Wspólnoty badaczy stosunków międzynarodowych wyodrębnionej przedmiotem badań	53,43	66,66	51	40	48,97	30,13	46,69	44,92
Ogólnoświatowej wspólnoty badaczy stosunków międzynarodowych	26,03	26,26	30	37,5	44,9	32,19	25,9	29,89
Narodowej wspólnoty badaczy stosunków międzynarodowych	23,29	14,14	9	17,5	14,28	13,01	11,98	18,38
Regionalnej wspólnoty badaczy stosunków międzynarodowych (np. latynoamerykańska, skandynawska, itd.)	19,18	18,18	25	5	2,04	24,66	19,42	22,13
Wspólnoty badaczy stosunków międzynarodowych wyodrębnionej językowo	15,07	4,04	3	2,5	0	7,53	2,89	3,85
Żadnej, nie istnieje coś takiego jak wspólnota badaczy stosunków międzynarodowych.	9,59	12,12	21	15	20,41	17,8	21,22	16,91
Wspólnoty badaczy stosunków międzynarodowych wyodrębnionej generacyjnie	8,22	11,11	3	15	14,28	6,84	7,16	6,77
Lokalnej wspólnoty badaczy stosunków międzynarodowych	5,48	1,01	1	2,5	12,24	0	2,07	3,62

Wspólnoty badaczy stosunków międzynarodowych wyodrębnionej paradygmatycznie	4,11	9,09	10	12,5	4,08	11,64	9,64	9,26
Wspólnoty badaczy stosunków międzynarodowych wyodrębnionej epistemologicznie	2,74	5,05	11	7,5	4,08	10,96	5,64	7,99
Wspólnoty badaczy stosunków międzynarodowych wyodrębnionej metodologicznie	2,74	9,09	4	5	4,08	9,59	14,88	8,78
Wspólnoty badaczy stosunków międzynarodowych wyodrębnionej ontologicznie	2,74	9,09	7	5	2,04	8,9	4,14	4,61
Inna odpowiedź	2,74	1,01	1	5	2,04	2,05	3,44	2,44

Tabela 57b: Które z poniższych określeń najlepiej opisuje Pan(i) miejsce w dyscyplinie? Czują się częścią: (szczegółowe dane dla Polski N=76, %)

Odpowiedź	Pierwszy wybór	Drugi wybór
Wspólnoty badaczy stosunków międzynarodowych wyodrębnionej epistemologicznie	1,37	1,37
Wspólnoty badaczy stosunków międzynarodowych wyodrębnionej generacyjnie	1,37	6,85
Ogólnoświatowej wspólnoty badaczy stosunków międzynarodowych	13,70	12,33
Wspólnoty badaczy stosunków międzynarodowych wyodrębnionej przedmiotem badań	32,88	20,55
Lokalnej wspólnoty badaczy stosunków międzynarodowych	2,74	2,74
Wspólnoty badaczy stosunków międzynarodowych wyodrębnionej językowo	8,22	6,85
Wspólnoty badaczy stosunków międzynarodowych wyodrębnionej metodologicznie	1,37	1,37
Narodowej wspólnoty badaczy stosunków międzynarodowych	12,33	10,96
Wspólnoty badaczy stosunków międzynarodowych wyodrębnionej ontologicznie	0	2,74
Wspólnoty badaczy stosunków międzynarodowych wyodrębnionej paradygmatycznie	4,11	0
Regionalnej wspólnoty badaczy stosunków międzynarodowych (np. latynoamerykańska, skandynawska, itd.)	10,96	8,22
Inna odpowiedź	1,37	1,37
Żadnej, nie istnieje coś takiego jak wspólnota badaczy stosunków międzynarodowych.	6,85	2,74

Tabela 58: Czy w ciągu ostatnich pięciu lat był(a) Pan(i) współautorką/współautorem publikacji z osobą reprezentującą inną dyscyplinę? (%)

Odpowiedź	Polska N=70	Niemcy N=99	Skandynawia N=94	Francja N=37	Włochy N=46	UK N=130	USA N=689	Świat N=1971
Tak, antropologię	2,86	4,04	15,96	5,41	6,52	6,15	3,19	4,41
Tak, zarządzanie	5,71	2,02	6,38	0	4,35	3,85	2,9	3,75
Tak, kulturoznawstwo/studia regionalne	10	8,08	15,96	10,81	15,22	10,77	4,64	9,28
Tak, ekonomię	18,57	8,08	13,83	10,81	15,22	12,31	9,14	10,81
Tak, geografię	5,71	4,04	7,45	8,11	2,17	6,92	4,06	4,46
Tak, historię	20	10,1	15,96	10,81	21,74	6,92	4,21	10,15
Tak, prawo	7,14	12,12	13,83	8,11	10,87	10,77	4,35	8,27
Tak, psychologię	1,43	2,02	2,13	0	2,17	3,85	2,47	1,88
Tak, polityki publiczne	4,29	6,06	14,89	10,81	8,7	6,92	6,53	8,52
Tak, religioznawstwo	2,86	2,02	6,38	2,7	2,17	0	1,45	2,08
Tak, socjologię	10	21,21	18,09	16,22	17,39	8,46	6,39	10,45
Tak, inną dyscyplinę	2,86	6,06	13,83	8,11	6,52	6,92	8,85	8,32
Nie	41,43	50,51	34,04	40,54	41,3	50	60,52	51,95

Tabela 59: Która z poniższych kwestii jest dziś źródłem najpoważniejszych podziałów wśród badaczy SM? Prosimy o wskazanie trzech kwestii, które są źródłem najpoważniejszych podziałów (%)

Odpowiedź	Polska N=74	Niemcy N=96	Skandynawia N=97	Francja N=40	Włochy N=46	UK N=135	USA N=695	Świat N=2052
Epistemologia	14,86	52,08	53,61	35	50	53,33	31,22	37,48
Różnice generacyjne	35,14	7,29	10,31	32,5	13,04	11,11	26,19	21,15
Obszar badań	17,57	14,58	14,43	20	15,22	8,89	10,22	15,11
Metody	40,54	54,17	49,48	52,5	58,7	53,33	63,31	53,12
Ontologia	10,81	23,96	35,05	15	15,22	25,93	12,23	0,58
Paradygmat	41,89	32,29	38,14	32,5	56,52	33,33	30,79	16,28
Badany region	9,46	10,42	10,31	10	8,7	4,44	6,33	34,94
Teoria vs praktyka	50	34,38	27,84	45	30,43	31,85	36,4	12,91
Inne	8,11	1,04	1,03	5	4,35	2,96	5,18	39,04

Tabela 60: Philip Tetlock wyróżnił za Isaiahem Berlinem lisy, które czerpią z eklektycznego wachlarza tradycji, i jeże, które pracują z oddaniem w ramach jednej tradycji. Jak zaklasyfikował(a)by Pan(i) swoje własne podejście? (%)

Odpowiedź	Polska N=74	Niemcy N=95	Skandynawia N=99	Francja N=41	Włochy N=47	UK N=138	USA N=713	Świat N=1927
Jestem lisem	27,03	35,79	32,32	36,59	31,91	44,93	42,22	37,57
Jestem raczej lisem niż jeżem	47,3	51,58	50,51	51,22	55,32	39,86	39,55	44,78
Jestem raczej jeżem niż lisem	22,97	11,58	17,17	12,2	12,77	12,32	15,29	16,14
Jestem jeżem	2,7	1,05	0	0	0	2,9	2,95	3,17

Tabela 61a: W porównaniu z sytuacją sprzed 20 lat, jak rozpowszechnione są dzisiaj poniższe paradygmaty i szkoły teoretyczne w literaturze stosunków międzynarodowych? (Polska N=80, %)

Odpowiedź	Bardziej rozpowszechnione	Tak samo rozpowszechnione	Mniej rozpowszechnione	Nie wiem
Konstruktywizm	66,23	16,88	3,9	12,99
Feminizm	72	8	5,33	14,67
Szkoła angielska	15,07	42,47	23,29	19,18
Liberalizm	18,18	58,44	10,39	12,99
Marksizm	5,41	16,22	62,16	16,22
Realizm	20,78	48,05	19,48	11,69

Tabela 61b: W porównaniu z sytuacją sprzed 20 lat, jak rozpowszechnione są dzisiaj poniższe paradygmaty i szkoły teoretyczne w literaturze stosunków międzynarodowych? („Bardziej rozpowszechnione” minus „Mniej rozpowszechnione”)

Odpowiedź	Polska N=80	Niemcy N=99	Świat* N=529
Konstruktywizm	62,33	70,71	62,85
Feminizm	66,67	40,41	40,5
Szkoła angielska	-8,22	-9,28	-3,64
Liberalizm	7,79	4,04	13,79
Marksizm	-56,75	-63,27	-61,49
Realizm	1,3	-45,46	1,15

* – Pytanie to zostało zadane tylko w niektórych państwach.

Tabela 62: Proszę wymienić czterech badaczy, których dorobek miał największy wpływ na naukę o stosunkach międzynarodowych w ciągu ostatnich 20 lat. Prosimy o podanie zarówno imion jak i nazwisk (%)

Odpowiedź	Polska N=113	Niemcy N=150	Skandynawia N=164	Francja N=66	Włochy N=89	UK N=231	USA N=1177	Świat N=3337
Joseph S. Nye Jr.	39,82		11,04	21,21	17,98	10,39	14,02	17,95
Alexander Wendt	35,4	56,0	36,2	31,82	53,93	39,83	32,97	38,57
Samuel P. Huntington	30,97		12,88	12,12	32,58		9,26	11,87
Kenneth Waltz	28,32	14,0	20,86	24,24	37,08	20,78	18,69	22,51
Robert O. Keohane	24,78	35,33	25,77	21,21	17,98	28,57	27,53	26,1
Francis Fukuyama	23,89							
Barry Buzan	12,39	8,67	18,40	13,64	23,6	10,39		11,33
John J. Mearsheimer	10,62	8,67	21,47	12,12	20,22	10,82	26,42	19,81
Andrew Moravcsik	10,62	20,67						
Zbigniew Brzezinski	9,73							
G. John Ikenberry					22,47			
Robert Gilpin					7,87			
Peter J. Katzenstein					6,74			
James Fearon			6,75				20,05	9,65
Bruce Bueno de Mesquita							10,62	
Martha Finnemore		11,33	6,75				9,01	6,41
Robert Jervis				10,61			8,92	

Stephen M. Walt			7,98	9,09		6,06		7,01
Bertrand Badie				19,7				
Thomas Risse		12,0						
Ole Wæver		10	15,95					
Kathryn A. Sikkink		8,67						
Robert W. Cox						10,82		
Susan Strange						6,93		
Cynthia Enloe						6,93		

Tabela 63: Proszę wymienić cztery czasopisma naukowe, które publikują artykuły mające największy wpływ na sposób myślenia badaczy stosunków międzynarodowych o swojej dyscyplinie. Mogą to być zarówno czasopisma poświęcone stosunkom międzynarodowym, jak i te ogólnopolitologiczne i niepolitologiczne (%)

Odpowiedź	Polska N=103	Niemcy N=155	Skandynawia N=191	Francja N=80	Włochy N=93	UK N=257	USA N=1345	Świat N=3700
Foreign Affairs	51,46	21,29	30,53	43,75	39,78	24,51	33,98	36,89
International Organization	32,04	80,0	57,89	51,25	55,91	64,2	64,91	57,46
International Security	31,07	25,81	33,68	40	44,09	22,57	42,6	36,54
International Affairs	15,53				13,98	15,95		9,72
European Journal of International Relations	14,56	38,06	33,68	15	20,43	43,19	12,86	21,30
World Politics	13,59	22,58	23,16	18,75	22,58	23,74	23,57	21,81
Foreign Policy	13,59			11,25		8,56	15,99	14,84
Stosunki Międzynarodowe	9,71							
Sprawy Międzynarodowe	9,71							
Journal of Common Market Studies	9,71							
American Political Science Review		21,29	16,32		18,28	14,01	27,29	18,67
International Studies Quarterly		32,9	27,37	16,25	17,2	34,63	42,9	32,65
International Relations					11,83			

Millenium: Journal of International Studies		11,61	16,32		10,75	26,46		11,87
Journal of Conflict Resolution							23,35	14,81
American Journal of Political Science			13,16				13,83	12,88
Review of International Studies		15,48	13,16	16,25		31,52		
Zeitschrift für Internationale Beziehungen		10,32						
Études internationales				17,5				
Critique Internationale				16,25				
Cultures & Conflits				13,75				
Journal of Peace Research			14,21					

Tabela 64: Proszę wymienić cztery wydawnictwa naukowe, które publikują książki mające największy wpływ na sposób myślenia badaczy stosunków międzynarodowych o swojej dyscyplinie (%)

Odpowiedź	Polska N=96	Niemcy N=150	Skandynawia N=191	Francja N=79	Włochy N=89	UK N=256	USA N=1332	Świat N=3639
Routledge	59,38	54,0	50,53	48,1	61,8	35,16	22,22	40,39
Oxford University Press	56,25	75,33	68,95	51,9	68,54	71,88	62,99	66,69
Cambridge University Press	44,79	88	80,53	62,03	74,16	85,55	80,78	77,82
Palgrave Macmillan	39,58	34,67	33,68	44,3	33,71	25,78	11,19	24,29
SAGE Publications	15,63	10,67	11,58	21,52	8,99	8,59	8,41	13,27
Ashgate	12,5				10,11			
WN PWN	12,5							
Princeton University Press	7,29	22,0	21,05	21,52	19,1	30,86	48,87	32,07
Adam Marszałek Publishing House	6,25							
Cornell University Press	5,21	23,33	18,95	18,99	28,09	29,3	46,4	29,96
Harvard University Press			19,47	10,13	12,36	19,53	12,16	14,35
Columbia University Press			15,79	17,72	10,11	18,75	17,42	15,53
Lynne Rienner		4,67					15,69	14,88

Stanford University Press							11,56	9,87
MIT Press		7,33	13,68				11,49	8,96
Nomos		7,33						
Presses de Science Po					32,91			
Polity						14,06		
Yale University Press						11,33		

NAUKA A POLITYKA MIĘDZYNARODOWA

Tabela 65: Które z poniższych określeń najlepiej oddaje Pani/Pana stanowisko w sprawach gospodarczych? (%)

Odpowiedź	Polska N=173	Niemcy N=207	Skandynawia N=236	Francja N=90	Włochy N=110	UK N=322	USA N=1527	Świat N=4529
Bardzo lewicowe	0	5,31	12,29	8,89	16,36	23,6	25,54	14,99
Raczej lewicowe	14,45	53,14	36,86	50	53,64	46,58	39,29	41,91
Centrowe	41,62	35,27	33,9	22,22	20,91	21,43	22,72	30,05
Raczej liberalne	39,88	6,28	15,68	16,67	9,09	8,39	10,54	13,53
Bardzo liberalne	4,05	0	1,27	2,22	0	0	1,83	1,35

Tabela 66: Które z poniższych określeń najlepiej oddaje Pani/Pana stanowisko w sprawach społecznych/światopoglądowych? (%)

Odpowiedź	Polska N=173	Niemcy N=207	Skandynawia N=239	Francja N=90	Włochy N=110	UK N=322	USA N=1534	Świat N=4542
Bardzo liberalne	13,79	8,7	17,99	13,33	26,36	35,51	50,72	28,31
Raczej liberalne	29,31	70,53	47,7	54,44	53,64	45,17	33,57	44,83
Centrowe	29,89	17,39	26,78	21,11	12,73	14,02	9,45	21,38
Raczej konserwatywne	22,99	3,38	7,11	7,78	7,27	4,67	4,76	7,91
Bardzo konserwatywne	4,02	0	0,42	3,33	0	0,62	1,43	1,01

Tabela 67: Czy w ciągu ostatnich dwóch lat doradzał(a) Pan(i) albo pracował(a), odpłatnie lub nieodpłatnie, poniższym podmiotom? (%)

Odpowiedź	Polska N=163	Niemcy N=204	Skandynawia N=222	Francja N=89	Włochy N=108	UK N=297	USA N=1443	Świat N=4285
Rząd swojego kraju	30,06	22,06	48,65	43,82	35,19	20,88	26,61	30,9
Rząd innego państwa	1,84	6,37	17,12	7,87	9,26	18,52	7,42	9,5
Grupa interesu	3,68	6,37	8,56	4,49	3,7	10,44	4,78	5,74
Organizacja międzynarodowa	9,82	7,84	23,42	19,1	25	21,55	13,17	13,77
Organizacja pozarządowa	29,45	21,57	25,68	7,87	17,59	22,56	22,11	22,12
Sektor prywatny	13,5	6,37	5,86	15,73	21,3	13,8	12,61	11,69
Think tank/Fundacja	31,9	31,86	27,03	22,47	62,04	25,59	20,03	26,58
Inny podmiot	9,82	6,37	0	2,25	5,56	4,72	5,41	5,81
Nie, żadnemu.	31,29	42,16	30,18	33,71	20,37	40,74	42,83	39,3

Tabela 68a: Na ile użyteczne są poniższe rodzaje badań w dziedzinie stosunków międzynarodowych dla praktyków polityki? (Polska, N=75, %)

Odpowiedź	Całkowicie nieużyteczne	Mało użyteczne	Raczej użyteczne	Bardzo użyteczne	Nie wiem
Studia regionalne	2,82	4,23	39,44	47,89	5,63
Współczesne studia przypadków	0	6,85	41,1	47,95	4,11
Modele formalne	7,58	42,42	34,85	6,06	9,09
Historyczne studia przypadków	1,47	32,35	51,47	8,82	5,88
Analiza polityki	0	5,63	26,76	64,79	2,82
Analiza ilościowa	2,86	4,29	54,29	35,71	2,86
Analiza teoretyczna	7,14	31,43	40	17,14	4,29

Tabela 68b: Na ile użyteczne są poniższe rodzaje badań w dziedzinie stosunków międzynarodowych dla praktyków polityki? (porównanie odpowiedzi „bardzo użyteczne”, %)

Odpowiedź	Polska N=75	Niemcy N=98	Skandynawia N=98	Francja N=42	Włochy N=47	UK N=140	USA N=715	Świat N=2099
Studia regionalne	47,89	63,27	66,67	61,9	72,34	62,86	66,53	66,06
Współczesne studia przypadków	47,95	65,31	60,61	50	59,57	54,01	60	62,17
Modele formalne	6,06	3,06	7,07	0	4,44	3,68	6,95	7,65
Historyczne studia przypadków	8,82	16,33	29,29	11,9	29,79	23,74	35,71	32,52
Analiza polityki	64,79	44,9	62,63	59,52	48,94	61,87	56,07	61,71
Analiza ilościowa	35,71	11,22	26,26	14,63	32,61	22,3	28,67	27,65
Analiza teoretyczna	17,14	7,14	19,19	4,76	12,77	15,11	18,19	18,88

Tabela 69a: W jakich obszarach nauka o stosunkach międzynarodowych miała największy wpływ na politykę zagraniczną Pani/Pana kraju? (%)

Odpowiedź	Polska N=77	Niemcy N=91	Skandynawia N=95	Francja N=39	Włochy N=46	UK N=129	USA N=679	Świat N=2008
Badania polityki zagranicznej państw	55,84	14,29	22,11	7,69	17,39	12,4	13,99	23,51
Studia nad rozwojem (Development studies)	9,09	43,96	44,21	28,21	10,87	35,66	22,09	25,45
Globalne społeczeństwo obywatelskie	0	3,3	6,32	12,82	2,17	3,88	5,01	4,68

Historia dyscypliny stosunków międzynarodowych	2,6	0	0	5,13	2,17	3,1	1,91	3,69
Prawa człowieka	18,18	16,48	37,89	35,9	17,39	27,13	23,12	22,06
Bezpieczeństwo ludzkie (Human security)	5,19	18,68	13,68	5,13	6,52	14,73	11,78	14,24
Środowisko naturalne w ujęciu międzynarodowym	2,6	17,58	20	10,26	8,7	7,75	6,33	9,06
Etyka międzynarodowa	0	0	0	2,56	2,17	5,43	1,77	2,04
Problemy zdrowotne w ujęciu międzynarodowym	5,19	0	4,21	5,13	2,17	3,88	5,15	3,49
Prawo międzynarodowe	36,36	21,98	29,47	25,64	15,22	18,6	14,73	21,81
Organizacje międzynarodowe	23,38	8,79	18,95	12,82	21,74	7,75	10,31	13,25
Międzynarodowa ekonomia polityczna	12,99	4,4	4,21	10,26	13,04	15,5	29,01	24
Teoria stosunków międzynarodowych	3,9	1,1	5,26	0	4,35	3,1	13,11	7,87
Bezpieczeństwo międzynarodowe	51,95	36,26	36,84	15,38	23,91	38,76	53,17	44,12
Konflikty między państwami	20,78	25,27	14,74	20,51	10,87	15,5	23,12	18,68
Inny obszar	1,3	3,3	8,42	7,69	6,52	10,85	3,68	4,68
Żaden z powyższych nie miał jakiegokolwiek wpływu na politykę zagraniczną,	7,79	16,48	4,21	17,95	34,78	6,98	8,1	9,06

Tabela 69b: W jakich obszarach nauka o stosunkach międzynarodowych miała najmniejszy wpływ na politykę zagraniczną Polski? (%)

Odpowiedź	Polska N=74	Niemcy N=88	Skandynawia N=91	Francja N=39	Włochy N=45	UK N=128	USA N=658	Świat N=1962
Badania polityki zagranicznej państw	4,05	10,23	17,58	12,82	2,22	12,5	15,96	12,64
Studia nad rozwojem (Development studies)	18,92	5,68	4,4	5,13	11,11	7,03	7,75	8,87
Globalne społeczeństwo obywatelskie	29,73	7,95	18,68	17,95	17,78	19,53	22,49	21,92
Historia dyscypliny stosunków międzynarodowych	39,19	52,27	57,14	30,77	22,22	48,44	45,59	43,02
Prawa człowieka	4,05	6,82	1,1	0	4,44	5,47	9,73	9,17
Bezpieczeństwo ludzkie (Human security)	14,86	2,27	4,4	2,56	11,11	8,59	12,61	10,45
Środowisko naturalne w ujęciu międzynarodowym	17,57	2,27	1,1	2,56	8,89	7,03	11,7	10,7
Etyka międzynarodowa	41,89	23,86	21,98	12,82	22,22	25	32,98	30,02
Problemy zdrowotne w ujęciu międzynarodowym	28,38	5,68	8,79	10,26	8,89	4,69	7,29	11,98
Prawo międzynarodowe	0	2,27	4,4	0	2,22	3,91	9,42	6,88
Organizacje międzynarodowe	1,35	3,41	7,69	7,69	2,22	10,16	5,32	5,56

Międzynarodowa ekonomia polityczna	5,41	11,36	9,89	15,38	13,33	9,38	5,93	6,32
Teoria stosunków międzynarodowych	36,49	55,68	43,96	33,33	24,44	42,19	25,68	33,08
Bezpieczeństwo międzynarodowe	1,35	5,68	6,59	2,56	6,67	3,91	2,89	4,18
Konflikty międzypaństwowe	4,05	9,09	10,99	5,13	6,67	8,59	7,29	10,24
Inny obszar	0	1,14	6,59	7,69	6,67	7,81	3,04	3,82
Żaden z powyższych nie miał jakiegokolwiek wpływu na politykę zagraniczną,	8,11	14,77	8,79	23,08	31,11	6,25	8,21	9,17

Tabela 70: Zestawienie danych z tabel 69a i 69b, różnica między największym a najmniejszym wpływem (punkty proc.)

Odpowiedź	Polska	Niemcy	Skandynawia	Francja	Włochy	UK	USA	Świat
Badania polityki zagranicznej państw	51,79	4,06	4,53	-5,13	15,17	-0,1	-1,97	10,87
Studia nad rozwojem (Development studies)	-9,83	38,28	39,81	23,08	-0,24	28,63	14,34	16,58
Globalne społeczeństwo obywatelskie	-29,73	-4,65	-12,36	-5,13	-15,61	-15,65	-17,48	-17,24
Historia dyscypliny stosunków międzynarodowych	-36,59	-52,27	-57,14	-25,64	-20,05	-45,34	-43,68	-39,33
Prawa człowieka	14,13	9,66	36,79	35,9	12,95	21,66	13,39	12,89
Bezpieczeństwo ludzkie (Human security)	-9,67	16,41	9,28	2,57	-4,59	6,14	-0,83	3,79
Środowisko naturalne w ujęciu międzynarodowym	-14,97	15,31	18,9	7,7	-0,19	0,72	-5,37	-1,64
Etyka międzynarodowa	-41,89	-23,86	-21,98	-10,26	-20,05	-19,57	-31,21	-27,98
Problemy zdrowotne w ujęciu międzynarodowym	-23,19	-5,68	-4,58	-5,13	-6,72	-0,81	-2,14	-8,49
Prawo międzynarodowe	36,36	19,71	25,07	25,64	13	14,69	5,31	14,93
Organizacje międzynarodowe	22,03	5,38	11,26	5,13	19,52	-2,41	4,99	7,69

Międzynarodowa ekonomia polityczna	7,58	-6,96	-5,68	-5,12	-0,29	6,12	23,08	17,68
Teoria stosunków międzynarodowych	-32,59	-54,58	-38,7	-33,33	-20,09	-39,09	-12,57	-25,21
Bezpieczeństwo międzynarodowe	50,6	30,58	30,25	12,82	17,24	34,85	50,28	39,94
Konflikty międzypaństwowe	16,73	16,18	3,75	15,38	4,2	6,91	15,83	8,44

Tabela 71: Czy w trakcie Pani/Pana kariery naukowej któreś z ważnych wydarzeń na arenie światowej miało wpływ na zwiększenie lub zmniejszenie Pani/Pana zainteresowania związanym z tym wydarzeniem przedmiotem badań? Na przykład, czy rozpoczęła Pani/rozpoczął Pan badania nad terroryzmem (lub intensywność tych badań wzrosła) na skutek ataku z 11 września 2001 r.? Czy poniechał(a) Pan(i) badań nad kontrolą zbrojeń jądrowych (lub intensywność tych badań spadła) po zakończeniu zimnej wojny? (%)

Odpowiedź	Polska N=162	Niemcy N=203	Skandynawia N=146	Francja N=89	Włochy N=109	UK N=297	USA N=1471	Świat N=4320
Tak	54,32	49,75	64,73	48,31	66,97	54,21	67,03	62,96
Nie	45,68	50,25	35,27	51,69	33,03	45,79	32,97	38,7

Tabela 72: Czy w trakcie Pani/Pana kariery naukowej któreś z poniższych wydarzeń miało wpływ na przedmiot Pani/Pana badań, zwiększenie lub zmniejszenie zainteresowania jakimś obszarem? Prosimy o wybranie trzech najważniejszych dla Pani/Pana wydarzeń (%)

Odpowiedź	Polska N=87	Niemcy N=101	Skandynawia N=146	Francja N=44	Włochy N=75	UK N=161	USA N=979	Świat N=2670
Otwarcie Chin od 1978	5,75	4,95	4,79	11,36	6,67	2,48	8,07	8,28
Latynoamerykański kryzys finansowy z początku lat 80. XX w.	0	1,98	0,68	0	0	2,48	3,58	3,22
Upadek komunizmu w Europie w 1989 r.	37,93	18,81	22,6	15,91	24	15,53	24,11	21,69
Traktat z Maastrich i integracja europejska w 1992 r.	28,74	14,85	16,44	18,18	18,67	11,8	7,05	10,71
Ludobójstwo w Rwandzie w 1994 r.	6,9	12,87	6,16	4,55	2,67	5,59	11,24	8,5
Wojna w Kosowie w 1999 r.	9,2	19,8	13,01	25	21,33	8,07	8,48	10,52
Azjatycki kryzys finansowy z 1997 r.	4,6	4,95	4,11	4,55	9,33	4,97	5,72	6,22
Ataki terrorystyczne z 11 września 2001 r.	22,99	28,71	32,19	43,18	42,67	27,95	36,67	38,61
Wojna w Afganistanie rozpoczęta w 2001 r.	12,64	15,84	17,12	20,45	20	11,8	19,31	17,6
Wojna w Iraku w 2003 r.	13,79	16,83	16,44	38,64	28	21,74	29,72	24,38

Zamachy w Londynie 7 lipca 2003 r.	1,15	1,98	5,48	2,27	2,67	6,83	1,12	1,87
Globalny kryzys finansowy z 2008 r.	21,84	24,75	15,75	13,64	22,67	22,36	18,18	20,37
Wybór Baracka Obamy na prezydenta USA w 2008 r.	2,3	3,96	2,74	9,09	5,33	1,86	2,76	4,42
Katastrofa elektrowni jądrowej Fukushima I w 2011 r.	2,3	0,99	3,42	0	5,33	1,24	3,17	3,63
Arabska Wiosna z lat 2010–2013	16,09	22,77	16,44	18,18	42,67	22,98	22,37	23,41
Inne	29,89	26,73	0	18,18	5,33	33,54	31,26	29,37
Żadne z powyższych wydarzeń nie miało bezpośredniego wpływu na przedmiot moich badań.	6,9	1,98	2,74	0	0	3,73	2,76	2,7

Tabela 73: Czy w odpowiedzi na jakieś ważne wydarzenie na świecie starał(a) się Pan(i) ukierunkowywać swoje badania w taki sposób, aby były istotne z punktu widzenia praktyków polityki? (%)

Odpowiedź	Polska N=161	Niemcy N=202	Skandynawia N=223	Francja N=90	Włochy N=108	UK N=299	USA N=1472	Świat N=4323
Tak	63,35	34,16	59,19	37,78	49,07	44,48	60,05	54,96
Nie	27,95	50	36,77	48,89	42,59	48,49	34,24	38,82
Nie wiem	8,7	15,84	4,04	13,33	8,33	7,02	5,71	7,89

Tabela 74: Który obszar świata jest dziś Pani/Pana zdaniem najistotniejszy pod względem strategicznym dla Pani/Pana kraju? (%)

Odpowiedź	Polska N=74	Niemcy N=92	Skandynawia N=112	Francja N=40	Włochy N=58	UK N=129	USA N=696	Świat N=2018
Antarktyka	0	0	0,89	0	0	0	0,14	0,1
Arktyka	0	0	16,07	0	0	0	0	1,98
Europa Środkowo-Wschodnia (w tym państwa bałtyckie)	28,38	13,04	9,82	5	1,72	3,88	1,44	3,57
Azja Środkowa (bez Afganistanu)	0	1,09	0	0	0	0,78	0,14	0,5
Azja Wschodnia (w tym Chiny)	1,35	8,7	0	0	10,34	3,88	40,23	24,23
Ameryka Łacińska (w tym Meksyk i Karaiby)	0	0	0	0	0	0	1,58	36,15
Bliski Wschód i Afryka Północna (w tym Turcja)	0	14,13	4,46	57,5	68,97	26,36	36,49	24,13
Ameryka Północna (bez Meksyku)	0	18,48	1,79	2,5	3,45	6,98	1,58	8,28
Oceania	0	0	0	0	0	0	0,29	0,35
Rosja/Były Związek Radziecki (bez państw bałtyckich)	17,57	14,13	28,57	5	6,9	6,98	5,03	6,89
Azja Południowa (w tym Afganistan)	0	0	0	0	0	0,78	1,15	3,62
Azja Południowowschodnia	0	1,09	0		0		0,86	3,02
Afryka Subsaharyjska	0	0	1,79	5	0	0	1,01	1,09
Europa Zachodnia	52,7	29,35	36,61	25	8,62	50,39	10,06	16,3

Tabela 75: Który obszar świata będzie Pani/Pana zdaniem najistotniejszy pod względem strategicznym dla Pani/Pana kraju za 20 lat? (%)

Odpowiedź	Polska N=74	Niemcy N=88	Skandynawia N=108	Francja N=39	Włochy N=57	UK N=127	USA N=696	Świat N=1998
Antarktyka	0	0	0,93	0	0	0	0,14	0,2
Arktyka	1,35	0	26,85	0	0	1,57	1,58	3,75
Europa Środkowo-Wschodnia (w tym państwa bałtyckie)	22,97	5,68	10,19	2,56	0	3,15	1,01	2,65
Azja Środkowa (bez Afganistanu)	0	2,27	0,93	0	0	1,57	1,44	1,35
Azja Wschodnia (w tym Chiny)	8,11	30,68	5,56	15,38	15,79	24,41	66,38	41,89
Ameryka Łacińska (w tym Meksyk i Karaiby)	0	0		0	0	0	3,02	4
Bliski Wschód i Afryka Północna (w tym Turcja)	4,05	19,32	1,85	41,03	68,42	14,96	9,63	13,01
Ameryka Północna (bez Meksyku)	1,35	7,95	0	0	1,75	4,72	1,29	4,55
Oceania	0	0	0	2,56	0	0,79	0,29	0,45
Rosja/Były Związek Radziecki (bez państw bałtyckich)	18,92	0	22,22	2,56	7,02	5,51	2,16	5,11
Azja Południowa (w tym Afganistan)	0	2,27	0	0	0	1,57	2,16	2,9
Azja Południowowschodnia	2,7	1,14	1,85	5,13	1,75	0,79	2,16	4,45
Afryka Subsaharyjska	0	4,55	1,85	17,95	3,51	3,15	2,87	3,55
Europa Zachodnia	40,54	26,14	27,78	12,82	1,75	37,8	5,89	12,31

Tabela 76: Jakie są trzy najważniejsze kwestie polityki zagranicznej, z którymi musi się dziś zmierzyć Pani/Pana kraj? (%)

Odpowiedź	Polska N=60	Niemcy N=90	Skandynawia N=89	Francja N=38	Włochy N=46	UK N=118	USA N=667	Świat N=1907
Odnowienie rosyjskiej asertywności	60	33,33	50,56	7,89	6,52	16,1	17,39	15,99
Wzrost potęgi wojskowej Chin	1,67	0	1,12	0	0	2,54	21,44	15,57
Wzrost wpływów ekonomicznych Chin	8,33	6,67	4,49	5,26	2,17	9,32	15,44	15,21
Konflikt bliskowschodni	5	10	20,22	18,42	30,43	27,12	26,69	21,39
Niedobór surowców	13,33	3,33	4,49	10,53	4,35	4,24	6,9	6,45
Epidemie	1,67	4,44	3,37	2,63	0	4,24	5,85	3,57
Integracja regionalna	18,33	11,11	6,74	10,53	10,87	10,17	1,35	14,16
Rozprzestrzenianie broni masowego rażenia	1,67	1,11	1,12	0	0	2,54	14,09	7,55
Państwa upadłe	0	15,56	11,24	18,42	21,74	14,41	22,19	14,68
Konflikty etniczne	3,33	2,22	3,37	0	4,35	4,24	6,3	6,19
Globalna zmiana klimatu	5	30	40,45	21,05	13,04	37,29	40,78	32,3
Nadmierna zależność gospodarcza od Chin	1,67	1,11		10,53	0	1,69	3,3	4,82
Przejrzystość pomocy zagranicznej	1,67	0	2,25	0	0	2,54	0,9	1,26
Ogólnoświatowe regulacje finansowe	11,67	20	11,24	23,68	15,22	22,88	9,75	14,26
Ludobójstwo	0	4,44	1,12	0	0	1,69	1,35	1,05
Wzrost populacji na świecie	1,67	2,22	3,37	2,63	0	2,54	2,55	1,84

Ogólnoświatowe uzależnienie od ropy naftowej	10	3,33	11,24	5,26	2,17	7,63	7,05	7,92
Ubóstwo na świecie	0	11,11	10,11	7,89	0	16,95	16,34	12,22
Imigracja	13,33	15,56	12,36	10,53	34,78	7,63	4,65	11,43
Międzynarodowa przestępczość zorganizowana	10	3,33	4,49	0	21,74	3,39	2,85	6,97
Terroryzm transnarodowy	15	26,67	24,72	31,58	28,26	15,25	21,14	22,34
Państwa zbójckie	0	1,11		0	0	2,54	2,7	1,78
Niepewność co do przyszłości Unii Europejskiej	55	38,89	25,84	26,32	60,87	35,59	2,55	12,85
Bezzałogowe systemy uzbrojenia	1,67	5,56	1,12	0	0	0,85	2,4	1,36
Emigracja/„drenaż mózgów”	35	0	0	13,16	6,52	1,69	0,15	3,15
Transnarodowa przemoc motywowana politycznie	3,33	16,67	5,62	26,32	6,52	5,08	14,09	10,8
Piractwo morskie	0	1,11	2,25	0	0	0	0,45	0,73
Handel ludźmi	1,67	1,11	2,25	2,63	6,52	2,54	1,2	2,88
Światowe dysproporcje bogactwa	6,67	20	11,24	23,68	15,22	23,73	15,89	15,31
Agresywność Korei Północnej	0	0		0	0	0	0	0,63
Suwerenność w obszarze arktycznym	0	0	12,36	0	0	0	0,6	2,2
Inne	5	5,56	0	5,26	6,52	7,63	8,1	9,8

Tabela 77: Jakie są trzy najważniejsze kwestie polityki zagranicznej, z którymi będzie musiała się zmierzyć Pani/Pana kraj w ciągu najbliższych dziesięciu lat? (%)

Odpowiedź	Polska N=60	Niemcy N=85	Skandynawia N=84	Francja N=36	Włochy N=46	UK N=115	USA N=650	Świat N=1857
Odnowienie rosyjskiej asertywności	31,67	8,24	47,62	5,56	4,35	9,57	14,46	11,95
Wzrost potęgi wojskowej Chin	5	11,76	2,38	5,56	4,35	6,09	28,15	20,46
Wzrost wpływów gospodarczych Chin	10	5,88	11,9	11,11	15,22	10,43	20,77	19,12
Konflikt zbrojny na Bliskim Wschodzie	8,33	16,47	7,14	13,89	13,04	20	22,92	17,39
Niedobór surowców	33,33	16,47	5,95	19,44	13,04	8,7	9,38	11,58
Epidemie	1,67	1,18	4,76	5,56	2,17	6,96	6,92	5,12
Integracja regionalna	21,67	8,24	8,33	5,56	6,52	7,83	0,77	11,09
Rozprzestrzenianie broni masowego rażenia	0	3,53	1,19	0	2,17	4,35	12,92	7,05
Państwa upadłe lub upadające	6,67	15,29	9,52	11,11	17,39	13,91	20,77	13,57
Globalna zmiana klimatu	16,67	38,82	44,05	30,56	19,57	46,96	45,85	38,34
Przejrzystość pomocy zagranicznej	1,67	0	1,19	0	0	0,87	0,31	0,81
Ogólnoświatowe regulacje finansowe	11,67	21,18	11,9	16,67	21,74	19,13	7,38	12,76
Ludobójstwo	0	1,18	0	0	0	2,61	1,23	0,92
Wzrost populacji na świecie	1,67	4,71	3,57	2,78	4,35	5,22	2,77	3,34

Ogólnoświatowe uzależnienie od ropy naftowej	11,67	7,06	8,33	8,33	10,87	12,17	8,77	9,1
Ubóstwo na świecie	6,67	18,82	14,29	5,56	2,17	18,26	12,15	11,79
Imigracja	20	5,88	16,67	8,33	23,91	5,22	4,77	11,15
Międzynarodowa przestępczość zorganizowana	11,67	3,53	3,57	9,33	15,22	2,61	4	7,32
Terroryzm transnarodowy	5	22,35	21,43	25	17,39	16,52	19,85	19,66
Państwa zbójckie	1,67	0	2,38	2,78	0	1,74	2,62	1,67
Niepewność co do przyszłości Unii Europejskiej	36,67	25,88	23,81	25	39,13	28,7	2,46	10,45
Bezzałogowe systemy uzbrojenia	1,67	1,18	2,38	2,78	0	0	3,38	1,99
Emigracja/„drenaż mózgów”	16,67	0	0	13,89	10,87	2,61	0,15	3,28
Transnarodowa przemoc motywowana politycznie	6,67	17,65	3,57	16,67	15,22	8,7	12,62	11,15
Piractwo morskie	0	0	0	0	0	0	0	0,16
Handel ludźmi	0	0	0	0	2,17	1,74	0,62	1,67
Światowe dysproporcje bogactwa	13,33	28,24	14,29	33,33	19,57	25,22	16,31	18,2
Agresywność Korei Północnej	0	0		0	0	0	0	0,22
Suwerenność w obszarze arktycznym	0	1,18	17,86	0	0	0	1,23	3,02
Konflikt etniczny lub wojna domowa	8,33	9,41	3,57	2,78	13,04	2,61	5,38	6,52
Inne	3,33	2,35	0	5,56	2,17	2,61	7,08	7,06

Tabela 78: Czy zgadza się Pan(i), czy też nie zgadza, z następującym stwierdzeniem: Programy, które zachęcałyby wysoko wykwalifikowanych pracowników do imigracji do Pani/Pana kraju, podobne do amerykańskiego programu wizowego H1B czy brytyjskiego Highly Skilled Migrant Programme, byłyby, ogólnie rzecz biorąc, dobre dla krajowej gospodarki (%)

Odpowiedź	Polska N=131	Niemcy N=181	Skandynawia N=199	Francja N=83	Włochy N=103	UK N=255	USA N=1382	Świat N=3910
Zdecydowanie się nie zgadzam	3,05	1,66	1,01	2,41	0,97	5,49	4,92	4,88
Nie zgadzam się	8,4	2,76	2,01	4,82	1,94	0,78	1,52	4,99
Ani się zgadzam, ani nie zgadzam	25,95	8,29	13,07	27,71	32,04	8,63	8,47	16,45
Zgadzam się	54,2	56,91	44,72	51,81	39,81	39,22	36,32	43,2
Zdecydowanie się zgadzam	8,4	30,39	39,2	13,25	25,24	45,88	48,77	32,2

Tabela 79a: Jak ocenia Pan(i) prawdopodobieństwo wojny między USA a Chinami w ciągu najbliższych dziesięciu lat? Proszę ocenić w skali od 0 do 10, gdzie 10 oznacza, że do wojny z pewnością dojdzie. * (N=74)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Polska, N=74	21,62	22,97	28,38	12,16	4,05	4,05	1,35	1,35	1,35	1,35	1,35
Niemcy, N=95	25,26	34,74	22,11	9,47	2,11	4,21	1,05	1,05	0	0	0
Skandynawia, N=116	27,59	31,9	25,86	10,34	1,72	0,86	0,86	0	0,86	0	0
Francja, N=42	19,05	21,43	35,71	9,52	4,76	9,52	0	0	0	0	0
Włochy, N=58	22,41	24,14	18,97	15,52	10,34	5,17	0	1,72	0	1,72	0
UK, N=135	27,41	37,04	18,52	8,89	4,44	2,22	0	1,48	0	0	0
USA, N=710	19,15	32,25	21,41	12,68	4,65	4,37	2,68	1,55	0,99	0	0,28
Świat, N=2044	24,27	29,79	20,89	12,28	5,04	4,89	2,1	1,27	0,93	0,15	0,29

Tabela 79b: Jak ocenia Pan(i) prawdopodobieństwo wojny między USA a Rosją w ciągu najbliższych dziesięciu lat? Proszę ocenić w skali od 0 do 10, gdzie 10 oznacza, że do wojny z pewnością dojdzie. * (N=74)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Polska, N=74	16,22	18,92	14,86	14,86	9,46	12,16	2,7	2,7	6,76	0	1,35
Niemcy, N=94	10,64	26,6	26,6	20,21	8,51	2,13	4,26	1,06	0	0	0
Skandynawia, N=116	12,93	27,59	31,9	9,48	6,9	6,9	3,45	0,86	0	0	0
Francja, N=41	9,76	26,83	24,39	26,83	7,32	2,44	2,44	0	0	0	0
Włochy, N=58	13,79	12,07	20,69	15,52	20,69	6,9	5,17	3,45	0	1,72	0
UK, N=135	13,33	21,48	27,41	20	4,44	8,15	2,22	1,48	0,74	0,74	0
USA, N=710	11,55	20	23,24	18,73	9,86	8,87	4,23	2,11	1,27	0	0,14
Świat, N=2040	15,78	20,39	23,43	16,52	9,31	8,92	4,17	1,86	1,23	0,15	0,15

Tabela 80: Zestawienie danych z tabel 79a i 79b, średnie ważone (ocena prawdopodobieństwa wojny między USA a Chinami/Rosją w ciągu najbliższych 10 lat, w skali o 0 do 10).

	Polska	Niemcy	Skandynawia	Francja	Włochy	UK	USA	Świat
Chiny	2,07	1,51	1,38	1,88	2,03	1,40	1,91	1,83
Rosja	2,95	2,18	2,09	2,12	2,88	2,31	2,58	2,45

Tabela 81: Czy uważa Pan(i), że USA i Rosja zmierzają z powrotem ku zimnej wojnie, czy też nie? (%)

Odpowiedź	Polska N=75	Niemcy N=96	Skandynawia N=113	Francja N=42	Włochy N=57	UK N=135	USA N=711	Świat N=2046
Tak	54,67	23,96	35,4	9,52	19,3	30,37	38,54	32,99
Nie	32	60,42	53,98	78,57	73,68	55,56	48,24	57,43
Nie wiem	13,33	15,63	10,62	11,9	7,02	14,07	13,22	11,49

Tabela 82: Czy uważa Pan(i), że decyzja prezydenta Obamy o wycofaniu wojsk amerykańskich z Iraku do końca 2011 roku była słuszna czy niesłuszna? (%)

Odpowiedź	Polska N=60	Niemcy N=90	Skandynawia N=89	Francja N=41	Włochy N=45	UK N=118	USA N=670	Świat N=1857
Słuszna	40	34,44	66,29	36,59	46,67	66,1	68,51	60,96
Niesłuszna	30	48,89	17,98	24,39	42,22	16,1	19,7	24,72
Nie wiem	30	16,67	15,73	39,02	11,11	17,8	11,79	15,89

Tabela 83: Czy Państwo Islamskie (ISIL, ISIS) byłoby tak silne jak jest dziś, gdyby USA zbombardowały syryjskie siły rządowe w lecie 2013 r.? (%)

Odpowiedź	Polska N=134	Niemcy N=184	Skandynawia N=203	Francja N=82	Włochy N=102	UK N=252	USA N=1373	Świat N=3924
Tak	20,15	31,52	26,6	32,93	40,2	36,9	40,71	35,37
Nie	38,06	28,26	25,12	28,05	28,43	21,03	23,82	27,37
Nie wiem	41,79	40,22	48,28	39,02	31,37	42,06	35,47	38,99

Tabela 84: Czy Państwo Islamskie (ISIL, ISIS) byłoby tak silne jak jest dziś, gdyby USA rozpoczęły intensywne zbrojenia bardziej świeckich grup rebeliantów w Syrii (np. Wolnej Armii Syrii) w lecie 2013 r.? (%)

Odpowiedź	Polska N=133	Niemcy N=182	Skandynawia N=202	Francja N=82	Włochy N=102	UK N=252	USA N=1372	Świat N=3913
Tak	18,8	20,88	19,8	29,27	26,47	28,29	33,67	28,49
Nie	36,09	32,42	33,17	37,8	39,22	32,27	31,05	34,3
Nie wiem	45,11	46,7	47,03	32,93	34,31	39,44	35,28	38,95

Tabela 85a: Czy poparł(a)by Pan(i) interwencję militarną w następujących sytuacjach, czy też sprzeciwił(a)by się jej Pan(i)? (Polska
N=127, %)

Odpowiedź	Zdecydowany sprzeciw	Sprzeciw	Ani poparcie, ani sprzeciw	Poparcie	Zdecydowane poparcie
Jeżeli Sudan będzie nadal dopuszczał się łamania praw człowieka na swoim terytorium	8,26	20,18	37,61	29,36	4,59
Jeżeli byłoby pewne, że Iran jest bliski wyprodukowania broni jądrowej	9,9	40,59	23,76	24,75	0,99
Aby wesprzeć rząd Libii w walce z siłami islamistycznymi	9,26	17,59	37,96	31,48	3,7
Aby zapobiec ludobójstwu w Mjanmie (Birmie)	7,21	18,92	28,83	35,14	9,91
Aby wesprzeć rząd Tajwanu na wypadek chińskiej inwazji wyspy	7,69	23,08	37,36	28,57	3,3

Aby wesprzeć rząd Estonii na wypadek rosyjskiej interwencji wojskowej mającej wspierać etnicznych Rosjan mieszkających w Estonii	6,59	8,79	13,19	42,86	28,57
Aby wesprzeć rząd Ukrainy na wypadek rosyjskiej interwencji wojskowej mającej wspierać etnicznych Rosjan mieszkających na Ukrainie	7,95	17,05	26,14	43,18	5,68
Aby wyegzekwować kompleksowe porozumienie pokojowe pomiędzy Izraelczykami a Palestyńczykami	11,01	27,52	41,28	17,43	2,75

Tabela 85b: Czy poparł(a)by Pan(i) interwencję militarną w następujących sytuacjach, czy też sprzeciwił(a)by się jej Pan(i)? (porównanie różnic między poparciem a sprzeciwem, punkty proc.)

Odpowiedź	Polska N=127	Niemcy N=179	Skandynawia N=194	Francja N=72	Włochy N=98	UK N=236	USA N=1249	Świat N=3641
Jeżeli Sudan będzie nadal dopuszczał się łamania praw człowieka na swoim terytorium	5,51	-16,35	-7,92	-25,81	-12,79	-14,49	-22,7	-11,5
Jeżeli byłoby pewne, że Iran jest bliski wyprodukowania broni jądrowej	-24,75	-49,31	-38,11	-25	-52,39	-51,94	-38,03	-40,84
Aby wesprzeć rząd Libii [Iraku*] w walce z siłami islamistycznymi	8,33	-15,38	-10,89	-1,67	2,41	-21,1	-22,28	-15,77
Aby zapobiec ludobójstwu w Mjanmie (Birmie)	18,92	14,56	21,77	-11,67	-1,15	22,77	-5,04	6,37
Aby wesprzeć rząd Tajwanu na wypadek chińskiej inwazji wyspy	1,1	-34,88	-20,79	-34,69	-42,66	-28,09	-8,48	-19,12

Aby wesprzeć rząd Estonii na wypadek rosyjskiej interwencji wojskowej mającej wspierać etnicznych Rosjan mieszkających w Estonii	56,05	20,8	17,82	8,33	-7,04	-2,53	20,57	6,27
Aby wesprzeć rząd Ukrainy na wypadek rosyjskiej interwencji wojskowej mającej wspierać etnicznych Rosjan mieszkających na Ukrainie	23,86	-40,31	-23,76	-27,65	-32	-29,25	-29,29	-28,8
Aby wyegzekwować kompleksowe porozumienie pokojowe pomiędzy Izraelczykami a Palestyńczykami	-18,35	-24,36	-2,48	-10,76	-6,17	3,35	0,28	-4,5

* – wariant pytania zadawany w Skandynawii

Tabela 86a: Ogólnie rzecz biorąc, czy uważa Pan(i), że wielostronne porozumienia handlowe (np. w ramach UE, WTO czy NAFTA) są dobre czy złe dla Pani/Pana kraju?

Odpowiedź	Polska N=72	Niemcy N=95	Włochy N=56	Świat* N=492
Bardzo dobre	15,28	34,74	14,29	18,09
Dobre	66,67	45,26	60,71	56,1
Ani dobre, ani złe	18,06	15,79	21,43	20,73
Złe	0	3,16	3,57	4,47
Bardzo złe	0	1,05	0	0,61

* – Pytanie to zostało zadane tylko w niektórych państwach.

Tabela 86b: Ogólnie rzecz biorąc, czy uważa Pan(i), że wielostronne porozumienia handlowe (np. w ramach UE, WTO czy NAFTA) są dobre czy złe dla Pani/Pana kraju? (różnica między odpowiedziami „bardzo dobre” i „dobre” a „złe” i „bardzo złe”, punkty proc.)

Odpowiedź	Polska N=72	Niemcy N=95	Włochy N=56	Świat N=492
Różnica	81,95	75,79	71,43	69,11

Tabela 87a: W porównaniu z sytuacją na początku światowego kryzysu finansowego (2008 r.), jak ocenia Pan(i) możliwości międzynarodowego otoczenia regulacyjnego w zakresie zapobiegania kolejnym kryzysom finansowym?

Odpowiedź	Polska N=130	Niemcy N=185	Skandynawia N=195	Francja N=75	Włochy N=101	UK N=245	USA N=1348	Świat N=3842
Są znacznie większe	1,54	0,54	1,54	2,67	0	0,82	0,89	1,54
Są trochę większe	33,85	37,84	36,92	17,33	15,84	21,22	32,49	30,97
Są takie same	43,85	47,03	41,54	53,33	62,38	55,1	47,7	46,46
Są trochę mniejsze	6,92	5,41	5,64	8	10,89	7,76	7,57	8,72
Są znacznie mniejsze	6,92	2,16	1,54	6,67	5,94	6,94	3,49	4,97
Nie wiem	6,92	7,03	12,82	12	4,95	8,16	7,86	9,06

Tabela 87b: W porównaniu z sytuacją na początku światowego kryzysu finansowego (2008 r.), jak ocenia Pan(i) możliwości międzynarodowego otoczenia regulacyjnego w zakresie zapobiegania kolejnym kryzysom finansowym? (różnica między odpowiedziami „są znacznie większe” i „są trochę większe” a „są trochę mniejsze” i „są znacznie mniejsze”, punkty proc.)

Odpowiedź	Polska N=130	Niemcy N=185	Skandynawia N=195	Francja N=75	Włochy N=101	UK N=245	USA N=1348	Świat N=3842
Różnica	21,55	30,81	31,28	5,33	-0,99	7,34	22,32	18,82

Tabela 88a: Jak ocenia Pan(i) zdolność międzynarodowych instytucji ds. ochrony zdrowia do zapobiegania rozprzestrzenianiu się epidemii?

Odpowiedź	Polska N=130	Niemcy N=185	Skandynawia N=194	Francja N=76	Włochy N=101	UK N=243	USA N=1345	Świat N=3838
Bardzo dobrze	0,77	0	1,03	1,32	1,98	1,23	0,97	1,02
Dobrze	13,08	34,05	44,85	40,79	32,67	30,04	34,13	36,06
Ani dobrze, ani źle	41,54	23,78	25,77	21,05	13,86	25,1	23,72	23,53
Źle	32,31	29,73	15,46	22,37	40,59	24,28	29,22	27,64
Bardzo źle	4,62	4,32	3,61	1,32	3,96	6,17	4,24	4,33
Nie wiem	7,69	8,11	9,28	13,16	6,93	13,17	7,73	9,15

Tabela 88b: Jak ocenia Pan(i) zdolność międzynarodowych instytucji ds. ochrony zdrowia do zapobiegania rozprzestrzenianiu się epidemii? (różnica między odpowiedziami „bardzo dobrze” i „dobrze” a „źle” i „bardzo źle”, punkty proc.)

Odpowiedź	Polska N=130	Niemcy N=185	Skandynawia N=194	Francja N=76	Włochy N=101	UK N=243	USA N=1345	Świat N=3838
Różnica	-23,08	0	26,81	18,42	-9,9	0,82	1,64	5,11

Tabela 89: Rządy państw BRICS utworzyły własny bank rozwoju i zwiększają wydatki na dwustronną pomoc rozwojową. Co motywuje Pani/Pana zdaniem te rządy do takich działań? Kraje BRICS pragną: (%)

Odpowiedź	Polska N=57	Niemcy N=86	Skandynawia N=83	Francja N=36	Włochy N=42	UK N=111	USA N=642	Świat N=1816
Uzyskać dostęp do rynków zagranicznych	40,35	23,26	30,12	11,11	14,29	18,92	24,3	25,55
Uzyskać dostęp do surowców	14,04	17,44	16,87	8,33	14,29	18,92	14,33	12,61
Wpływać na to jak przedstawiciele rządów przyjmujących pomoc głosują w organizacjach międzynarodowych	14,04	4,65	7,23	16,67	9,52	3,6	4,67	7,71
Poprawiać stosunki dyplomatyczne z rządami przyjmującymi pomoc	5,26	15,12	21,69	27,78	42,86	24,32	27,57	26,43
Wspierać przyjazne rządy w krajach otrzymujących pomoc	10,53	16,28	3,61	2,78	4,76	8,11	7,48	7,16
Uzyskać dostęp do praw bazowania	3,51	0	0	0	7,14	0,9	0,47	0,5
Wspierać inne rozwijające się kraje w ich staraniach na rzecz ograniczenia ubóstwa	5,26	4,65	7,23	2,78	2,38	8,11	5,45	7,6
Nie wiem	7,02	18,6	13,25	30,56	4,76	17,12	15,73	13,93

Tabela 90: W ciągu ostatnich 10 lat rząd chiński zwiększył swoje zaangażowanie w pomoc rozwojową dla Afryki. W porównaniu do pomocy zachodniej analogicznej wysokości, pomoc chińska jest: (%)

Odpowiedź	Polska N=32	Niemcy N=44	Skandynawia N=42	Francja N=14	Włochy N=25	UK N=48	USA N=340	Świat N=762
Bardziej skuteczna w promowaniu rozwoju gospodarczego	31,25	13,64	28,57	7,14	16	22,92	12,35	16,27
Równie skuteczna w promowaniu rozwoju gospodarczego	25	20,45	21,43	21,43	48	31,25	27,06	28,22
Mniej skuteczna w promowaniu rozwoju gospodarczego	28,13	25	4,76	28,57	12	20,83	29,12	23,62
Nie wiem	15,63	40,91	45,24	42,86	24	25	31,47	33,73

Tabela 91: W ciągu ostatnich 10 lat rząd chiński zwiększył swoje zaangażowanie w pomoc rozwojową dla Afryki. W porównaniu do pomocy zachodniej analogicznej wysokości, pomoc chińska jest: (%)

Odpowiedź	Polska N=25	Niemcy N=42	Skandynawia N=37	Francja N=21	Włochy N=20	UK N=63	USA N=301	Świat N=758
Bardziej nieskuteczna w promowaniu rozwoju gospodarczego	0	9,52	8,11	4,76	5	9,52	11,96	11,48
Równie nieskuteczna w promowaniu rozwoju gospodarczego	32	52,38	29,73	33,33	30	47,62	35,88	37,99
Mniej nieskuteczna w promowaniu rozwoju gospodarczego	48	16,67	35,14	9,52	15	25,4	23,59	24,01
Nie wiem	20	21,43	27,03	52,38	50	17,46	28,57	27,7

Tabela 92a: Jak skuteczne będą poniższe narzędzia polityczne jeśli chodzi o wpływ na politykę zagraniczną innych państw w ciągu kolejnych 20 lat? (Polska, N=125, %)

Odpowiedź	Bardzo skuteczne	Skuteczne	Ani skuteczne, ani nieskuteczne	Nieskuteczne	Bardzo nieskuteczne	Nie wiem
Zwiększanie lub wycofywanie wsparcia gospodarczego	14,4	61,6	18,4	4	0,8	0,8
Nakładanie sankcji handlowych lub przyznawanie przywilejów handlowych	8,06	50,81	23,39	14,52	0,81	2,42
Promowanie lub ograniczanie inwestycji prywatnych	4,96	42,98	35,54	13,22	0,83	2,48
Promowanie lub ograniczanie kontaktów biznesowych z bankami w danych krajach	6,56	43,44	36,07	7,38	2,46	4,1
Korzystanie z państwowych funduszy majątkowych w celu zwiększania lub zmniejszania inwestycji w danych krajach	4,96	38,02	40,5	6,61	2,48	7,44
Rozwijanie lub wycofywanie wsparcia wojskowego	4,84	55,65	24,19	9,68	3,23	2,42

Tabela 92b: Jak skuteczne będą poniższe narzędzia polityczne jeśli chodzi o wpływ na politykę zagraniczną innych państw w ciągu kolejnych 20 lat? (różnica między ocenami działań jako skutecznych i nieskutecznych, punkty proc.).

Odpowiedź	Polska N=125	Niemcy N=175	Skandynawia N=185	Francja N=71	Włochy N=99	UK N=232	USA N=1310	Świat N=3712
Zwiększanie lub wycofywanie wsparcia gospodarczego	71,2	60,7	37,5	57,75	73,74	43,54	38,29	49,43
Nakładanie sankcji handlowych lub przyznawanie przywilejów handlowych	43,54	39,31	30,97	33,8	40,82	35,21	27,76	35,15
Promowanie lub ograniczanie inwestycji prywatnych	33,89	34,48	27,72	47,89	58,59	42,1	33,35	39,02
Promowanie lub ograniczanie kontaktów biznesowych z bankami w danych krajach	40,16	43,02	34,23	32,4	47,96	49,78	45,43	44,15
Korzystanie z państwowych funduszy majątkowych w celu zwiększania lub zmniejszania inwestycji w danych krajach	33,89	10,41	25	26,76	56,13	35,22	21,22	29,83
Rozwijanie lub wycofywanie wsparcia wojskowego	47,58	16,1	47,82	52,85	59,59	38,69	47,97	45,2

Tabela 93: Czy Pani/Pana zdaniem imigracja do Pani/Pana kraju powinna: (%)

Odpowiedź	Polska N=130	Niemcy N=181	Skandynawia N=196	Włochy N=100	UK N=244	USA N=1346	Świat N=3736
Pozostać na obecnym poziomie	39,23	21,55	37,24	33	34,02	26,52	29,98
Być zwiększona	38,46	71,82	38,27	13	37,3	52,67	43,74
Być ograniczona	8,46	0,55	12,24	30	9,43	5,65	12,21
Nie mam zdania	13,85	6,08	12,24	24	19,26	15,16	15,87

PYTANIA SKIEROWANE DO POLSKICH BADACZY

Tabela 94: Proszę wymienić czterech polskich badaczy, których publikacje wywarły największy wpływ na rozwój nauki o stosunkach międzynarodowych w Polsce (N=91)

Imię i nazwisko	Liczba wskazań
Józef Kukułka	52
Roman Kuźniar	37
Ziemowit Jacek Pietraś	33
Teresa Łoś-Nowak	24
Jacek Czaputowicz	22
Marek Pietraś	21
Edward Haliżak	21
Ryszard Zięba	16
Remigiusz Bierzanek	10
Andrzej Gałganek	7
Stanisław Parzymies	7
Janusz Symonides	7
Konstanty Adam Wojtaszczyk	6
Czesław Mojsiewicz	5
Adam Daniel Rotfeld	4
Janusz Ruskowski	4
Zbigniew Brzeziński	4
Stanisław Bieleń	3
Włodzimierz Malendowski	3
Erhard Cziomer	2
Henryk Batowski	2
Jan Zielonka	2
Lubomir W. Zybliekiewicz	2
Ludwik Ehrlich	2
Radosław Zenderowski	2

Tabela 95: Proszę wymienić cztery polskie pisma, które wywarły największy wpływ na rozwój nauki o stosunkach międzynarodowych w Polsce (N=83)

Tytuł	Liczba wskazań
Sprawy Międzynarodowe	66
Stosunki Międzynarodowe	53
Studia Europejskie	24
Politeja	17
Przegląd Zachodni	15
Przegląd Politologiczny	10
Polski Przegląd Dyplomatyczny	9
Przegląd Europejski	9
Rocznik Strategiczny	7
Studia Polityczne	6
Studia Międzynarodowe	5
Athenaeum	5
Przegląd Strategiczny	4
Państwo i Prawo	3
Studia Politologiczne	3
Przegląd Dyplomatyczny	3
The Polish Quarterly of International Affairs	3
Rocznik Integracji Europejskiej	2
Bezpieczeństwo Narodowe	2
Rocznik Polskiej Polityki Zagranicznej	2
Żurawia Papers	2
Yearbook of Polish European Studies	2
Krakowskie Studia Międzynarodowe	2

Tabela 96: Proszę podać cztery polskie wydawnictwa, które wywarły największy wpływ na rozwój nauki o stosunkach międzynarodowych w Polsce (N=84)

Nazwa	Liczba wskazań
Scholar	57
Wydawnictwo Naukowe PWN	50
Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego	36
Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego	24
Wydawnictwo Adam Marszałek	23
Wydawnictwo PISM	12
Dom Wydawniczy Elipsa	10
Oficyna Wydawnicza ASPRA	9
Wydawnictwo Difin	8
Wydawnictwo UMCS	8
Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego	6
Wydawnictwo Akademickie DIALOG	5
Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM	4
Wydawnictwo Instytutu Zachodniego	3
Wydawnictwo Universitas	3
Państwowy Instytut Wydawniczy	2
Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne	2
Wydawnictwo Naukowe UAM	2

Tabela 97: Proszę podać cztery polskie ośrodki naukowe (uczelnie, wydziały, instytuty), które najbardziej przyczyniają się do rozwoju nauki o stosunkach międzynarodowych (N=85)

Podmiot	Liczba wskazań
Uniwersytet Warszawski – łącznie	89
<i>Uniwersytet Warszawski</i>	50
<i>Instytut Stosunków Międzynarodowych UW</i>	32
<i>Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych UW</i>	5
<i>Inne</i>	2
Uniwersytet Jagielloński – łącznie	60
<i>Uniwersytet Jagielloński</i>	46
<i>Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ</i>	7
<i>Instytut Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych UJ</i>	6
<i>Inne</i>	1
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu – łącznie	41
<i>Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu</i>	26
<i>Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM</i>	13
<i>Zakład Stosunków Międzynarodowych UAM</i>	2
Uniwersytet Wrocławski – łącznie	40
<i>Uniwersytet Wrocławski</i>	32
<i>Instytut Studiów Międzynarodowych UWr</i>	4
<i>Wydział Nauk Społecznych UWr</i>	2
<i>Inne</i>	2
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej – łącznie	36
<i>Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej</i>	25
<i>Wydział Politologii UMCS</i>	6
<i>Zakład Stosunków Międzynarodowych UMCS</i>	4
<i>Inne</i>	1
Polski Instytut Spraw Międzynarodowych	12
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu – łącznie	9
<i>Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu</i>	6
<i>Wydział Politologii i Studiów Międzynarodowych UMK</i>	3
Uniwersytet Łódzki – łącznie	9
<i>Uniwersytet Łódzki</i>	8
<i>Inne</i>	1
Collegium Civitas	3
Szkoła Główna Handlowa	2
Ośrodek Studiów Wschodnich	2

Tabela 98: Proszę wymienić cztery książki napisane przez polskich badaczy, które wywarły największy wpływ na rozwój nauki o stosunkach międzynarodowych w Polsce (N=64)

Autor i tytuł	Liczba wskazań
J. Czaputowicz, <i>Teorie stosunków międzynarodowych. Krytyka i systematyzacja</i>	20
E. Haliżak, R. Kuźniar (red.), <i>Stosunki międzynarodowe. Geneza, struktura, dynamika</i>	15
J. Kukułka, <i>Teoria stosunków międzynarodowych</i>	14
J. Kukułka, <i>Historia współczesnych stosunków międzynarodowych 1945–2000</i>	12
T. Łoś-Nowak, <i>Stosunki międzynarodowe. Teorie, systemy, uczestnicy</i>	11
J. Kukułka, <i>Wstęp do nauki o stosunkach międzynarodowych</i>	8
R. Kuźniar, <i>Polityka i siła. Studia strategiczne – zarys problematyki</i>	8
Z.J. Pietraś, <i>Podstawy teorii stosunków międzynarodowych</i>	8
E. Haliżak (red.), <i>Geoekonomia</i>	6
Z.J. Pietraś, <i>Decydowanie polityczne</i>	6
E. Cziomer, L.W. Zyblikiewicz, <i>Zarys współczesnych stosunków międzynarodowych</i>	5
R. Bierzanek, J. Symonides, <i>Prawo międzynarodowe publiczne</i>	5
R. Zięba (red.), <i>Wstęp do teorii polityki zagranicznej państwa</i>	5
A. Gałganek, <i>Historia teorii stosunków międzynarodowych</i>	4
R. Bierzanek, <i>Współczesne stosunki międzynarodowe</i>	4
C. Mojsiewicz, W. Malendowski (red.), <i>Stosunki międzynarodowe</i>	3
J. Kukułka, <i>Międzynarodowe stosunki polityczne</i>	3
J. Kukułka, <i>Problemy teorii stosunków międzynarodowych</i>	3
M. Pietraś (red.), <i>Międzynarodowe stosunki polityczne</i>	3
R. Zięba, <i>Instytucjonalizacja bezpieczeństwa europejskiego</i>	3
T. Łoś-Nowak, <i>Wstęp do teorii stosunków międzynarodowych</i>	3
Z.J. Pietraś, <i>Teoria gier jako sposób analizy procesów podejmowania decyzji politycznych</i>	3
C. Mojsiewicz (red.), <i>Leksykon współczesnych międzynarodowych stosunków politycznych</i>	2
R. Kuźniar, <i>Droga do wolności. Polityka zagraniczna III Rzeczypospolitej</i>	2
W. Dobrzycki, <i>Historia stosunków międzynarodowych w czasach nowożytnych 1815–1945</i>	2
Z. Brzeziński, <i>Wielka szachownica</i>	2
Z. Cesarz, E. Stadtmüller, <i>Problemy polityczne współczesnego świata</i>	2

Tabela 99: Co uległo zmianie w ciągu ostatnich 25 lat w polskiej nauce o stosunkach międzynarodowych? Proszę podać trzy najważniejsze zmiany.

	Zmiana 1	Zmiana 2	Zmiana 3
1	badanie wielowymiarowości procesu globalizacji	przestrzenny charakter współczesnego systemu międzynarodowego:	tworzenie prognoz niekompletnych
2	dążenie do samodzielności dyscypliny	powstanie PTSM - integracja środowiska	rozwój ośrodków naukowych
3	dostęp do literatury zagranicznej	możliwości wyjazdów na konferencje zagraniczne	system oceny dorobku
4	dostęp do najnowszych osiągnięć	wzrost poziomu badań	kontakty międzynarodowe
5	dowiedzieliśmy się, że istnieją teorie inne niż J.Kukułki	nauczyliśmy się robić bezwartościowe „zbiorówki” w ogromnych ilościach	wielu pracowników dorobiło się domów i kupiło fajne samochody, wykorzystując niepowtarzalny dopływ środków od studentów płatnych, niż z tego nie poszło na poprawę jakości
6	dynamiczny rozwój (eksplozja dydaktyki)	umiędzynarodowienie	interdyscyplinarność
7	eliminacja marksizmu	globalizm	studia regionalne
8	horrendalny rozwój dydaktyki	skokowe zwiększenie liczby publikacji	cyfryzacja
9	ilość publikacja		
10	korzystanie z dorobku międzynarodowego		
11	łatwiejszy dostęp do publikacji zagranicznych	większa obiektywność	zwiększenie zasobów kadrowych
12	myślenie kategoriami Zachodu	rozwój ośrodków i badań naukowych	
13	nic		
14	niewiele		
15	oddala spory obszar europeistyce		
16	odmłodzenie kadry badaczy	możliwość publikacji	swoboda badań

17	ograniczenie badań dotyczących teorii stosunków międzynarodowych	duże rozproszenie w badaniach	
18	otwarty świat naukowy	likwidacja cenzury	reorientacja na Zachód
19	otworzenie się na prace zachodnich naukowców		
20	parametryzacja	wzrost liczby studentów	internacjonalizacja
21	poprawa znajomości języków przez badaczy	zwiększenie publikacji w czasopismach zagranicznych	wykorzystanie nowych metod badań
22	powstała polska nauka(szkola) o stosunkach międzynarodowych	nastąpiło twórcze otwarcie na dorobek zagraniczny	Pojawiła się nowa generacja badaczy
23	powstały nowe ośrodki	liczne spotkania i konferencje	udział w prestiżowych konferencjach światowych
24	program studiów SM	literatura zachodnia	nauczanie prognozowania
25	przerost obciążeń administracyjnych badaczy	łatwiejszy dostęp do publikacji zagranicznych	łatwiejszy kontakt z zagranicą
26	publikowanie w językach obcych, głównie angielskim	otwarcie na nowe wyzwania w stosunkach międzynarodowych, jak kwestie surowców, migracje, problemy globalne	rozwój studiów na kierunku stosunki międzynarodowe
27	repcja teorii SM	stopniowy rozwój metod badawczych	budowa studiów regionalnych (area studies)
28	regularna współpraca międzynarodowa i możliwość publikowania za granicą	interdyscyplinarny charakter badań z zakresu stosunków międzynarodowych	pojawienie się utalentowanych młodych badaczy
29	rosnąca (choć wciąż ograniczona) inter- lub wielodyscyplinarność	internacjonalizacja badań i współpraca międzynarodowa	finansowanie

30	rozproszenie badań	z uwagi na brak środków większe ukierunkowanie się na teorię niż na praktyczne analizy	
31	spadek wiedzy teoretycznej	obniżenie standardów metodologicznych	znaczące rozszerzenie obszaru badawczego
32	system rozliczania pracowników i oceny dorobku		
33	świadomość odrębności nauki o stosunkach międzynarodowych	nowe ujęcia teoretyczne w zakresie badania stosunków międzynarodowych	integracja środowiska naukowego
34	świadomość teoretyczna	świadomość własnej tożsamości w obrębie nauk o polityce	jakościowy i ilościowy wzrost publikacji
35	umiędzynarodowienie badań	nowe paradygmaty	nowe szkoły
36	uncritical adoption of Western scholarship in realist vein	slow development of IR as a standalone discipline	intellectual and personal domination of the field by scholars from ISM UW
37	upowszechnienie dokonań nauki światowej IR i IS	wprowadzenie do obiegu teorii SM	rozwój zróżnicowanych kierunków badań
38	upowszechnienie ważnych tekstów poświęconych stosunkom międzynarodowym	obecność wielu stanowisk teoretycznych	narodziny podejścia behawioralnego
39	ustanowienie grantów na badania w ramach NCN		
40	więcej aktywnych ośrodków	rozszerzenie badanych paradygmatów	większe otwarcie na świat - europeizacja
41	większa aktualność podejmowane tematyki	uwzględnianie wymiaru praktycznego	rozwój współpracy międzynarodowej
42	większa liczba ośrodków akademickich zajmujących się SM	wzrost liczby publikacji poświęconych SM	dokonująca się zmiana pokoleniowa i umiędzynarodowienie badań

43	większa świadomość trendów w nauce o SM za granicą	większa dostępność literatury, czasopism, itp.	większa możliwość kontaktów zagranicznych
44	większe horyzonty badań międzynarodowych	zwiększona współpraca międzynarodowa	pauperyzacja nauki spowodowana biurokracją
45	większe kontakty ze światem	nowa generacja badaczy	rozpoczęto wdrażanie podstawowych standardów naukowości (np. recenzje)
46	większe umiędzynarodowienie	lepsze kadry	lepsze finansowanie
47	większy dostęp do literatury światowej		
48	większy nacisk na interdyscyplinarność	rozbudowa międzynarodowych stosunków gospodarczych	większe znaczenie studiów regionalnych
49	większy nacisk na teorie	powszechny dostęp do literatury zagranicznej	rozwój SM jako kierunku studiów
50	większy stopień umiędzynarodowienia		
51	wolność badań	umiędzynarodowienie środowiska	inny niż marksistowski paradygmat
52	wyłonienie się studiów europejskich	generacyjna zmiana wśród badaczy	coraz większa użyteczność badań i ich wyników
53	wzrosła liczba ośrodków zajmujących się tą problematyką	zwiększyła się liczba specjalistów	wzrosła liczba publikacji na ten temat
54	wzrosła wzajemna zawiść w środowisku badaczy	wzrosła konkurencja między ośrodkami badawczym	spadek poziom naukowy badań
55	wzrost intensywności kontaktów międzynarodowych	Upowszechnienie znajomości języków obcych	Reorientacja z metodologii marksistowskiej na realistyczną i liberalną
56	wzrost liczby magistrów	wzrost liczby doktorów	wzrost liczby periodyków
57	wzrost liczby publikacji	wzrost zainteresowania problemami pozaeuropejskimi	

58	wzrost liczby uczelni wykładających stosunki międzynarodowe	wzrost liczby pism, zajmujących się SM, zwłaszcza w dziedzinie bezpieczeństwa	
59	wzrost środków finansowych	większa ilość kobiet podejmujących badania w obrębie nauki o SM	
60	zniknięcie stygmy narzuconej ideologii	wzrost kontaktów naukowych z ośrodkami zagranicznymi	
61	zwiększone kopiowanie wzorów z zagranicy	brak krytycyzmu i oryginalności	brak własnych idei
62	zwiększenie liczby studentów	zwiększenie liczby pracowników naukowych	zmiany pokoleniowe

Tabela 100: Jakie są Pani/Pana zdaniem trzy najważniejsze słabe strony polskiej nauki o stosunkach międzynarodowych?

	Słaba strona 1	Słaba strona 2	Słaba strona 3
1	amerykańskie lub europejskie postrzeganie świata	brak alternatywnych, polskich ujęć teoretycznych rozwoju stosunków międzynarodowych	partykularyzm naukowy, rozumiany jako promowanie \swoich\ ludzi w nauce, pod kątem osobistych znajomości, a nie osiągnięć naukowych
2	aplikacja		
3	ateoretyczność	duży wpływ ideologii politycznej na pracę badawczą	słaby związek z praktyką polityki
4	ateoretyczność	opisowość publikacji	wtórność
5	badania nad teorią stosunków międzynarodowych	badania sinologiczne	badania afrykanistyczne
6	bezkrytyczne przejmowanie paradygmatów zachodnich	brak silnych think tanków wspierających badania nad SM	słaba kooperacja badawcza między poszczególnymi ośrodkami akademickimi
7	brak akceptacji wyników badań przez polityków	sfera finansowa	nie wyodrębnienie się z nauki o polityce
8	brak badań empirycznych		
9	brak badań empirycznych, ciągle teoretyzowanie	niechęć do metod ilościowych	brak aktywności międzynarodowej (zwłaszcza brak publikacji na liście filadelfijskiej)
10	brak badań teoretycznych		
11	brak epistemologii post - pozytywistyczna w m. ilościowej	brak ontologii społecznej w m. ilościowej	brak odpowiedzi na pytania
12	brak innowacyjnych podejść i koncepcji	opóźniona percepcja dorobku światowego	brak \polskiej szkoły\ stosunków międzynarodowych
13	brak metodologii	niska jakość badań empirycznych	słaba recepcja teorii

14	brak myśli teoretycznej	powielanie myśli teoretycznej zachodnich autorów	brak badań opartych na teoriach pozaeuropejskich
15	brak oryginalności	brak krytycyzmu w powielaniu obcych wzorów	prowincjonalizm
16	brak powiązań międzynarodowych	wtórność badań (wzorce zachodnie)	zależność od nauk o polityce
17	brak przełożenia prac naukowych na ich praktyczne wykorzystanie przez polską politykę zagraniczną	zbytne scentralizowanie (dominacja wielkich ośrodków naukowych)	zbyt słaba dyfuzja prac naukowych za granicą
18	brak publikacji w międzynarodowych czasopiśmie	niewielka obecność polskich badaczy na konferencjach międzynarodowych	słaba integracja środowiska naukowego w tym obszarze
19	brak rzetelnego procesu weryfikacji jakości dorobku	wtórność wobec dorobku anglosaskiego	miałość metodologiczna
20	brak rzetelnie wykształconych badaczy		
21	brak rzetelności ocen		
22	brak studiów teoretycznych	postkomunistyczne myślenie	zbytne skupienie się na obszarze euroatlantyckim
23	brak umiejętności pracy zespołowej	zaściankowość	zacierzowanie polityczne
24	brak własnych wpływowych teorii	zależność od myśli zachodniej	mało publikacji za granicą
25	brak wyraźnie określonych kierunków badań	brak środków na prowadzenie badań i analiz	niewielka obecność w międzynarodowym środowisku badaczy tworzących naukę o stosunkach międzynarodowych
26	brak wystarczającego rozwoju studiów teoretycznych	słabo rozwinięta metodologia badań	brak wystarczającej partycypacji w badaniach międzynarodowych

27	brak wystarczających środków finansowych	deprecjonowanie przez władze	skostniałe struktury
28	brak zdrowej rywalizacji między badaczami	brak biegłości teoretyczno-metodologicznej	brak merytorycznej dyskusji
29	brak znajomości teorii przez samych badaczy	zachowawczość naukowa i poznawcza	brak tożsamości organizacyjnej - samodzielnej dyscypliny
30	dominacja kilku ośrodków naukowych	zbyt mała współpraca między wiodącymi ośrodkami	zbytnie ukierunkowanie na badanie zachodu kosztem innych regionów
31	dominacja tekstów anglojęzycznych i „przymus” publikowania po angielsku by zaistnieć w szerszym kręgu internacjologów		
32	dysproporcja pomiędzy ośrodkami badawczymi	zasada obłożonej twierdzy upowszechniana przez warszawskich badaczy	
33	hierarchiczna struktura środowiska	centralizacja	brak cytowań na Zachodzie
34	insufficient internationalisation of research	Poland- and Europe-centrism of older academics	insufficient focus on Asia
35	intelektualna mimikra		brak środków, słabe umiędzynarodowienie
36	jednostronność - promocja prozachodniego nurtu	kompleksy - brak własnego stanowiska	brak otwartość/niezrozumienie/pogarda dla osób nie reprezentujących paradygmatu realistycznego
37	kiepski styl pracy i komunikacji środowiska badaczy	brak publikacji anglojęzycznych	bardzo ograniczona współpraca międzynarodowa
38	kopiowanie myśli amerykańskiej oraz idei młodych pracowników nauki	satrapie, koleśiostwo i brak kadencyjności władz	agentura wpływu Rosji lub wcześniejsze powiązania z ubecja

39	małe środki finansowe na badania	słabość kontaktów poza europejskich	ograniczona popularyzacja wyników badań
40	metodologia		
41	metodologia	brak ujęć perspektywistycznych	uteoretycznienie badań
42	metodologia	teoria stosunków międzynarodowych	
43	nie ma słabych stron		
44	niedorozwój teoretyczny	wtórność problemów badawczych	dominacja metody opisowej
45	Niespójność dyscypliny		
46	niewielkie rozpowszechnienie polskich badań za granicą (niewielka ilość publikacji)		
47	niewystarczające oparcie badań na teoriach stosunków międzynarodowych.	niewystarczająco krytyczne podejście do teorii stosunków międzynarodowych.	słabe powiązanie z praktykami, niewykorzystywanie osiągnięć badań przez praktyków.
48	nikłe międzynarodowienie i wyników badań	nikłe zainteresowanie międzynarodowymi konferencjami i kongresami	przywiązanie do tradycyjnych metod analizy
49	niski poziom debaty teoretycznej	słaba obecność w międzynarodowym środowisku naukowym	deskryptywność
50	ograniczona wiedza o transformacji	dominacja koncepcji siłowych i realistycznych	znikoma wiedza o znaczeniu otoczenia międzynarodowego dla polityki
51	podporządkowanie nauce zachodniej	trudność publikacji poza granicami	finanse
52	polonocentryzm	europocentryzm	amerykanocentryzm
53	przeszłość komunistyczna	słabość metodologii	słabość teoretyczna
54	relatywnie niewielka wiedza teoretyczna badaczy	słabnące podstawy metodologiczne	częsty eklektyzm badawczy

55	rozproszenie	nierówny stan finansowania	przypadki skłócenia środowiska
56	rozproszenie środowiska i wewnętrzne wojny skutkujące zaniżeniem poziomu merytorycznej dyskusji na rzecz osobistych animozji	brak rzetelnej wiedzy o prawidłowym stosowaniu różnorodnych metod badawczych	brak tłumaczeń na język polski najważniejszych dzieł dla SM, co skutkuje brakiem rzetelnej ich znajomości
57	słaba obecność w międzynarodowym obrocie naukowym	nieprzystawalność badań do zmieniającego się układu sił w świecie	skupianie się na tradycyjnych aspektach
58	słaba pozycja w rankingach międzynarodowych	brak polskiej specyfiki badań	zbyt mała oryginalność
59	słaba współpraca międzynarodowa	słaba współpraca wewnątrz krajowa	wtórność badań w stosunku do literatury zachodniej
60	słabe przebicie się do nauki światowej	ograniczone możliwości badań terenowych	moda na teoretyzowanie versus brak wiedzy o teoriach
61	słabe umiędzynarodowienie	kompetencje językowe	niedofinansowanie
62	słabe zaplecze naukowe	niski poziom metodologii	brak wsparcia technicznego
63	słabość warsztatowa (metodologiczna)	wtórność względem nauki w krajach zachodnich (USA, Wielka Brytania)	niszowość (koniunkturalna koncentracja na tematach mniej konkurencyjnych i marginalnych)
64	teoria	metodologia	umiędzynarodowienie
65	umiędzynarodowienie		
66	utrudniony dostęp do źródeł	zbyt duży nacisk na liczbę publikacji	niski poziom płac
67	weak theory development	dominance of history of IR	little degree of research internationalization
68	wewnętrzne podziały w środowisku	niesprawiedliwy system grantowy	prymat partykularnych interesów
69	zamkniętość	sztywność	opisowość
70	zamknięcie w obiegu krajowym	kumoterstwo	brak publikacji o zasięgu międzynarodowym

71	znajomość tylko teorii zachodnich	słabe osadzenie w literaturze międzynarodowej	słabe wykorzystanie literatury obcej
72	zbyt duże naśladownictwo podejścia anglosaskiego	ogółem środowisko mało twórcze, trzymające się utartych koncepcji	braki warsztatowe
73	zbyt słabe umiędzynarodowienie		

Tabela 101: Jakie są Pani/Pana zdaniem trzy najważniejsze mocne strony polskiej nauki o stosunkach międzynarodowych?

	Mocna strona 1	Mocna strona 2	Mocna strona 3
1	analiza teoretyczna		
2	badacze	tradycja	dorobek naukowy
3	badania regionalne w części obszaru euroatlantyckiego	badania bezpieczeństwa międzynarodowego	procesy integracji europejskiej
4	badania wschodnioznawcze	badania środkowoeuropejskie	europeistyka
5	baza instytucjonalna	liczebność badaczy	różnorodność zainteresowań
6	body of non-US theoretical approaches	ambitious young scholars with diversified research interests	strong scholarship on Russia and Eastern Europe
7	brak niezdrowej rywalizacji między badaczami		
8	brak przesadnej paradygmatyczności		
9	całościowe ujęcie	uwzględnianie praktycznego wymiaru	aktualność tematyki
10	częste stosowanie metody jakościowej	często stosowanie technik statystycznych	w wielu przypadkach dobieranie właściwych metod badawczych do celu
11	dobra recepcja teorii i problemów badawczych nauki światowej	analizy regionalne	historyzacja stosunków międzynarodowych
12	dobrze podręczniki		
13	dorobek teoretyczny	spójność metodologiczna	uznane i akceptowane kategorie badawcze
14	duża liczba jednostek badawczych	duża ilość młodszych wiekiem badaczy	nie widzę
15	dużo młodych badaczy, w tym także kobiet	bardzo szeroka problematyka prowadzonych badań	wiele dobrych ośrodków naukowych
16	elastyczność	innowacyjność	czynniki czasoprzestrzenne
17	focus on polish foreign policy		

18	indywidualizm badaczy	kontakty międzynarodowe	brak kompleksów
19	interdyscyplinarność		
20	jakość badań		
21	kompetencja w studiach regionalnych	wielodyscyplinarność środowiska/badań	gruntowna wiedza o świecie
22	liczne środowisko	duża liczba studentów	młodzi dobrze wykształceni badacze
23	łączenie szkół zachodniej i wschodnioeuropejskiej	brak obciążenia konsekwencjami kolonializmu	wysoka mobilność pracowników
24	metodologia		
25	młoda	ambitna	ma kadry
26	młoda kadra	ukierunkowanie teoretyczne	
27	młodzi badacze	różnorodność pól badawczych	specjalizacja w europejskiej polityce wschodniej
28	mniejsza niż w krajach zachodnich skostniałość metodologiczna i paradygmatyczna	rosnąca otwartość na nowe trendy	dynamika rozwoju
29	możliwość podejmowania problematyki regionalnej	dążenie do wyodrębnienia się od politologii - dążenie do samodzielności	publikacje dot. teorii
30	nadrobienie zaległości po 1989 r	dynamiczna popularyzacja dyscypliny	import na grunt polski dorobku międzynarodowego
31	naprawdę mocnych nie ma		
32	nie ma mocnych stron		
33	nie wiem		
34	nie zauważyłem mocnych stron		
35	nieskażenie znajomością obcojęzycznej literatury przedmiotu	bazowanie od dekad na tych samych autorytetach naukowych np. Huntington lub Fukuyama	ogromna solidarność środowiska w obliczu prób zmian i reform
36	obiektywizm	rzetelność	staranność

37	orientacja badawcza na obszar postradziecki	komponent historiograficzny	metodologia badań
38	otwarcie na rozumienie tzw. mentalności wschodniej		
39	otwartość	nowoczesność badań	przygotowanie metodologiczne
40	otwartość na nowe prądy badawcze		
41	podejście racjonalistyczne	oparcie badań na doświadczeniach historycznych	dobra znajomość problematyki Europy Wschodniej
42	pojawienie się nowych paradygmatów, nie tylko realistycznego	rozwój studiów nad bezpieczeństwem	rozwój podejścia liberalnego, czy studiów europejskich
43	położenie geopolityczne	różnorodność podejmowanych badań	otwartość na współpracę międzynarodową
44	posiada swoją tożsamość i swoistość	twórczo i krytycznie przyswajają dorobek zachodniej nauki o stosunkach międzynarodowych	kompleksowo i interdyscyplinarnie ujmuje badane zjawiska
45	postępująca internacjonalizacja	młoda kadra	
46	potencjał intelektualny i kompetencje		
47	potencjał młodego pokolenia		
48	prognoza wydarzeń międzynarodowych	badania naukowe	rozwój ośrodków naukowych
49	PTSM		
50	rozumienie obszaru postsowieckiego	młoda kadra	rozumienie zagadnień związanych z bezpieczeństwem energetycznym
51	różnorodność ośrodków	interdyscyplinarność (geopolityka, geoekonomia itd.)	odmienne podejścia teoretyczne
52	różnorodność	dyskusja	wiedza wyniesiona z doświadczeń historycznych

53	solidność opisu		
54	solidny warsztat naukowy	szerokie spojrzenie na zagadnienia międzynarodowe	umiejętne łączenie tradycji z wymogami współczesności
55	specjalizacja regionalna	duża grupa młodych badaczy	
56	specjalizacja w sprawach wschodnich	szerokie postrzeganie bezpieczeństwa	integracja społeczności naukowej
57	spójność narodowa	młodzi zdolni naukowcy	powolny dopływ światowej nauki (teorii, metod) na polskie salony i tłumaczenia książek w księgarniach
58	studia regionalne	analiza polityki zagranicznej wybranych państw	analiza instytucji międzynarodowych
59	studia regionalne	bezpieczeństwo międzynarodowe	polityka zagraniczna
60	studia regionalne	teoria polityki zagranicznej	
61	świeże spojrzenie	korzenie geograficzno-historyczne	wieloaspektowość badań
62	teoria		
63	ugruntowanie w wielu dyscyplinach (baza historyczna, filozoficzna)	tradycje szkoły prawa międzynarodowego	dynamiczny rozwój dyscypliny
64	ukierunkowanie na sprawy integracji europejskiej	interdyscyplinarność	nacisk na relacje dwustronne
65	wielość i różnorodność podejmowanej problematyki	konkretne jednostkowe problemy	w sposób prawidłowy i kompleksowy udokumentowane badania
66	znajomość realiów Europy Środkowo-Wschodniej		
67	zwrócenie uwagi na rolę Rosji w SM		

Tabela 102: Jaki jest Pani/Pana zdaniem najważniejszy cel, który powinna postawić sobie polska nauka o stosunkach międzynarodowych na najbliższe 10 lat?

	Odpowiedź
1	aby polscy badacze mieli taki sam poziom cytowań na Zachodzie, jak dziś Zachodni autorzy w Polsce
2	badania ilościowe
3	co zrobić, by integracja europejska była efektywna?
4	dbać o jakość prowadzonych badań, szukać sposobów na doprowadzanie do sytuacji, w której akademickie ośrodki badawcze zaczną być traktowane przez instytucje państwowej jako think tanki, które mogą wypełniać funkcje usługowe wobec państwa
5	develop robust IR-based Asian Studies
6	dostosowanie do przemian w środowisku międzynarodowym
7	global governance
8	higher internationalisation of research
9	jakość kształcenia
10	kontynuowanie głównych nurtów badawczych, ale także włączenie do poważnych badań naukowych takich istotnych zagadnień jak np. polityka historyczna i jej rola w polityce międzynarodowej
11	międzynarodowe uznanie
12	modelowanie stosunków międzynarodowych
13	nawiązać szerszą współpracę międzynarodową
14	odrębna dyscyplina naukowa
15	opracować nowe metody badawcze
16	oryginalność badań
17	osiągnięcie trwałej samodzielności dyscyplinarnej.
18	otwarcie na interdyscyplinarność i umiędzynarodowienie publikacji
19	otwartość na alternatywne podejścia niezwiązane z paradygmatem realistycznym
20	podnieść poziom badań, ale bez popadania w „punktozę” i „grantozę”
21	poprawa jakości badań (metodologia) oraz poprawa zaplecza naukowego (wyposażenie bibliotek, wsparcie techniczne przy grantach naukowych)
22	poprawa metodologii
23	poprawa rzetelności i jakości badań nad SM
24	poprawić poziom nauczania
25	poszukiwanie obiektywnego interesu polskiego
26	prowadzenie badań ugruntowanych teoretycznie w oparciu o solidną metodologię
27	prowadzić politykę skuteczną dla budowania dobrobytu narodu i jego jednostek
28	przetrwąć

29	przygotowanie programu badań dla całego środowiska, z uwzględnieniem środków i luk pilnie wymagających działań
30	rozbudować badania empiryczne
31	rozpoznawalność w wymiarze globalnym
32	rozwój badań metodologicznych
33	rozwój badań naukowych a szczególnie prognozowanie wydarzeń międzynarodowych
34	rozwój i promocja w Europie i na Świecie
35	rozwój jakościowy, zamiast ilościowego
36	rozwój w kierunku badań interdyscyplinarnych
37	skoncentrować się na badaniach empirycznych.
38	Stworzenie własnych oryginalnych teorii i podejść
39	stworzenie \polskiej szkoły stosunków międzynarodowych\
40	stworzyć własną perspektywę badawczą
41	szkolenie kadr naukowców - praktyków
42	teoretyzacja prowadzonych badań
43	umiędzynarodowienie
44	umiędzynarodowienie
45	umiędzynarodowienie
46	umiędzynarodowienie
47	umiędzynarodowienie wyników badań
48	upowszechnienie prognozowania w stosunkach międzynarodowych
49	upraktycznienie rezultatów badań
50	upraktycznienie, czyli wsparcie merytoryczne polskiego MSZ i dyplomacji ekspertami, analizami itp.
51	ustanowienie dyscypliny
52	utrzymać poziom badań
53	utrzymać dotychczasowy poziom i go powiększać
54	wejść szerzej do obiegu międzynarodowego
55	widoczność w nauce światowej
56	większa obecność w międzynarodowym środowisku naukowym
57	większa skala uzyskiwanych grantów zagranicznych
58	większa widoczność w nauce światowej
59	włączenie do obiegu międzynarodowego
60	włączenie w badania międzynarodowe
61	wpisanie się na trwałe w dorobek myśli światowej nauki o stosunkach międzynarodowych
62	wypracować modus vivendi między NATO i Federacją Rosyjską
63	wypracowanie \polskiej szkoły\ studiów międzynarodowych
64	wypracowanie liczącego się forum dyskusyjnego
65	wypracowanie własnych, oryginalnych paradygmatów badawczych wyjaśniających zwłaszcza konflikty międzynarodowe

66	wzmocnienie badań teoretycznych
67	zaistnienie na poziomie globalnej
68	zbliżyć się do dobrych standardów europejskich i dziedzinie badań i stać się częścią choćby europejskiej debaty naukowej
69	zmiana
70	zmiana pokoleniowa
71	zwiększenie możliwości pozyskiwania grantów na badania dla badania, które pozwoliłyby się otworzyć na świat polskiej nauce. Wydaje się pożądane, aby liczba cytowań wzrosła. Aby ten cel osiągnąć wszystkie publikacje naukowe powinny być zdigitalizowane i rozpowszechnione.
72	zwiększenie rzeczywistej interdyscyplinarności badań

Tabela 103: Czy polska nauka o stosunkach międzynarodowych powinna dążyć do osiągnięcia odrębności dyscyplinarnej przez wydzielenie się z nauk politycznych? (N=118)

Odpowiedź	Liczba odpowiedzi	Udział odpowiedzi (%)
Tak	71	60,2
Nie wiem	21	17,8
Nie	26	22,0

O autorach

Jacek Czaputowicz – doktor habilitowany, profesor UW, kierownik Zakładu Metodologii Badań Europejskich w Instytucie Europeistyki, Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego. Zainteresowania badawcze: teorie stosunków międzynarodowych i integracji europejskiej, metodologia studiów europejskich, bezpieczeństwo międzynarodowe, administracja publiczna. Ważniejsze publikacje: *Suverenność* (2013); *Bezpieczeństwo międzynarodowe. Współczesne koncepcje* (2012); *Teorie stosunków międzynarodowych. Krytyka i systematyzacja* (2008)

Kamil Ławniczak – doktor, współpracownik Instytutu Europeistyki, Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego. Zainteresowania badawcze: podejmowanie decyzji w UE, teorie i metody stosunków międzynarodowych i studiów europejskich, legitymizacja UE i demokracja na poziomie ponadnarodowym. Wybrane publikacje: *Dezintegracja, konsolidacja czy status quo? Kryzys modernizacji w Unii Europejskiej a poszukiwanie nowego paradygmatu integracji*, („Przegląd Europejski" 2014, nr 4), *Rada Unii Europejskiej. Organizacja i sposób działania* (2014), *Metody jakościowe i ilościowe w badaniu organizacji i działania Unii Europejskiej* (red., 2013).

Zakład Metodologii Badań Europejskich:
<http://metodologia-ie.uw.edu.pl/>

Zakład Metodologii Badań Europejskich

ZASTOSOWANIE KONSTRUKTYWIZMU W STUDIACH EUROPEJSKICH

red. Jacek Czaputowicz

Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego 2016

Książka przybliży debaty naukowe i rozwój badań w zakresie konstruktywizmu ugruntowane już w nauce europejskiej i anglosaskiej, ale praktycznie nieobecne lub dopiero pojawiające się na gruncie polskim.

**Jacek Czaputowicz, Kamil Ławniczak,
Anna Wojciuk**

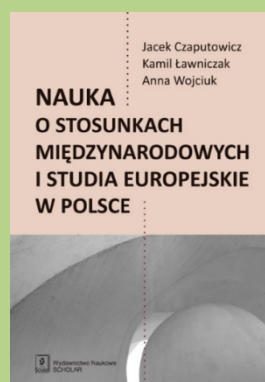
NAUKA O STOSUNKACH

MIĘDZYNARODOWYCH

I STUDIA EUROPEJSKIE W POLSCE

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR 2015

Książka prezentuje rezultaty badania stanu nauki o stosunkach międzynarodowych i studiów europejskich w Polsce. Autorzy przeprowadzili m.in. analizę artykułów naukowych oraz doktoratów z zakresu obu subdyscyplin.

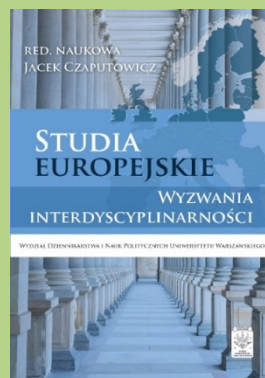
STUDIA EUROPEJSKIE

WYZWANIA INTERDYSCYPLINARNOŚCI

red. Jacek Czaputowicz

Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych 2014

Tematem książki jest miejsce poszczególnych dyscyplin w rozwoju studiów europejskich. Grono autorów stanowią zarówno doświadczeni badacze, jak i przedstawiciele młodszego pokolenia.

metodologia-ie.uw.edu.pl